

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JADÓW DO ROKU 2023

Przygotowanie dokumentu:
Contract Consulting Sp. z o.o.

JADÓW, LISTOPAD 2015

Spis treści

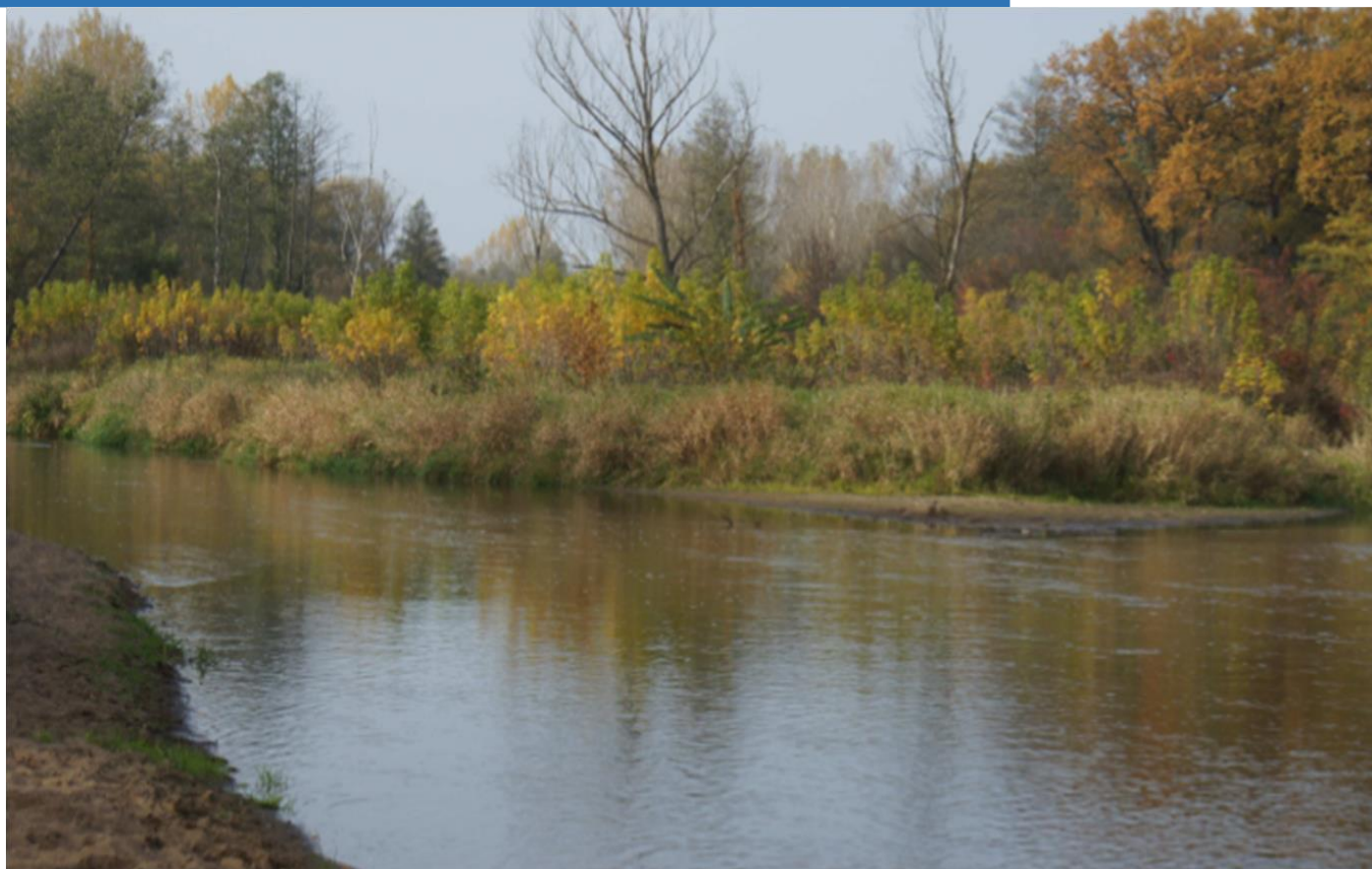
Część I Wprowadzająca	5
1. Założenia do opracowania Strategii	5
1.1. Przesłanki do opracowania Strategii	5
1.2. Opis metodyki prac nad Strategią	6
Część II Diagnostyczna	8
2. Podstawowe informacje o Gminie Jadów	8
2.1. Położenie geograficzno-administracyjne	8
2.2. Układ przestrzenny i struktura gruntów.....	10
2.3. Historia Gminy	11
3. Diagnoza sytuacji Gminy Jadów	13
3.1. Opis sfery demograficznej.....	13
3.1.1. Obciążenie demograficzne ludności	13
3.1.2. Przyrost naturalny	17
3.1.3. Saldo migracji	19
3.2.4. Prognoza liczby ludności.....	20
3.2. Opis sfery gospodarczej.....	22
3.2.1. Potencjał gospodarczy.....	22
3.2.2. Poziom bezrobocia	23
3.2.3. Turystyka	25
3.3. Opis infrastruktury technicznej	29
3.3.1. Sieć drogowa	29
3.3.2. Sieć kolejowa	32
3.3.3. Komunikacja publiczna	32
3.3.4. Ciepłownictwo	32
3.3.5. Sieć wodociągowa	34
3.3.6. Sieć kanalizacyjna	35
3.3.7. Sieć gazowa	36
3.3.8. Gospodarka odpadami	36
3.3.9. Mieszkalnictwo	37
3.4. Opis infrastruktury i sfery społecznej.....	39
3.4.1. Edukacja.....	39
3.4.2. Kultura i sztuka	42
3.4.3. Sport i rekreacja	47
3.4.4. Bezpieczeństwo mieszkańców	48
3.4.5. Ochrona zdrowia	49

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

3.4.6.	Pomoc społeczna	49
3.4.7.	Parafie na terenie Gminy Jadów.....	51
3.4.8.	Organizacje pozarządowe.....	52
3.5.	Opis modelu zarządzania i finansów	53
3.5.1.	Dochody budżetu Gminy Jadów	53
3.5.2.	Wydatki inwestycyjne i struktura zadłużenia	55
3.5.3.	Porównania subregionalne.....	57
4.	Analiza SWOT	59
5.	Badania ankietowe mieszkańców	65
5.1.	Cel badania	65
5.2.	Metoda i technika badawcza.....	65
5.3.	Charakterystyka grupy respondentów	66
5.4.	Analiza opinii publicznej	69
6.	Wyzwania i związane z nimi procesy rozwoju Gminy Jadów	78
Część III Strategiczna		79
7.	Wizja rozwoju Gminy Jadów 2023+	79
8.	Cele i zadania realizacyjne dla Gminy Jadów	82
8.1.	Cele Gminy Jadów	83
8.2.	Zadania realizacyjne wdrażające Strategię.....	85
Część IV Wdrożeniowa		96
9.	Źródła finansowania zadań realizacyjnych	96
9.1.	Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.....	96
9.2.	Pozostałe źródła finansowania	100
10.	Zapewnienie zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	104
11.	Opracowanie systemu wdrażania i monitorowania Strategii	107
11.1.	Zasady wdrażania i realizacji Strategii.....	107
11.2.	Konsultacje społeczne	107
11.3.	Zasady i tryb monitoringu Strategii	108
11.4.	Zasady i tryb ewaluacji Strategii	108
12.	Załącznik 1 - kwestionariusz badania ankietowego	110
Spis tabel		113
Spis rysunków		114
Spis wykresów		115

Część I Wprowadzająca

1. Założenia do opracowania Strategii

1.1. Przesłanki do opracowania Strategii

Odpowiednie planowanie strategiczne jest jednym z podstawowych warunków sprawnego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego. Przyczynia się ono w sposób znaczący do efektywnego gospodarowania posiadanymi zasobami, pozwala na odpowiednie reagowanie na powstałe problemy rozwojowe oraz pomaga w ich przewidywaniu.

W związku z dynamicznym rozwojem, zmieniającym się otoczeniem prawnym oraz obecną perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2014-2020 władze Gminy Jadów zdecydowały się na wytyczenie nowych kierunków działań wraz z planem umożliwiającym dynamiczny rozwój Gminy tak, aby stanowiły one ciąg logiczny i były odpowiednio wkomponowane w nakreśloną wizję rozwoju.

Opracowanie Strategii jest potrzebne z następujących powodów:

- chęci przygotowania do aktualnie obowiązującej perspektywy unijnej na lata 2014-2020,
- przemiany w strukturze demograficznej oraz sferze społecznej, a także zmiany w oczekiwaniach i aspiracjach mieszkańców Gminy,
- aktualizacji w dokumentach krajowych i regionalnych w zakresie zagospodarowania przestrzennego i polityki regionalnej, a także rozwoju gospodarczego,
- zróżnicowanego poziomu realizacji dotychczasowych działań inwestycyjnych,

- zmian w polityce lokalnej realizowanej przez inne gminy, stanowiące punkt odniesienia dla Gminy Jadów,
- zmiany wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania Gminy,
- potrzeby realizacji inwestycji dotyczących wdrożenia planu gospodarki niskoemisyjnej.

Strategia została opracowana przy udziale jednostek organizacyjnych Gminy oraz zaangażowaniu społeczności lokalnej. Dokument jest wynikiem konsultacji społecznych, co w efekcie powoduje większe utożsamienie się mieszkańców ze stworzoną Strategią, ponieważ zawiera ona wspólnie wypracowaną wizję rozwoju. Właściwie przeprowadzony proces tworzenia Strategii i konsultacji społecznych ma rzeczywisty wpływ i powinien wspierać zaplanowanie i wdrożenie wspólnych inicjatyw i działań poszczególnych instytucji oraz samych mieszkańców. Zakres opracowanej Strategii nie ogranicza się więc do ustawowych obowiązków samorządu, lecz odpowiada na potrzeby całej społeczności lokalnej. Strategia jest kompleksowa, aktualna i oddaje szeroki zakres funkcjonowania Gminy Jadów jako jednostki samorządu terytorialnego.

1.2. Opis metodyki prac nad Strategią

Strategia została opracowana metodą ekspercko-partycypacyjną przy udziale reprezentantów środowisk lokalnych oraz przy wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł informacji. W związku z tym można wyróżnić dwie warstwy tworzenia Strategii: warstwę analityczną oraz warstwę konsultacyjną.

Warstwa analityczna objęła:

- analizę lokalnego dorobku przedmiotowej literatury opisującej inwestycje i rozwój Gminy,
- zebranie dostępnych informacji statystycznych,
- zebranie informacji statystycznych od Urzędu Gminy i innych podległych mu jednostek,
- przegląd dostępnych i cytowanych informacji w zakresie prognozy rozwoju gospodarczego i społecznego regionów Polski,
- analizę Strategii Polski i planów rozwoju województwa mazowieckiego, w tym rozwoju opartego o absorpcję środków unijnych z perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Warstwa konsultacyjna objęła:

- analizę warsztatową obecnie obowiązujących dokumentów strategicznych Gminy w celu uzyskania odpowiedzi na pytania:
 - w jakim zakresie są one aktualne i adekwatne do celu i zakresu nowej Strategii?
 - w jakim trybie postawione cele powinny zostać komunikowane mieszkańcom Gminy?
 - w jakim zakresie nowa Strategia będzie impulsem do aktualizacji innych dokumentów strategicznych?
- spotkania warsztatowe z udziałem społeczności lokalnej reprezentującej mieszkańców, przedsiębiorców, kulturę, sport i rekreację, edukację, opiekę społeczną, służbę zdrowia oraz organizacje pozarządowe,
- spotkania z przedstawicielami poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy.

Celem spotkań warsztatowych było uzyskanie odpowiedzi między innymi na następujące pytania:

- jakie są oczekiwania i preferencje mieszkańców Gminy w zakresie realizacji inwestycji?
- jakie bariery rozwoju mają priorytetowe znaczenie i mogą zostać usunięte przez Gminę?

Dodatkowym i bardzo ważnym elementem opracowania Strategii było przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców Gminy Jadów.

Główne etapy procesu opracowywania Strategii zostały zebrane i przedstawione na poniższym schemacie:

Rysunek 1. Etapy tworzenia Strategii

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Przyjęcie metody ekspercko-partycypacyjnej wiązało się także z następującymi zadaniami po stronie Gminy i Doradcy:

- Gmina:
 - udostępnienie kompletnej listy materiałów literatury lokalnej,
 - zapewnienie dostępności pracowników administracji samorządowej,
 - zapewnienie dostępności pomieszczeń na spotkania z pracownikami administracji samorządowej i spotkania z mieszkańcami,
 - sprawne opiniowanie produktów prac przygotowanych przez Doradcę,
- Doradca:
 - przygotowywanie dokumentacji propozycji Strategii i treści merytorycznej ankiet i materiałów warsztatowych,
 - przeprowadzenie warsztatów,
 - naniesienie uwag Gminy do przygotowywanych propozycji prac.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023 została przyjęta...

Część II Diagnostyczna

2. Podstawowe informacje o Gminie Jadów

Każda gmina posiada unikalny charakter, który jest wypadkową kilku czynników. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

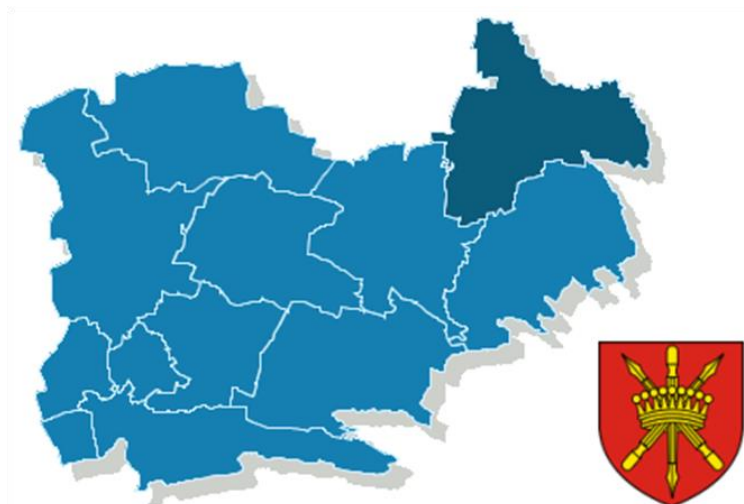
- położenie geograficzno-administracyjne, które w sposób znaczący określa możliwości rozwojowe gminy,
- uwarunkowania przestrzenne, determinujące rozwój poszczególnych obszarów działalności, takich jak rolnictwo czy przemysł,
- historię gminy, kształtującą tożsamość kulturową mieszkańców,
- infrastrukturę techniczną i społeczną oraz potencjał gospodarczy, które określają obecny poziom rozwoju Gminy.

2.1. Położenie geograficzno-administracyjne

Jadów to gmina wiejska położona w województwie mazowieckim, w powiecie wołomińskim. Usytuowana jest w południowo-wschodniej części Równiny Wołomińskiej, nad rzeką Liwiec i rzeką Osownicą. Gmina ma charakter rolniczy i graniczy z innymi gminami przynależnymi do powiatu wołomińskiego, wyszkowskiego i węgrowskiego:

- od zachodu graniczy z gminą Tłuszcz (powiat wołomiński) oraz z gminą Zabrodzie (powiat wyszkowski),
- od wschodu graniczy z miastem i gminą Łochów oraz gminą Korytnica (powiat węgrowski),
- od południa graniczy z gminą Strachówka (powiat wołomiński),
- od północy graniczy z gminą Wyszaków (powiat wyszkowski).

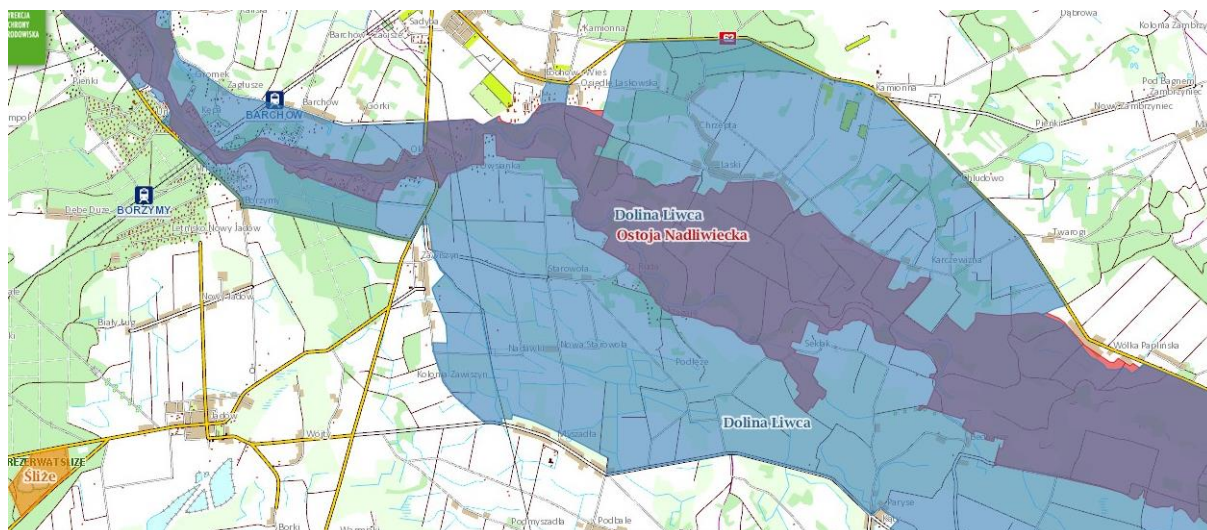
Rysunek 2. Położenie Gminy Jadów na mapie powiatu wołomińskiego

Źródło: Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Wołominie.

W podziale fizyczno-geograficznym kraju teren Gminy należy do podprowincji Nizin Środkowopolskich oraz mniejszej jednostki w randze makroregionu – Niziny Środkowomazowieckiej i jej mezoregionu Równiny Wołomińskiej, która graniczy przy południowo-wschodnim krańcu Gminy z Wysoczyzną Kałuszyńską. Pod względem geobotanicznym natomiast tereny Gminy są zaliczane do Działu Bałtyckiego, Poddziału Pasa Wielkich Dolin, Krainy Mazowieckiej. Występują tu gleby bardzo niskourodajne o znacznym stopniu zalesienia, brak jest bardziej wartościowych bogactw mineralnych. Ze względu na występowanie dużych kompleksów leśnych okolica posiada dobre warunki mikroklimatyczne.

Rysunek 3. Obszary chronione na terenie Gminy Jadów

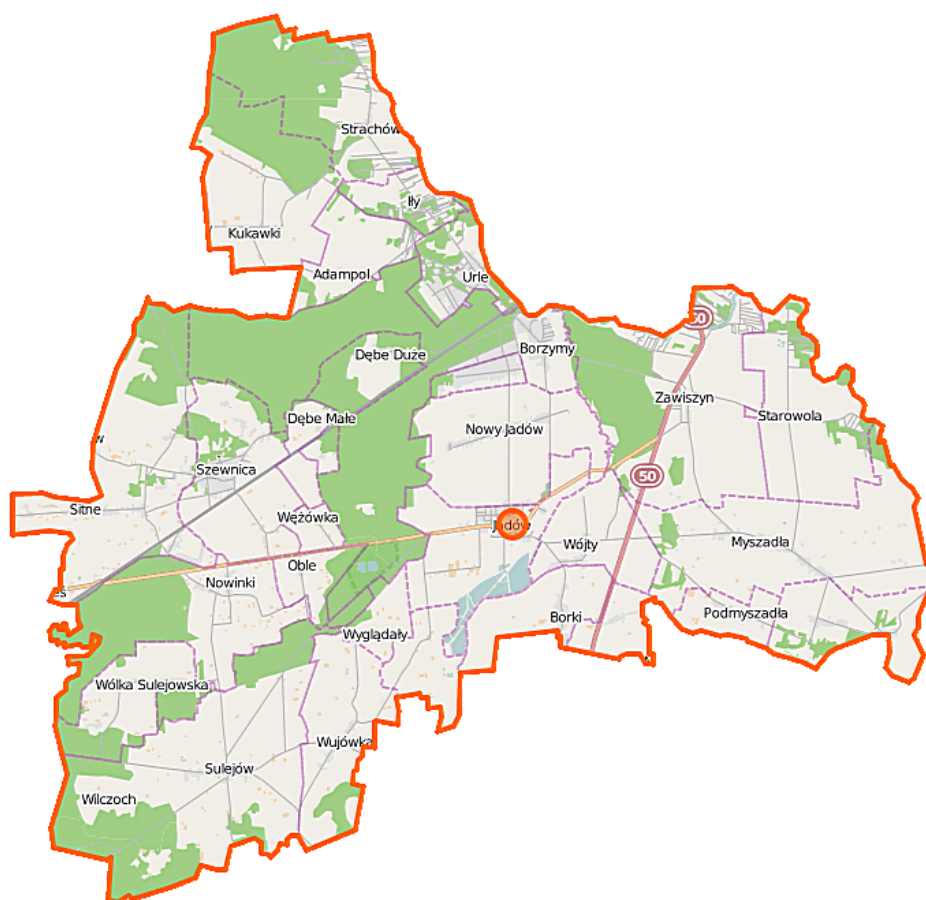

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Największą miejscowością w Gminie jest Jadów będący siedzibą władz gminnych, a także większości lokalnych instytucji. W Jadowie znajduje się również najwięcej placówek handlowych i usługowych, funkcjonuje też największa liczba jednostek gospodarczych. Jadów położony jest przy drodze Warszawa-Łochów przechodzącej przez Wólkę Kozłowską. Jego odległość w stosunku do Warszawy wynosi 58 km, do Wyszkowa – 20 km, do Łochowa – 8 km, do Mińska Mazowieckiego – 40 km, a do Siedlec – 72 km.

W skład Gminy wchodzi następujące sołectwa: Adampol, Borki, Borzymy, Dębe Małe, Dębe Duże, Dzierżanów, Iły, Jadów, Kukawki, Letnisko Nowy Jadów, Myszadła, Nowinki, Nowy Jadów, Oble, Podbale, Podmyszadła, Sitne, Starowola, Strachów, Sulejów, Szewnica, Urle, Warmiaki, Wójtys, Wólka Sulejowska, Wujówka, Wyglądały oraz Zawiszyn.

Rysunek 4. Plan Gminy Jadów

Źródło: www.pl.wikipedia.org

2.2. Układ przestrzenny i struktura gruntów

Według danych z operatu ewidencji gruntów i budynków Gmina Jadów zajmuje obszar 11 655 ha, w tym:

- Grunty rolne:
 - grunty orne – 4 437 ha (38,2%),
 - łąki – 1 264 ha (10,8%),

- pastwiska – 1 365 ha (11,7%),
- sady – 36 ha (0,3%),
- grunty pod wodami – 194 ha (1,7%),
- nieużytki – 138 ha (1,2%),
- Tereny zurbanizowane:
 - tereny komunikacyjne – 382 ha (3,3%),
 - zabudowa mieszkaniowa – 401 ha (3,4%),
 - zabudowa rekreacyjna – 10 ha (0,1%),
- Grunty leśne i zadrzewione:
 - lasy – 3 285 ha (28,3%),
 - grunty zadrzewione – 117 ha (1,0%).

Gmina stanowi 12,23% powierzchni powiatu wołomińskiego.

2.3. Historia Gminy

Początki Jadowa datuje się na przełom XIV i XV wieku. Pierwotna nazwa osady brzmiała „Jady” i związana była z występowaniem w okolicznych lasach jadowitych węży i gadów. Z biegiem czasu nazwa ta przekształciła się w „Jadowo”, a następnie w „Jadów”.

Dzięki położeniu na skrzyżowaniu szlaków handlowych w 1475 roku Jadów otrzymał przywilej targowy i prawo organizowania jarmarków. Do 1660 roku obszar ten należał do dóbr królewskich, a potem został starostwem niegrodowym w Ziemi Nurskiej. Pomyślny rozwój osadnictwa został gwałtownie zahamowany przez najazdy szwedzkie, które spustoszyły te ziemie w znacznym stopniu. W połowie XVII wieku Jadów został oddany zakonowi sióstr wizytek z Warszawy, a w drugiej połowie XVIII wieku, na skutek sekularyzacji dóbr zakonnych, dobra te zostały przekazane rządowi, który wydzierżawił je najpierw Janowi Kuczyńskiemu, a potem generałowi Malczewskiemu.

W 1815 roku Jadów znalazł się w Królestwie Polskim, w powiecie stanisławowskim, na którego czele stał komisarz Jakub Gerlicz, zdymisjonowany oficer rosyjski. Okres świetności Jadowa przypada na XIX wiek, wówczas bowiem został oddany w posiadanie rodzinie Zamoyskich. W 1823 roku Jadów otrzymał prawa miejskie, które utracił na mocy ukazu cara Aleksandra II po powstaniu styczniowym. Nadanie praw miejskich nie pociągnęło za sobą szybkiego procesu urbanizacyjnego i industrializacyjnego, choć wybudowano tu wówczas niewielką fabrykę sukna, haftów, perkalu i papieru, a także tartak i młyn wodny. Wyroby tych zakładów nie znajdowały zbytu z powodu ogólnej biedy i niedostatku trawiącego ówczesnych mieszkańców.

Jadów stawał się jednak sukcesywnie poważnym ośrodkiem gospodarczym skupiającym interesy mieszkańców okolicznych wsi. Cotygodniowe targi znacznie przyczyniły się do rozwoju handlu i rzemiosła. Ściągały one wielu kupujących i sprzedających z Mińska Mazowieckiego, Stanisławowa, Węgrowa, Wyszkowa i innych miejscowości. Dużym powodzeniem cieszyły się jadowskie płótna i samodziały, wełniaki, pasiaki oraz wyroby garncarskie i meble z wikliny.

W XIX wieku do Jadowa zaczęli napływać Żydzi, którzy dostrzegli dogodne możliwości prowadzenia handlu i rzemiosła. W połowie XIX wieku ludność żydowska stanowiła około 43% ogółu mieszkańców

miejsowości. W 1865 roku przystąpiono do budowy świątyni żydowskiej, która nie zachowała się jednak do czasów dzisiejszych.

Pod koniec XIX wieku wzniesiono w Jadowie nowy murowany kościół, a w dwudziestoleciu międzywojennym – szereg budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej. Dzisiejszy układ urbanistyczny Jadowa zachowuje w dużej mierze historyczną zabudowę oraz historyczne rozplanowanie. Najcenniejszym elementem tego układu jest rynek wraz z zabudową w pierzejach i kościołem z lat 1882-1886.

W czasie II wojny światowej Jadów wszedł w skład Generalnego Gubernatorstwa, dystryktu warszawskiego. Po zakończeniu działań wojennych przywrócono jednak podział administracyjny z 1939 roku. Przed reformą administracyjną w 1975 roku tereny Gminy należały do województwa warszawskiego, powiatu wołomińskiego, a po reformie Gmina weszła w skład województwa siedleckiego. W 1999 roku Gmina stała się częścią województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego.

3. Diagnoza sytuacji Gminy Jadów

Kluczowym aspektem nakreślania wizji rozwoju Gminy jest precyzyjna diagnoza jej bieżącej sytuacji. Analiza powinna zawierać opis najważniejszych obszarów działalności Gminy, co umożliwi odpowiednie zidentyfikowanie jej potencjału rozwojowego oraz potrzeb społeczności lokalnej.

3.1. Opis sfery demograficznej

Zgodnie z danymi GUS liczba mieszkańców Gminy Jadów w 2014 roku wynosiła 7 666, z czego kobiety stanowiły 49,93%, zaś mężczyźni – 50,07% ogółu ludności. Liczba mieszkańców wykazuje obecnie tendencję spadkową, choć na przestrzeni ostatnich lat podlegała okresowym wahaniom. Dane te zostały zaprezentowane w tabeli nr 1.

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Jadów w latach 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	7 667	7 646	7 596	7 723	7 710	7 731	7 708	7 666
mężczyźni	3 803	3 798	3 749	3 870	3 869	3 863	3 864	3 838
kobiety	3 864	3 848	3 847	3 853	3 841	3 868	3 844	3 828

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Liczbę ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Jadów przedstawia natomiast tabela nr 2.

Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Jadów w 2014 roku

Nazwa miejscowości		Nazwa miejscowości		Nazwa miejscowości	
Adampol	278	Myszadła	426	Szewnica	662
Borki	132	Nowinki	378	Urle	477
Borzymy	401	Nowy Jadów	366	Warmiaki	51
Dębe Duże	81	Oble	80	Węźówka	48
Dębe Małe	43	Podbale	116	Wójt	229
Dzierżanów	31	Podmyszadła	85	Wólka Sulejowska	204
Iły	84	Sitne	570	Wujówka	162
Jadów	990	Starowola	291	Wyglądały	62
Kukawki	95	Strachów	168	Wyrobki	14
Letnisko Nowy Jadów	295	Sulejów	341	Zawiszyn	534

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy w Jadowie.

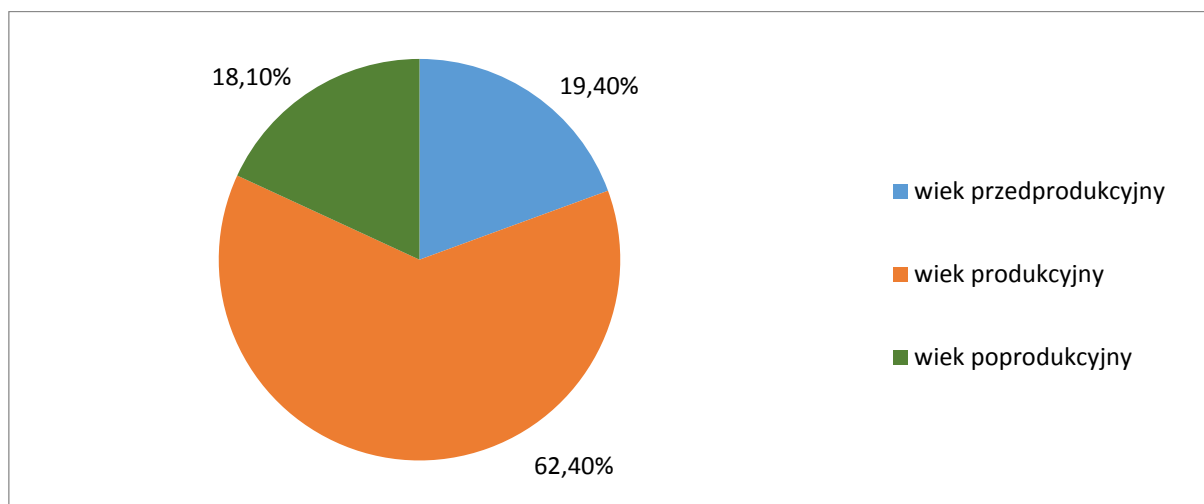
3.1.1. Obciążenie demograficzne ludności

Struktura ludności Gminy Jadów względem kryterium produktywności w 2014 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny – 19,4% ogółu mieszkańców,
- wiek produkcyjny – 62,4% ogółu mieszkańców,
- wiek poprodukcyjny – 18,1% ogółu mieszkańców.

Powyższą strukturę zaprezentowano na wykresie nr 1.

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Jadów względem kryterium produktywności w 2014 roku

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Jak przedstawiono w tabeli nr 3, w Gminie Jadów odnotowuje się obecnie tendencję, polegającą na systematycznym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, lekki wzrost tego parametru odnotowano bowiem jedynie w 2011 roku. Jednocześnie, począwszy od 2011 roku, stale rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co wskazuje na mało korzystną sytuację Gminy w tym aspekcie procesów demograficznych. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym nie wykazywała natomiast w ostatnich latach jednoznacznej tendencji i podlegała okresowym wahanom.

Dla porównania osoby w wieku przedprodukcyjnym w 2014 roku stanowiły 21,7% mieszkańców powiatu wołomińskiego, 18,5% mieszkańców województwa mazowieckiego oraz 18% ogółu ludności w Polsce. Dla osób w wieku produkcyjnym wskaźniki te wynosiły odpowiednio 63%, 62,4% oraz 63%, zaś dla osób w wieku poprodukcyjnym – 15,4%, 19,5% oraz 19%. Sytuacja Gminy Jadów wygląda więc stosunkowo optymistycznie w odniesieniu do danych dla województwa i kraju, jest jednak mało korzystna w porównaniu ze średnią dla powiatu wołomińskiego.

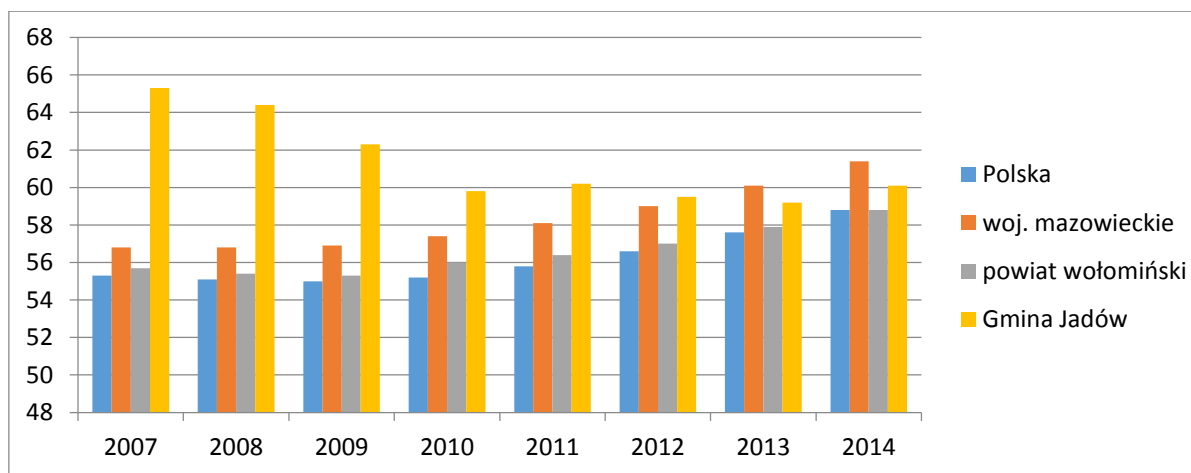
Tabela 3. Udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Jadów w latach 2007-2014

Ludność w wieku:	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przedprodukcyjnym	21,5%	21,3%	20,6%	19,9%	20,0%	19,7%	19,4%	19,4%
produkcyjnym	60,5%	60,8%	61,6%	62,6%	62,4%	62,7%	62,8%	62,4%
poprodukcyjnym	17,9%	17,9%	17,8%	17,5%	17,6%	17,6%	17,8%	18,1%

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W 2014 roku wskaźnik obciążenia demograficznego, który można zdefiniować jako liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, wynosił dla Gminy Jadów 60,1. W latach 2007-2013 wykazywał on tendencję spadkową, po czym wzrósł nieznacznie, co zostało zobrazowane na wykresie nr 2. Dla porównania wartość tego parametru wynosiła dla Polski 58,8, dla województwa mazowieckiego – 61,4, natomiast dla powiatu wołomińskiego – 58,8. Sytuacja Gminy Jadów w tym zakresie jest więc bardziej korzystna tylko w odniesieniu do analogicznych danych odnotowanych dla województwa.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Jadów w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego

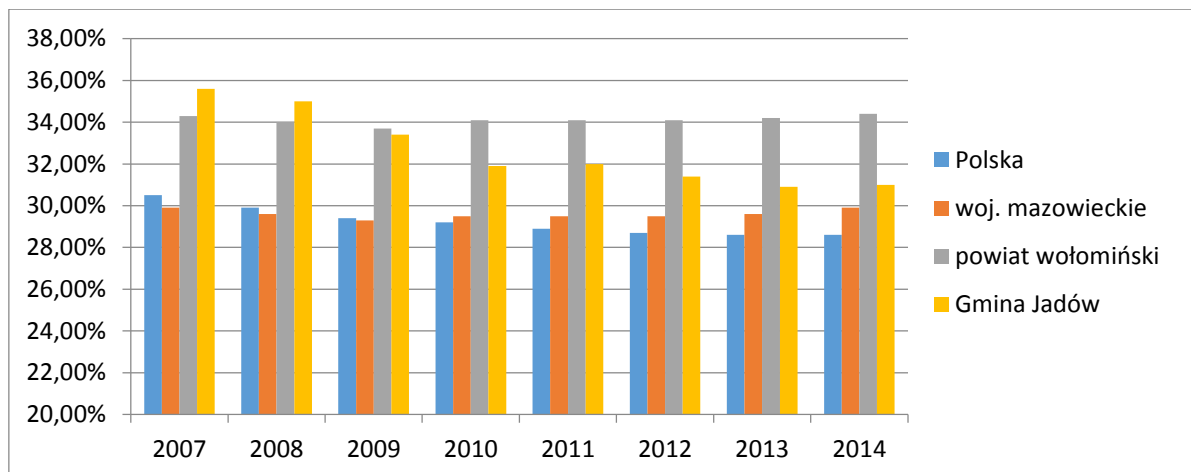

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Jak pokazano na wykresie nr 3 oraz w tabeli nr 4, stosunek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, definiowany jako miara demograficznej młodości, wyniósł w Gminie Jadów w 2014 roku 31%. W latach 2007-2013 wartość tego parametru spadła o prawie 5 punktów procentowych, po czym wzrosła bardzo nieznacznie. Oznacza to, że na przestrzeni ostatnich lat na terenie Gminy znacząco zmniejszyła się liczba osób, które mogłyby w przyszłości podjąć zatrudnienie.

Wskaźnik ten przyjął jednak wyższą wartość w porównaniu z analogicznymi danymi zarejestrowanymi dla Polski i województwa mazowieckiego, gdzie wyniósł odpowiednio 28,6% oraz 29,9%. Na niższym poziomie pozostał natomiast w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, gdzie wyniósł 34,4%. Także pozostałe gminy wiejskie powiatu wołomińskiego w zdecydowanej większości odnotowały wyższy wskaźnik demograficznej młodości. Na najwyższym poziomie, wynoszącym 35,6%, ukształtował się on w gminie Klembów, niższy pozostał natomiast jedynie w gminie Strachówka, gdzie przyjął wartość 30,2%.

Wykres 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całej Polski

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

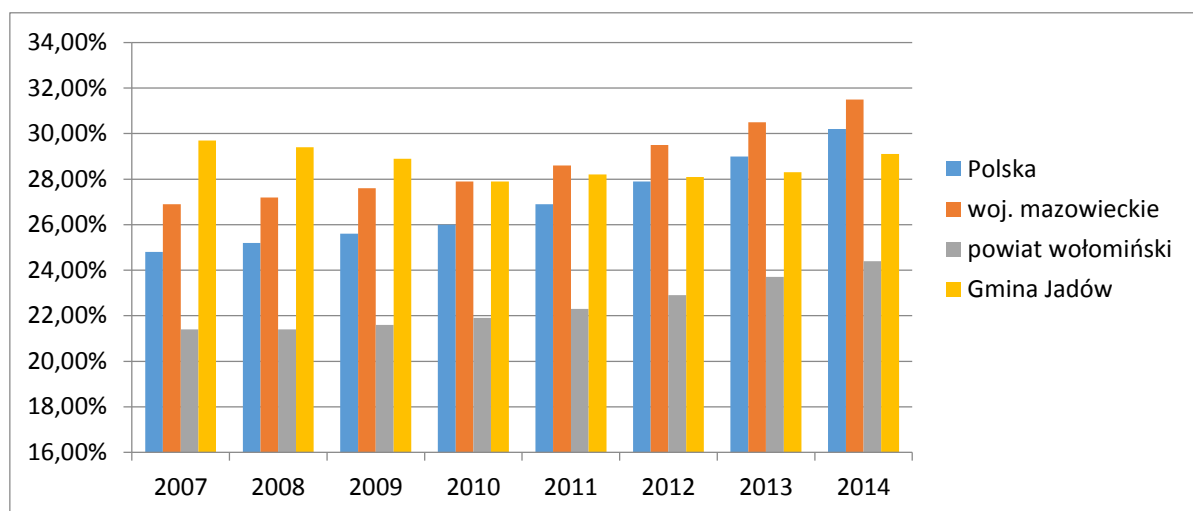
Tabela 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	30,5%	29,9%	29,4%	29,2%	28,9%	28,7%	28,6%	28,6%
województwo mazowieckie	29,9%	29,6%	29,3%	29,5%	29,5%	29,5%	29,6%	29,9%
powiat wołomiński	34,3%	34,0%	33,7%	34,1%	34,1%	34,1%	34,2%	34,4%
Jadów	35,6%	35,0%	33,4%	31,9%	32,0%	31,4%	30,9%	31,0%
Dąbrówka	38,8%	38,1%	37,2%	37,5%	36,9%	36,5%	36,0%	35,4%
Klembów	35,5%	34,6%	33,7%	36,3%	35,7%	35,5%	35,6%	35,6%
Poświętne	36,9%	35,9%	34,7%	36,1%	34,6%	34,3%	33,9%	34,3%
Strachówka	37,3%	37,7%	37,5%	34,3%	33,1%	31,4%	31,5%	30,2%

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wykres nr 4 oraz tabela nr 5 prezentują natomiast miarę demograficznej starości, czyli stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika dla Gminy Jadów spadała w latach 2007-2010, jednak od 2012 roku odnotowuje tendencję wzrostową. W 2014 roku parametr ten ukształtował się na poziomie 29,1%.

Wykres 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całej Polski

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Tabela 5. Ludność w wieku poprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	24,8%	25,2%	25,6%	26,0%	26,9%	27,9%	29,0%	30,2%
województwo mazowieckie	26,9%	27,2%	27,6%	27,9%	28,6%	29,5%	30,5%	31,5%
powiat wołomiński	21,4%	21,4%	21,6%	21,9%	22,3%	22,9%	23,7%	24,4%
Jadów	29,7%	29,4%	28,9%	27,9%	28,2%	28,1%	28,3%	29,1%
Dąbrówka	22,5%	22,8%	22,8%	22,5%	22,3%	22,6%	22,9%	23,5%
Klembów	21,7%	22,0%	22,1%	23,0%	23,3%	23,7%	24,1%	24,6%
Poświętne	22,1%	22,0%	21,7%	22,0%	21,9%	21,5%	21,4%	21,3%
Strachówka	34,2%	33,5%	33,4%	31,7%	31,4%	31,8%	32,5%	33,0%

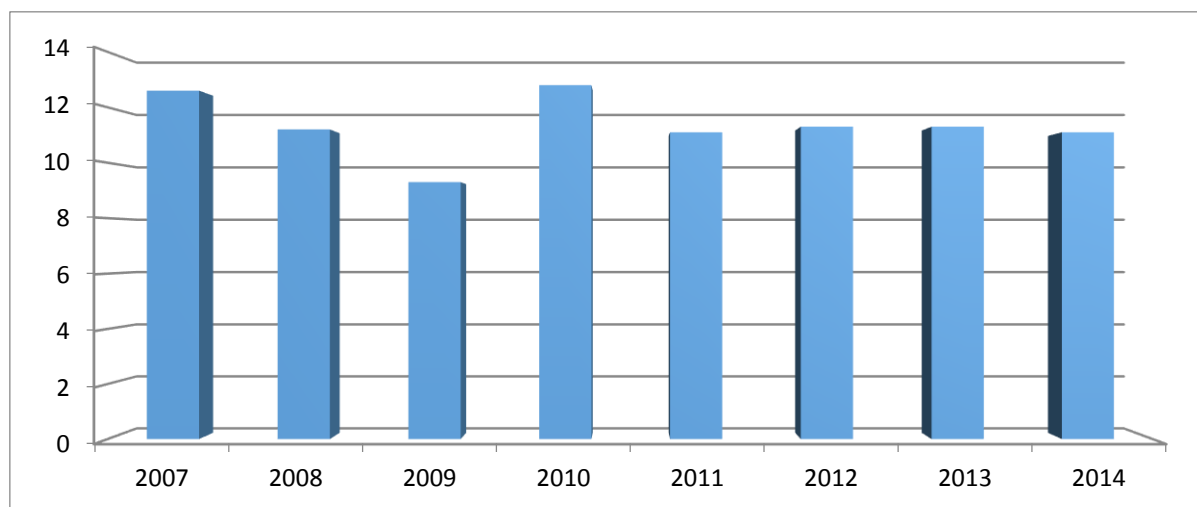
Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Dla porównania wskaźnik ten w powiecie wołomińskim przyjął wartość 24,4%, w województwie mazowieckim wyniósł 31,5%, a w całej Polsce – 30,2%. Spośród gmin wiejskich w obrębie powiatu najwyższą jego wartość, wynoszącą 33%, odnotowano dla Gminy Strachówka, najniższą zaś dla Gminy Poświętne, gdzie ukształtował się na poziomie 21,3%.

3.1.2. Przyrost naturalny

Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w 2014 roku wyniósł 11,1. Parametr ten na przestrzeni ostatnich lat nie wykazywał jednoznacznej tendencji wzrostowej albo spadkowej, a jego zmiany w latach 2007-2014 zobrazowano na wykresie nr 5.

Wykres 5. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Tabela 6. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa mazowieckiego i Polski

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	10,2	10,9	10,9	10,7	10,1	10,0	9,6	9,7
województwo mazowieckie	10,7	11,3	11,5	11,6	10,9	10,8	10,4	10,7
powiat wołomiński	12,3	13,2	13,1	13,3	12,3	12,6	12,1	11,9
Jadów	12,6	11,2	9,3	12,8	11,1	11,3	11,3	11,1
Dąbrówka	13,9	13,5	13,8	14,1	12,1	13,0	11,2	9,9
Klembów	7,3	11,2	11,3	12,2	12,2	12,4	12,2	10,5
Poświętne	11,6	11,7	13,5	13,8	9,3	14,2	12,7	16,3
Strachówka	13,6	13,8	11,6	9,8	8,2	10,4	9,5	10,3

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

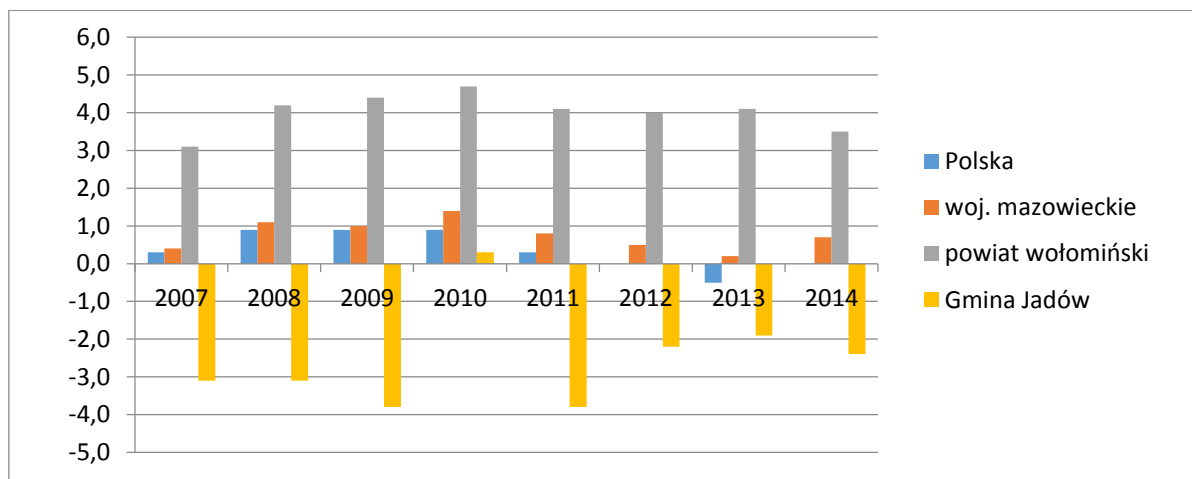
Zgodnie z informacjami zawartymi w tabeli nr 6, sytuacja Gminy Jadów w odniesieniu do wskaźnika urodzeń żywych jest stosunkowo korzystna w porównaniu z danymi dla kraju i województwa, gdzie wartość tego parametru wyniosła odpowiednio 9,7 oraz 10,7. Nieco gorzej wygląda natomiast sytuacja Gminy w odniesieniu do danych powiatowych, gdzie wskaźnik urodzeń żywych ukształtował się na poziomie 11,9. Spośród gmin wiejskich powiatu wołomińskiego najwyższą wartość wskaźnika, wynoszącą 16,3, odnotowano dla gminy Poświętne. Najniższą wartość kształtującą się na poziomie 9,9 zarejestrowano natomiast dla gminy Dąbrówka.

Tabela 7. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0,3	0,9	0,9	0,9	0,3	0	-0,5	0
województwo mazowieckie	0,4	1,1	1,0	1,4	0,8	0,5	0,2	0,7
powiat wołomiński	3,1	4,2	4,4	4,7	4,1	4,0	4,1	3,5
Gmina Jadów	-3,1	-3,1	-3,8	0,3	-3,8	-2,2	-1,9	-2,4

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

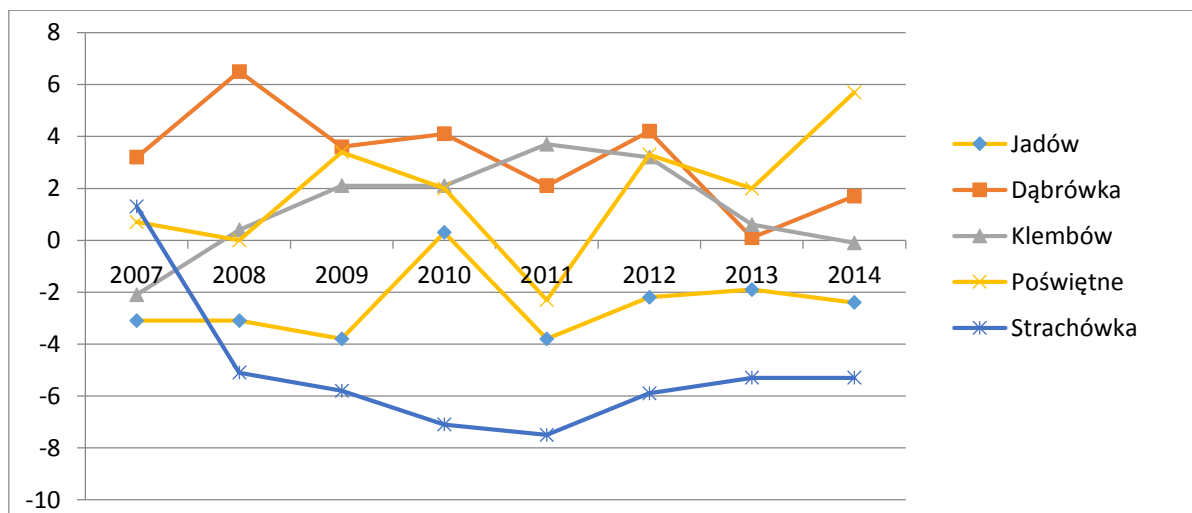
Wykres 6. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Gminę Jadów charakteryzuje niekorzystna sytuacja w odniesieniu do wskaźnika przyrostu naturalnego. Podlegał on na przestrzeni ostatnich lat okresowym wahaniom, stale pozostając jednak, z wyjątkiem 2010 roku, wartością ujemną. W 2014 roku parametr ten wyniósł -2,4%. Dla porównania przyrost naturalny w skali całego kraju pozostał na zerowym poziomie, dla województwa mazowieckiego przyjął wartość 0,7%, zaś dla powiatu wołomińskiego ukształtował się na poziomie 3,5%. Powyższe dane przedstawiono w tabeli nr 7 oraz na wykresie nr 6.

Wykres 7. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Jadów jest także jednym z najniższych w samym powiecie wołomińskim, co ukazuje wykres nr 7. Spośród ujętych w zestawieniu gmin wiejskich najwyższy przyrost naturalny odnotowano w 2014 roku w gminie Poświętne, gdzie przyjął on wartość 5,7. Najniższa wartość tego wskaźnika, kształtująca się na poziomie -5,3, charakteryzuje natomiast gminę Strachówka.

3.1.3. Saldo migracji

Negatywnym aspektem sytuacji demograficznej Gminy Jadów jest również ujemne saldo migracji w ruchu wewnętrznym. Na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik ten nie wykazywał jednoznacznej tendencji wzrostowej albo spadkowej i podlegał okresowym wahaniom, a w latach 2011-2012 przyjmował wartości dodatnie. W 2014 roku wartość tego parametru ukształtowała się natomiast na poziomie -33. Saldo migracji w ruchu zagranicznym w ostatnich latach oscylowało wokół poziomu zerowego, a w 2014 przyjęło wartość -2. Zmiany powyższych wskaźników w latach 2007-2014 zostały zaprezentowane w tabeli nr 8.

Tabela 8. Saldo migracji na pobyt stały dla Gminy Jadów w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2007-2014

Saldo migracji na pobyt stały	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
w ruchu wewnętrznym ogółem	7	-7	-7	-30	16	16	-1	-33
w ruchu zagranicznym ogółem	-1	1	0	0	0	1	-1	-2

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

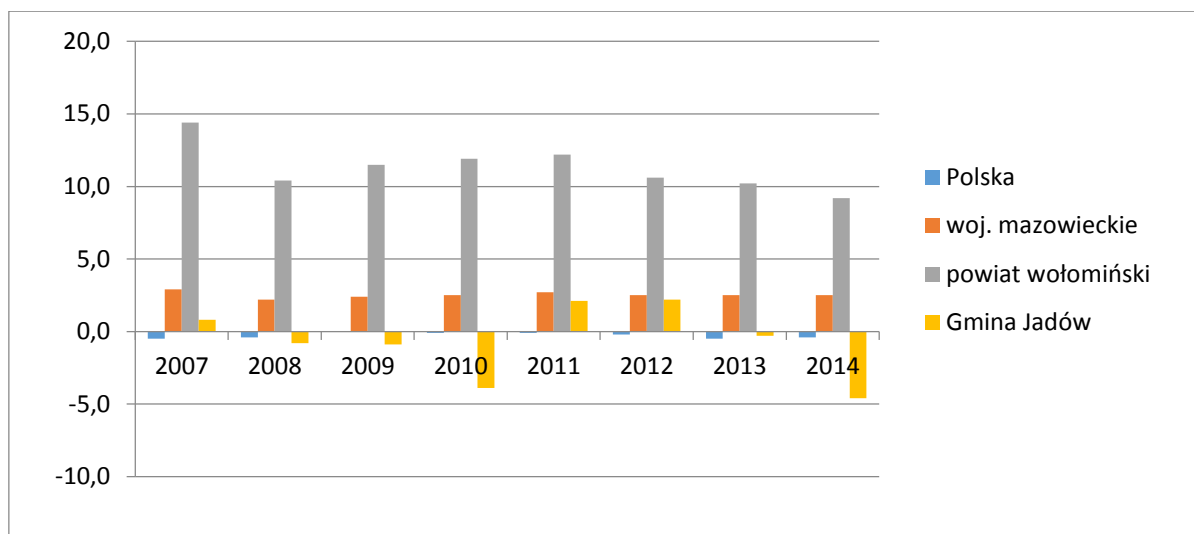
Gmina Jadów charakteryzuje się niższym saldem migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w odniesieniu do analogicznych danych dla kraju, województwa i powiatu, gdzie w 2014 roku parametr ten wyniósł odpowiednio -0,4, 2,5 oraz 9,2. Należy jednak podkreślić fakt, że bardzo wysoka wartość wskaźnika odnotowana dla powiatu wołomińskiego wynika głównie z tego, że w jego skład wchodzi między innymi gminy miejskie, takie jak Żąbki czy Marki, które są szczególnie atrakcyjne w kontekście wyboru miejsca zamieszkania dla osób przybywających ze stolicy, a także z obszaru województwa i kraju. Spośród gmin wiejskich ujętych w zestawieniu najniższe saldo migracji na 1 000 mieszkańców charakteryzuje Gminę Jadów, ale ujemną wartość, wynoszącą -0,7, przyjmuje również w gminie Strachówka. Najwyższą, kształtującą się na poziomie 8,4, wartość wskaźnika zarejestrowano natomiast w gminie Klembów. Powyższe dane przedstawiono w tabeli nr 9 oraz na wykresie nr 8.

Tabela 9. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-0,5	-0,4	0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5	-0,4
województwo mazowieckie	2,9	2,2	2,4	2,5	2,7	2,5	2,5	2,5
powiat wołomiński	14,4	10,4	11,5	11,9	12,2	10,6	10,2	9,2
Jadów	0,8	-0,8	-0,9	-3,9	2,1	2,2	-0,3	-4,6
Dąbrówka	5,3	7,5	17,6	21,3	7,8	7,5	9,3	6,2
Klembów	7,2	6,9	8,6	9,9	5,9	3,2	6,6	8,4
Poświętne	2,2	1,2	5,1	-1,2	-0,7	4,3	4,0	2,1
Strachówka	-11,0	-11,2	-2,4	-9,5	-1,7	-7,0	-2,8	-0,7

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wykres 8. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polski

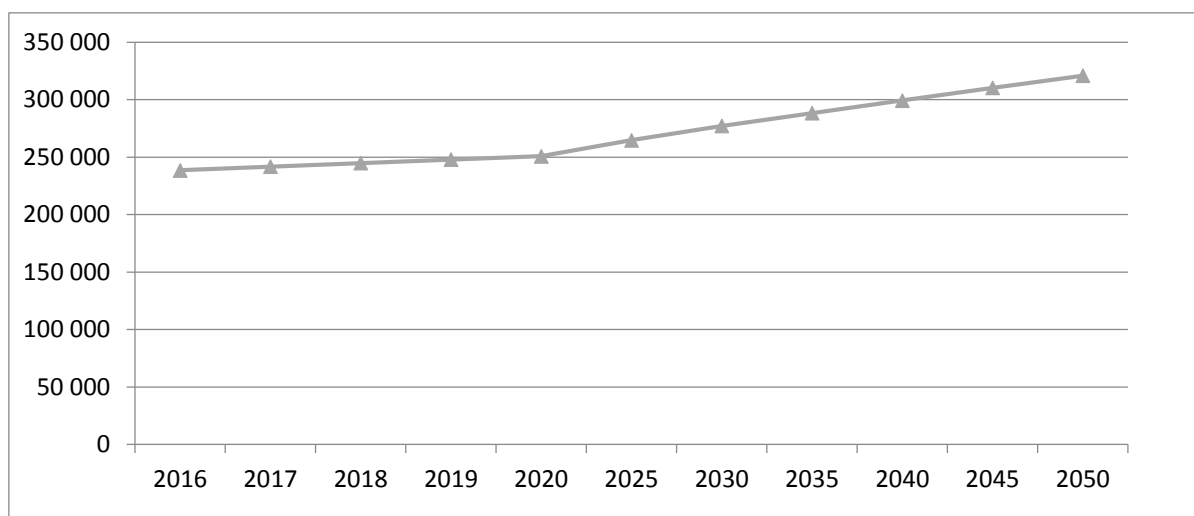
Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

3.2.4. Prognoza liczby ludności

Analizując prognozy liczby ludności całego powiatu wołomińskiego należy stwierdzić, że liczba ta będzie systematycznie wzrastać. Według szacunków GUS zaludnienie powiatu w 2025 roku ukształtuje się na poziomie 264 807, a w 2045 roku wyniesie już 310 274. Dla porównania liczba mieszkańców w 2014 roku wyniosła 231 757.

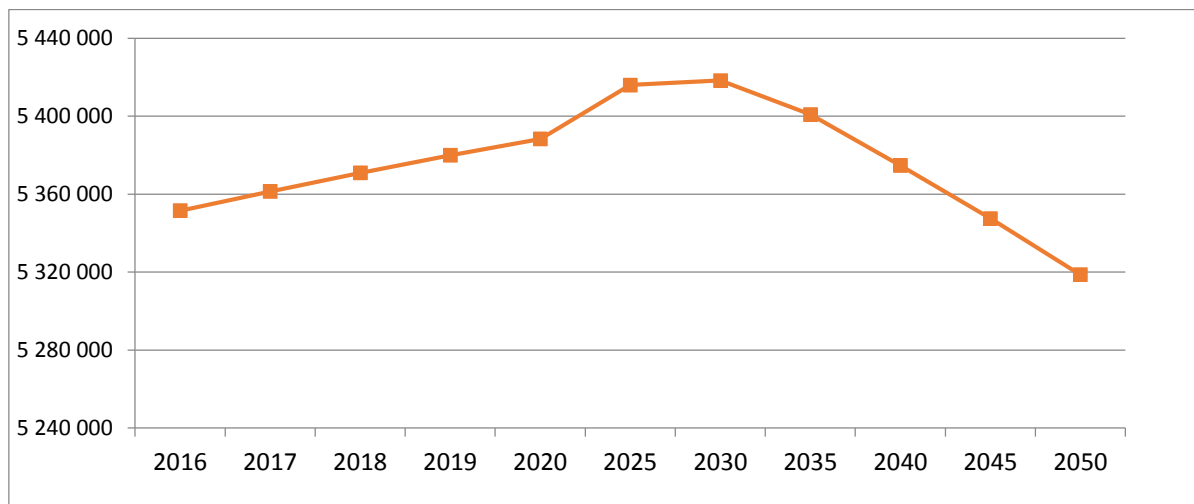
Podobna tendencja prognozowana jest także dla całego województwa mazowieckiego, jednak tutaj wzrost powinien utrzymać się tylko do 2030 roku, potem następować będzie spadek populacji. Pokazano to na wykresie nr 9 oraz na wykresie nr 10.

Wykres 9. Prognoza liczby ludności dla powiatu wołomińskiego do 2050 roku

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wykres 10. Prognoza liczby ludności dla województwa mazowieckiego do 2050 roku

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

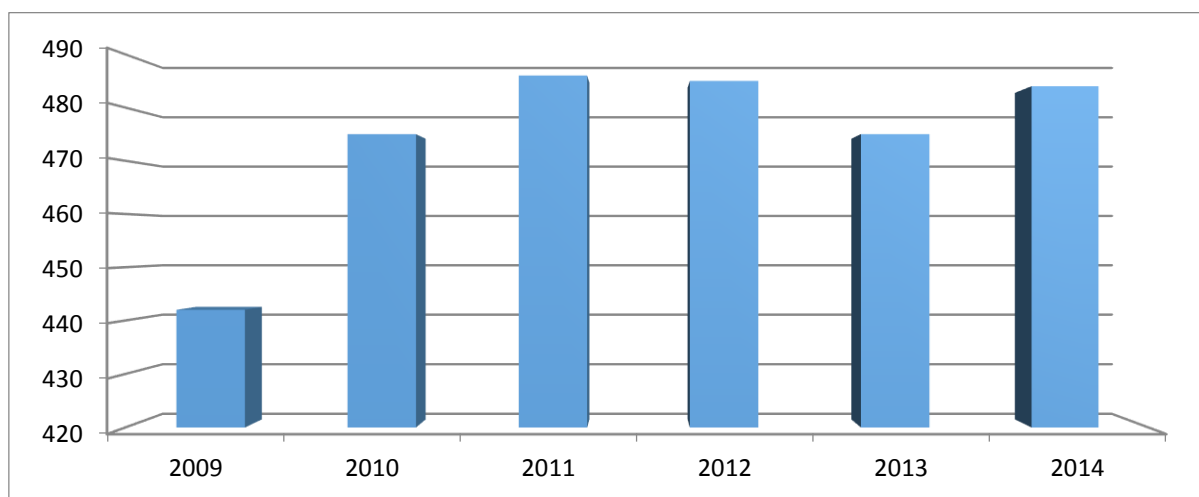
Powyższe dane pozwalają sądzić, że trend wzrostu liczby ludności może dotyczyć także samej Gminy Jadów. Charakteryzuje się ona obecnie niekorzystnymi procesami demograficznymi, objawiającymi się wysokim wskaźnikiem obciążenia demograficznego, ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji. Jednak przy tworzeniu odpowiednich warunków społecznych i gospodarczych dla mieszkańców Gmina Jadów ma szansę stać się miejscem bardzo atrakcyjnym dla osób wybierających ją jako miejsce stałego zamieszkania.

3.2. Opis sfery gospodarczej

3.2.1. Potencjał gospodarczy

Według danych GUS w 2014 roku na terenie Gminy funkcjonowały 484 podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON. Na przestrzeni ostatnich lat ich liczba utrzymywała się na podobnym poziomie, wzrosła jednak w porównaniu z 2009 rokiem, co zostało zobrazowane na wykresie nr 11.

Wykres 11. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Gminie Jadów w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W strukturze prowadzonej działalności dominują przedsiębiorstwa prywatne, które stanowią 96,9% wszystkich podmiotów. Wśród nich większość stanowią natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Główne rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Jadów według PKD to:

- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów (sekcja G) – 138 podmiotów,
- budownictwo (sekcja F) – 98 podmiotów,
- przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) – 52 podmioty,
- pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników (sekcja S i T) – 42 podmioty.

Tabela 10. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	967	985	981	1 015	1 004	1 032	1 057	1 071
województwo mazowieckie	1 209	1 248	1 238	1 293	1 277	1 319	1 364	1 391
powiat wołomiński	1 075	1 109	1 090	1 149	1 154	1 189	1 211	1 217
Jadów	490	530	582	615	630	627	616	631
Dąbrówka	640	650	690	717	753	808	811	827
Klembów	509	576	607	665	717	731	745	759
Poświętne	504	548	567	586	601	628	653	650
Strachówka	381	404	384	407	428	441	441	482

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców w Gminie Jadów w 2014 roku wynosił 631. Był tym samym zdecydowanie niższy od wartości wskaźnika dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całej Polski, gdzie ukształtował się odpowiednio na poziomie 1 217, 1 391 oraz 1 071. Dane te zostały zaprezentowane w tabeli nr 10. W odniesieniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego wartość tego parametru dla Gminy Jadów jest przeciętna. Na najwyższym poziomie równym 827 ukształtowała się ona bowiem w gminie Dąbrówka, na najniższym zaś w gminie Strachówka, gdzie wyniosła 482.

Istotne zatem dla rozwoju Gminy Jadów jest wprowadzenie zachęt gospodarczych dla przedsiębiorców oraz tworzenie przyjaznych warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Działania te pozwolą na zwiększenie liczby aktywnie działających podmiotów gospodarczych.

Rysunek 5. Targowisko w Jadowie

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

3.2.2. Poziom bezrobocie

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jadów według danych GUS wyniosła w 2014 roku 567. Bezrobotnych mężczyzn było 344, a bezrobotnych kobiet – 223. W latach 2007-2014 liczba osób bezrobotnych wzrosła w sposób znaczący, spadła jednak w samym 2014 roku o prawie 10%. Dane te zestawiono w tabeli nr 11.

Tabela 11. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jadów w latach 2007-2014

Zarejestrowani bezrobotni	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	364	347	454	539	489	566	626	567
mężczyźni	202	195	281	317	270	327	360	344
kobiety	162	152	173	222	219	239	266	223

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Udział zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jadów w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym nie wykazywał w ostatnich latach jednoznacznej tendencji wzrostowej albo spadkowej, w odniesieniu do 2007 roku wzrósł jednak znacząco. W 2014 roku wyniósł natomiast 11,8%, spadając tym samym o 1,1 punktu procentowego. Wartość tego wskaźnika dla Gminy Jadów pozostaje znacznie wyższa od średniej dla całego kraju, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego, która ukształtowała się odpowiednio na poziomie 7,5%, 7,6% oraz 8,0%. Dane te zostały zaprezentowane w tabeli nr 12.

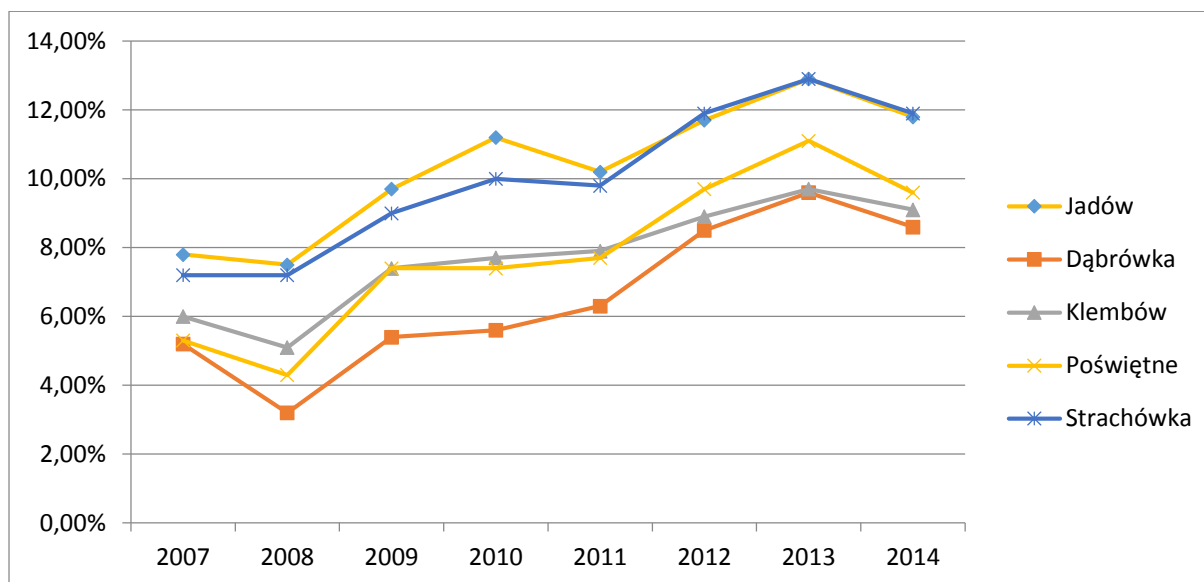
Tabela 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Jadów w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2007-2014

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7,1%	6,0%	7,7%	7,9%	8,0%	8,7%	8,8%	7,5%
województwo mazowieckie	6,6%	5,4%	6,7%	7,1%	7,4%	8,2%	8,5%	7,6%
powiat wołomiński	5,1%	4,2%	6,2%	6,5%	6,7%	8,1%	8,9%	8,0%
Gmina Jadów	7,8%	7,5%	9,7%	11,2%	10,2%	11,7%	12,9%	11,8%

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Sytuacja Gminy Jadów w odniesieniu do stosunku zarejestrowanych bezrobotnych do ogólnej liczby ludności w wieku produkcyjnym jest mało korzystna także w porównaniu do innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego, co pokazano na wykresie nr 12. Wartość tego parametru zbliża się bowiem do wartości maksymalnej odnotowanej w powiecie. Spośród gmin ujętych w zestawieniu najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w gminie Strachówka, gdzie wyniósł on 11,9%, najniższą zaś w gminie Dąbrówka, gdzie ukształtował się na poziomie 8,6.

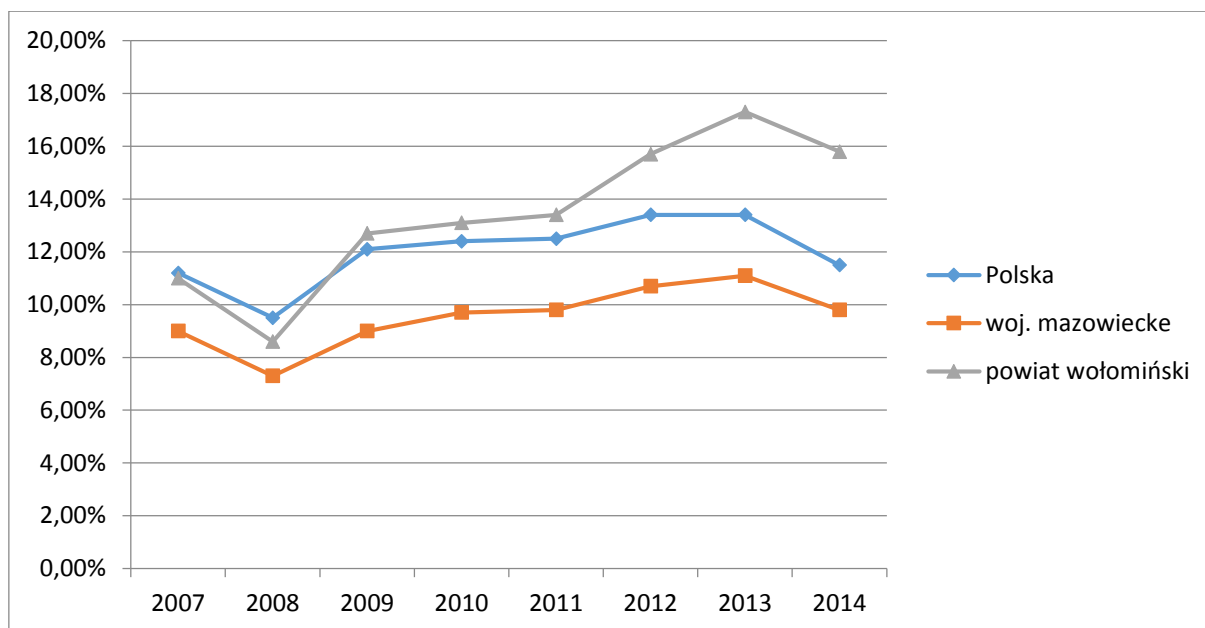
Wykres 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Dane statystyczne dotyczące stopy bezrobocia rejestrowanego dostępne są tylko dla powiatów, województw i kraju. Brak danych dla gmin uniemożliwia prezentację porównawczą Gminy Jadów w odniesieniu do nadrzędnych struktur terytorialnych.

Wykres 13. Stopa bezrobocia dla powiatu wołomińskiego w odniesieniu do danych dla województwa mazowieckiego i Polski w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi GUS stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatu wołomińskiego wyniosła w 2014 roku 15,8%. Dla porównania wskaźnik ten wyniósł dla województwa mazowieckiego 9,8%, zaś dla całego kraju ukształtował się na poziomie 11,5%. Zarówno dla powiatu, jak i dla województwa oraz Polski, wykazywał on tendencję wzrostową, która odwróciła się dopiero w 2014 roku, co pokazuje wykres nr 13. Należy przyjąć, że stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Jadów wykazała podobną tendencję w odniesieniu do zmian wskaźnika odnotowanych w nadrzędnych strukturach terytorialnych.

3.2.3. Turystyka

Obszar Gminy Jadów jest regionem bardzo atrakcyjnym pod względem turystycznym. Wyrazem walorów tej ziemi jest włączenie północnej części Gminy w system obszarów prawnie chronionych, jakim jest Nadbużański Park Krajobrazowy wraz z otuliną. Obszar Parku obejmuje fragment zwartego kompleksu leśnego oraz terenów rolnych we wsi Kukawki w północno-zachodniej części Gminy. Otulina Parku obejmuje zaś dolinę rzeki Liwiec na odcinku przebiegającym przez Gminę, dolny odcinek doliny Osownicy, tereny rekreacyjno-leżniskowe wsi Nowy Jadów, Borzymy, Urle, Iły i Strachów, oraz kompleksy leśne i zespoły polno-łąkowe na północny zachód od wsi Jadów i na północ od wsi Szewnica. Celem powołania Parku była ochrona unikatowych walorów doliny Bugu oraz przyległych do niej kompleksów leśnych, ochrona wysokich wartości przyrodniczych i krajoznawczych terenu, a także reprezentatywność obszaru w geograficzno-kulturowej regionalizacji kraju.

Rysunek 6. Dolina rzeki Liwiec

Źródło: www.wyprawaznaturaikultura.com.pl

Do szczególnych atrakcji przyrodniczych i turystycznych w Gminie należy również rezerwat „Ślize”. Jest to rezerwat torfowiskowy o powierzchni 44,29 ha, utworzony w 1981 roku. Obejmuje on dwa niewielkie jeziora dystroficzne, powstałe w wyniku eksploatacji torfu, a w jego granicach występuje kilka chronionych gatunków roślin, takich jak roszcika okrągłolistna, grzybienie białe, bagno zwyczajne, konwalia majowa i kruszyna. Gniazdują tu także łabędzie nieme, kaczki i inne ptaki wodne.

Rysunek 7. Rezerwat Ślize

Źródło: www.wyprawaznaturaikultura.com.pl

W Gminie funkcjonuje wiele obiektów turystycznych, także wiele osób prywatnych zgłosiło działalność polegającą na wynajmowaniu pokoi gościnnych. Oprócz samych pensjonatów, domków do wynajęcia oraz ośrodków wczasowych, Gmina oferuje doskonałe warunki do wędrówek pieszych i rowerowych, zbierania grzybów, kąpiele i plażowania nad rzeką Liwiec oraz wędkowania.

Rysunek 8. Wiata turystyczna w Jadowie

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

Do najważniejszych zabytków w Gminie Jadów należą:

- kościół parafialny pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Jadowie – świątynia, której budowę rozpoczęto w 1882 roku, została zaprojektowana przez znakomitego architekta Józefa Piusa Dziekońskiego, jej cechami charakterystycznymi jest wertykalizm i duże powierzchnie otworów właściwe dla stylu neogotyckiego, poszczególne elementy i detale architektoniczne reprezentują jednak styl neoromański,
- zespół dworski w Jadowie – posiadający wygląd z czasów jego gruntownej przebudowy w latach sześćdziesiątych XIX wieku, oprócz samego dworu znajduje się tu także spichlerz oraz pozostałości dawnej kompozycji parkowej,

Rysunek 9. Zespół dworski w Jadowie

Źródło: www.pl.wikipedia.org

- parkowa pozostałość po dworze w Borkach – obecnie z założenia dworskiego z początku XIX wieku zachował się tylko park, którego kompozycja uległa jednak częściowemu zatarciu, a do jej zachowanych elementów zalicza się dwa stawy oraz aleję lipową,
- pozostałości zespołu dworskiego w Zawiszynie – w zespole tym zachowało się między innymi założenie obronne pochodzące z przełomu XV i XVI wieku, w jego skład wchodzi wzniesienie, na którym stał niegdyś dwór oraz fosa otaczająca to wzniesienie posiadająca kształt owalny, poza tym w zespole dworskim znajduje się także ośmiorak wybudowany pod koniec XIX wieku, murowana kapliczka oraz park,

Rysunek 10. Pozostałości zespołu dworskiego w Zawiszynie

Źródło: www.zabytek.gov.pl

- obelisk na placu rynkowym w Jadowie – jest to obelisk poświęcony pamięci chłopów poległych w czasie starcia z policją, do którego doszło 11 listopada 1932 roku,
- kapliczki przydrożne – jednym z bardziej charakterystycznych tego typu obiektów jest wykonana z piaskowca znajdująca się we wsi Strachów kapliczka, która przedstawia malarskie wyobrażenie Matki Boskiej z Dzieciątkiem na lewej ręce,
- krzyże przydrożne – w większości wykonane są z dekoracyjnie kutego żelaza, bądź z żeliwa i osadzone na murowanych lub kamiennych, wielostopniowych podstawach.

Rysunek 11. Kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Jadowie

Źródło: www.pl.wikipedia.org

Niewątpliwe walory turystyczne, a także bliskość Warszawy, sprawiają, że Gmina Jadów mogłaby stale zwiększać swoją atrakcyjność dla przyjezdnych szukających miejsca do wypoczynku i rekreacji. Można to uczynić poprzez rozszerzanie oferty imprez kulturalnych, intensywną promocję turystyczną, budowę odpowiedniej infrastruktury oraz zachęty dla mieszkańców do tworzenia kwater agroturystycznych.

3.3. Opis infrastruktury technicznej

Infrastruktura techniczna oraz jej dostępność i wydajność pełnią bardzo ważne funkcje związane z rozwojem społeczno-gospodarczym obszaru Gminy. Dostępność infrastruktury technicznej jest czynnikiem rozwoju osadnictwa oraz w znacznym stopniu wpływa na poziom życia mieszkańców regionu.

3.3.1. Sieć drogowa

Układ drogowy w Gminie Jadów tworzy sieć dróg publicznych, która zapewnia skomunikowanie Gminy przede wszystkim na poziomie lokalnym i regionalnym, ale także w skali ogólnokrajowej. Podstawowy układ drogowy tworzą:

- drogi krajowe i wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Przez obszar Gminy przebiega droga krajowa nr 50 relacji Ostrów Mazowiecka – Łochów – Mińsk Mazowiecki – Kołbiel – Góra Kalwaria – Grójec – Mszczonów – Sochaczew – Ruszki – Wyszogród – Płońsk – Ciechanów. Droga ta posiada nawierzchnię asfaltową oraz gruntowe pobocza, jej długość w granicach Gminy wynosi około 6,5 km, a w komunikacji samochodowej ma ona charakter tranzytowy.

Poza granicami, ale w bliskim sąsiedztwie Gminy Jadów przebiega również droga krajowa nr 8, którą przedostać się można do Warszawy oraz Białegostoku, oraz droga krajowa nr 62, łącząca między innymi Wyszaków, Łochów czy Węgrów. Stwarza to dodatkowe udogodnienie komunikacyjne, mieszkańcy są bowiem pozbawieni uciążliwości tych dróg, ale mają możliwość dojazdu do miejsca pracy i nauki w większych miejscowościach w regionie.

Powiązania drogowe Gminy z układem zewnętrznym są zapewniane także poprzez drogę wojewódzką nr 636 relacji Wola Raszewska – Wólka Kozłowska – Jadów – Zawiszyn. Droga ta ma znaczenie regionalne, łączy bowiem drogę krajową nr 8 z drogą krajową nr 50. Posiada ona nawierzchnię asfaltową i gruntowe pobocza, a jej długość na terenie Gminy wynosi około 10,8 km.

Tabela 13. Wykaz dróg powiatowych w Gminie Jadów

Numer drogi	Relacja drogi	Długość drogi na terenie Gminy Jadów
nr 4339W	gr. powiatu – Puste Łąki – Urle – Jadów	10,1 km
nr 4340W	Urle – Kukawki – Strachów	6,8 km
nr 4341W	Nowinki – Szewnica – Urle	7,3 km
nr 4342W	Jadów – Dębe	3,9 km
nr 4343W	Urle – Starowola – Seklak	7,7 km
nr 4344W	Jadów – Myszadła – Jaczew – gr. powiatu	7,0 km
nr 4345W	Jadów – Myszadła – Jaczew – gr. powiatu	3,2 km
nr 4346W	Jadów – Borki	1,8 km
nr 4328W	Chrzesne – Sulejów – Wujówka	6,2 km
nr 4330W	Sulejów – Jadów – dr. wojewódzka nr 636	8,1 km

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Jadów.

Łączna długość dróg powiatowych na terenie Gminy wynosi około 62,1 km. Zapewniają one dobre powiązania Gminy z drogami krajowymi i wojewódzkimi oraz z sąsiadującymi gminami, poprawiając jednocześnie komunikację pomiędzy największymi miejscowościami w samej Gminie. Drogi powiatowe w Gminie Jadów prezentuje tabela nr 13.

Powiązania pomiędzy poszczególnymi miejscowościami w Gminie Jadów zapewniają natomiast drogi gminne. Ich łączna długość wynosi 101,165 km. Zostały one zaprezentowane w tabeli nr 14.

Tabela 14. Wykaz dróg gminnych w Gminie Jadów

Numer drogi	Relacja drogi	Długość drogi
nr 430201W	Jadów – Wyglądały - Wujówka	3,8 km
nr 430202W	Wyglądały	1,2 km
nr 430203W	Sulejów – Wujówka	1,8 km
nr 430204W	Sulejów	1,1 km
nr 430205W	Sitne	2,0 km
nr 430206W	Sitne	2,3 km
nr 430207W	Nowinki – Wólka Sulejowska	5,0 km
nr 430208W	Dębe	4,9 km
nr 430209W	Zawiszyn – Myszadła	2,5 km
nr 430210W	Myszadła – Podmyszadła – Podbale	3,5 km
nr 430211W	Oble – Wyglądały – Wujówka	2,5 km
nr 430212W	Myszadła – Podbale	1,2 km
nr 430213W	Kukawki	7,8 km
nr 430214W	Myszadła – Starowola	2,3 km
nr 430215W	Nowy Jadów – Borzymy	2,5 km
nr 430216W	Dębe – Szewnica	2,3 km
nr 430217W	Jadów	1,6 km
nr 430218W	Kukawki	1,3 km
nr 430219W	Sitne	3,5 km
nr 430220W	Oble – Nowinki – Sulejów	5,4 km
nr 430221W	Letnisko Nowy Jadów – Nowy Jadów	3,1 km
nr 430222W	Nowy Jadów	1,8 km
nr 430223W	Starowola – Zawiszyn	3,0 km
nr 430224W	Starowola – Myszadła	3,4 km
nr 430225W	Podbale	0,8 km
nr 430226W	Szewnica – Sitne	2,7 km
nr 430227W	Wujówka – Sulejów	2,4 km
nr 430228W	Sulejów	1,4 km
nr 430229W	Starowola – Zawiszyn	2,4 km
nr 430230W	Szewnica	1,6 km
nr 430231W	Urle – Adampol – Kukawki	2,1 km
nr 430232W	Szewnica – Dębe	0,9 km
nr 430233W	Sulejów – Wólka Sulejowska	1,7 km
nr 430234W	Sulejów	1,3 km
nr 430235W	Myszadła – Podmyszadła	1,3 km
nr 430236W	Zawiszyn	0,6 km
nr 430237W	Wójtzy – Zawiszyn	1,3 km
nr 430238W	Wójtzy	0,9 km
nr 430239W	Nowy Jadów	1,4 km
nr 430240W	Jadów	1,0 km
nr 430241W	Jadów	0,2 km

nr 430242W	Jadów	0,4 km
bez numeru	Urle, ul. Pieńkowa i ul. Żwirki i Wigury	1,2 km
bez numeru	Urle, ul. Leśna	0,8 km
bez numeru	Urle, ul. Kościuszki	0,4 km
bez numeru	Borzymy, ul. Piękna	1,4 km
bez numeru	Borzymy, ul. Wspólna	1,5 km
bez numeru	Borzymy, ul. prof. J. Nielubowicza i ul. Dworcowa	1,2 km
bez numeru	Jadów, ul. Głowackiego	0,6 km

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Jadów.

Rysunek 12. Most w miejscowości Urle

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

Głównym problemem sieci dróg gminnych i powiatowych w Gminie Jadów jest zły stan techniczny części z nich. Część dróg gminnych posiada bowiem jeszcze nawierzchnię gruntową oraz nie posiada uregulowanej szerokości pasa drogowego, co może znacznie utrudniać komunikację samochodową. Innym często pojawiającym się utrudnieniem jest także brak chodników i ścieżek rowerowych.

Władze Gminy sukcesywnie, w miarę posiadanych środków, podejmują działania polegające na przebudowie bądź modernizacji dróg, mające na celu poprawę ich jakości. Realizacja inwestycji drogowych sprzyja rozwojowi gospodarczemu i społecznemu poprzez zwiększenie spójności regionu, zredukowanie czasu i kosztów transportu oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Może przyczynić się także do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy.

Ponadto, podstawowy układ drogowy Gminy uzupełniony jest drogami lokalnymi, które tworzą przede wszystkim drogi wewnętrzne i dojazdowe. Stan techniczny części z nich nie jest jednak zadowalający, dlatego niezbędne są nakłady na modernizację tego układu, co przyczyni się do podniesienia standardu życia mieszkańców.

Przy znacznej części dróg zlokalizowanych na terenie Gminy zainstalowane jest oświetlenie uliczne. Liczba funkcjonujących lamp wynosi 1 218, w całości należą one do Gminy, a ich moc to: 48W, 50W, 70W, 78W, 150W. Zegary zainstalowane w lampach to zegary astronomiczne.

3.3.2. Sieć kolejowa

Oprócz sieci drogowej mieszkańcy Gminy Jadów mają także dostęp do sieci kolejowej. Przez obszar Gminy przebiega bowiem dwutorowa linia PKP relacji Warszawa-Białystok, która ma charakter międzynarodowy. Przystanki osobowe znajdują się w Szewnicy i Urlach, a łączna długość linii w obrębie Gminy to ponad 9 km.

Rysunek 13. Peron kolejowy w miejscowości Urle

Źródło: Urząd Gminy Jadów (fot. Dariusz Kokoszka).

3.3.3. Komunikacja publiczna

Obsługę pasażerską mieszkańców Gminy zapewnia przede wszystkim komunikacja autobusowa. Jest ona oparta na działalności prywatnych przewoźników, spośród których do najważniejszych należą „DAR-BUS” oraz „Stalko”. Komunikacja autobusowa zapewnia powiązanie Gminy z Warszawą, Mińskiem Mazowieckim, Łochowem oraz innymi mniejszymi miejscowościami w regionie. Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje autobus szkolny dowożący dzieci do szkoły.

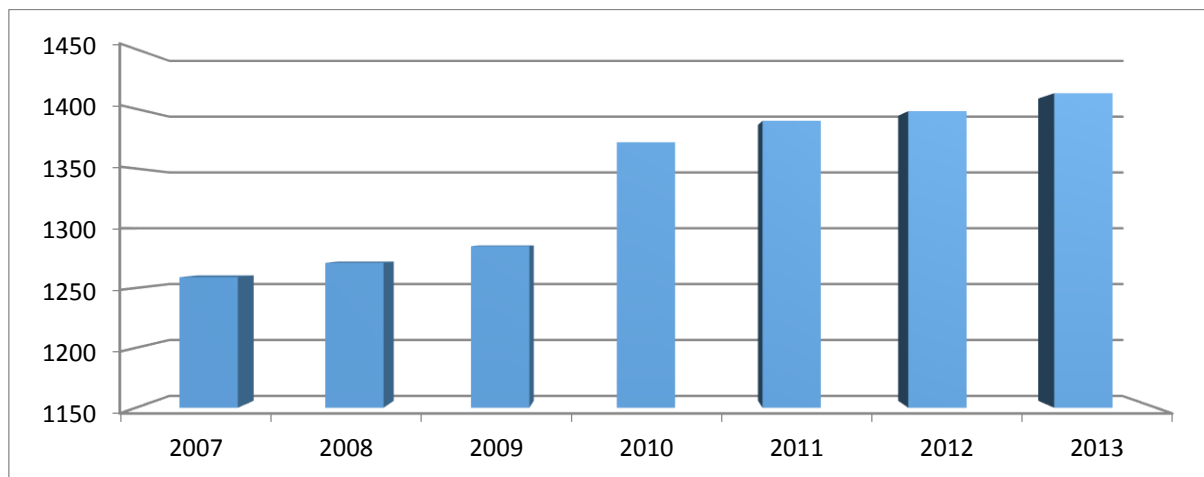
Równie ważną rolę w przewozach pasażerskich pełnią Polskie Koleje Państwowe z dwiema stacjami w Szewnicy i Urlach. Oba przystanki obsługują Koleje Mazowieckie w ramach linii KM 6 Warszawa – Małkinia. Na każdym z przystanków zatrzymuje się ponad 40 pociągów, których stacjami docelowymi są Łochów, Małkinia oraz Warszawa Wileńska. Obecnie funkcjonująca linia kolejowa jest modernizowana.

3.3.4. Ciepłownictwo

Prowadzenie wielowymiarowej polityki związanej z utrzymaniem zasobów przyrodniczych, a także ograniczanie skutków emisji zanieczyszczeń środowiska należy do kompetencji gmin. Podejmują więc one działania zmierzające do rozbudowy centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą, które ograniczają emisję szkodliwych produktów spalania paliw kopalnych do atmosfery.

Ciepło sieciowe jako nośnik energii cieplnej stanowi obecnie jeden z najbardziej ekologicznych systemów grzewczych. Jego przesył i dystrybucja odbywa się bowiem przez tzw. sieci preizolowane i w pełni zautomatyzowane węzły grzewcze. Zastosowane technologie powodują uzyskanie niskiego wskaźnika strat energii na przesyśle i redukcję emisji szkodliwych substancji.

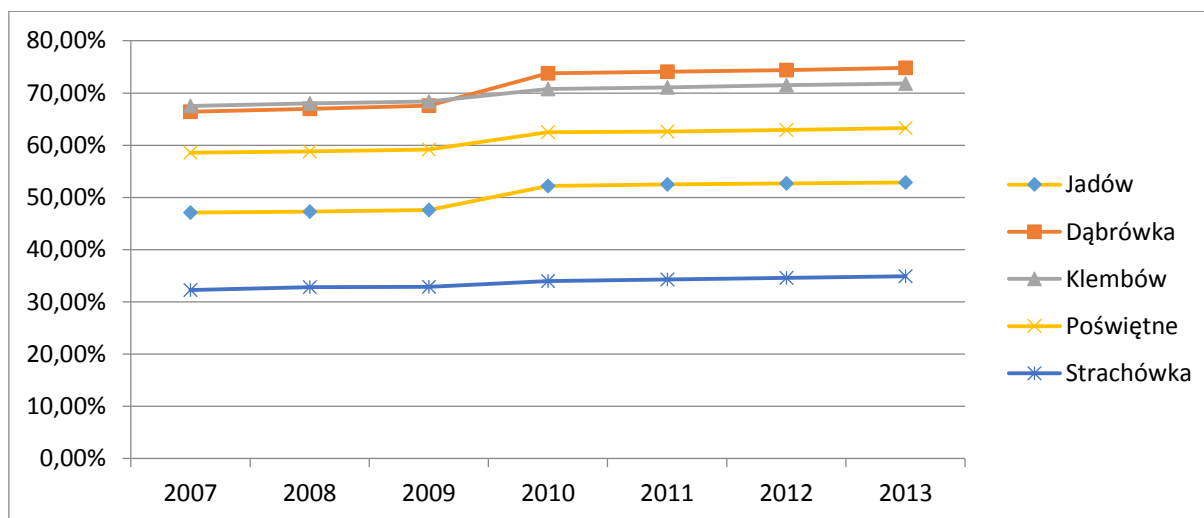
Wykres 14. Liczba mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w Gminie Jadów w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Istotnym źródłem wytwarzania ciepła w Gminie Jadów jest zbiorowy system centralnego ogrzewania. Jak przedstawiono na wykresie nr 14, na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkań wyposażonych w instalację rosła systematycznie. W 2013 roku (brak danych za 2014 rok) w centralne ogrzewanie wyposażonych było 1 413 mieszkań, co oznacza wzrost o ponad 12% w porównaniu z rokiem 2007.

Wykres 15. Udział mieszkań wyposażonych w instalację centralnego ogrzewania w ogólnej liczbie mieszkań w latach 2007-2013 w Gminie Jadów oraz w innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W 2013 roku w instalację centralnego ogrzewania wyposażonych było 52,9% ogółu mieszkań, co pokazano na wykresie nr 15. Wskaźnik ten rósł systematycznie od 2007 roku, a najwyższy wzrost przypada na rok 2010. W porównaniu z innymi gminami wiejskimi powiatu wołomińskiego wartość tego parametru dla Gminy Jadów utrzymuje się na umiarkowanym poziomie, niezbędne są zatem dalsze inwestycje mające na celu rozbudowę zbiorowego systemu ogrzewania na terenie Gminy. Najniższą wartość powyższego wskaźnika odnotowano w gminie Strachówka, gdzie wyniósł on 34,9%, najwyższą zaś w gminie Dąbrówka, gdzie ukształtował się na poziomie 74,8%.

W przypadku gospodarstw domowych w Gminie Jadów niewyposażonych w instalację centralnego ogrzewania zaopatrzenie w ciepło odbywa się poprzez źródła ciepła wbudowane u poszczególnych odbiorców oraz lokalne kotłownie.

3.3.5. Sieć wodociągowa

Źródłem zaopatrzenia Gminy Jadów w wodę są wody podziemne, które występują w utworach czwartorzędowych i są ujmowane za pośrednictwem studni głębinowych wierconych, oraz wody przypowierzchniowe, które są ujmowane za pośrednictwem studni przydomowych. Na terenie Gminy funkcjonują cztery wodociągi zbiorowe:

- wodociąg „Jadów” z ujęciem i stacją wodociągową w miejscowości Nowy Jadów,
- wodociąg „Urle” z ujęciem i stacją wodociągową w miejscowości Urle,
- wodociąg „Myszadła” z ujęciem i stacją wodociągową w miejscowości Myszadła,
- wodociąg „Sulejów” z ujęciem i stacją wodociągową w miejscowości Sulejów.

Wodociągi są eksploatowane przez podmiot wyłoniony w przetargu, którym obecnie jest Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Węgrowie. Stan techniczny wodociągów pozostaje na dobrym poziomie, a przesyłana woda spełnia wszelkie normy bakteriologiczne i fizykochemiczne.

Rysunek 14. Stacja Uzdatniania Wody w Myszadłach

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

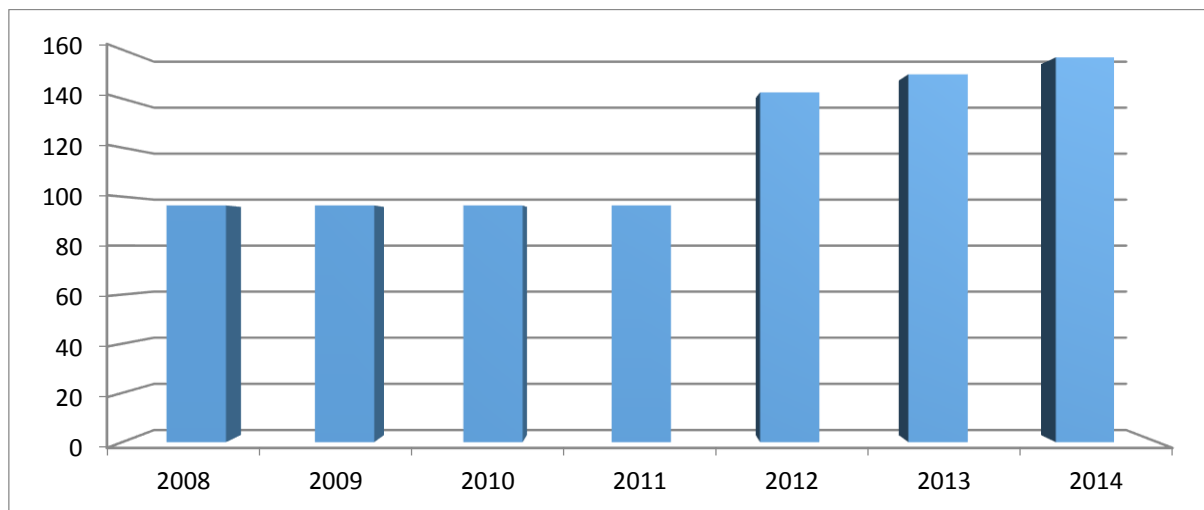
W 2014 roku w Gminie Jadów funkcjonowało ogółem 156,83 km czynnej sieci wodociągowej, która posiada ponad 3 000 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i gospodarstw. Dane te zostały zaprezentowane w tabeli nr 15.

Tabela 15. Wskaźniki dla infrastruktury wodociągowej w Gminie Jadów w latach 2007-2014

Wskaźnik	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Długość sieci wodociągowej (km)	96,40	96,40	96,40	96,40	142,52	149,92	156,83
Liczba przyłączy prowadzących do budynków/gospodarstw	2 178	2 195	2 216	2 237	2 769	2 991	3 012

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Jadów.

Wykres 16. Długość sieci wodociągowej w Gminie Jadów (w km)

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Jadów.

Analiza danych przedstawionych na wykresie nr 16 wskazuje na znaczny wzrost długości sieci wodociągowej w Gminie Jadów na przestrzeni ostatnich lat. W dalszym ciągu występują jednak na terenie Gminy obszary, w których mieszkańcy nie mają dostępu do sieci wodociągowej i korzystają ze studni przydomowych, ujmujących wodę z płytko zalegającego i poziomego wodonosnego. Studnie te nie zaspokajają jednak potrzeb mieszkańców, a jakość wody budzi zastrzeżenia. Lokalizacja studni często nie spełnia też wymagań w zakresie zachowania odległości od budynków i obiektów, będących źródłem zanieczyszczeń wody. Wobec powyższego władze Gminy Jadów podejmują działania mające na celu rozbudowę sieci wodociągowej i udostępnienie większej liczbie ludności możliwości korzystania z jej infrastruktury.

Obiekty przetwórcze i punkty usługowo-handlowe korzystają na terenie Gminy z własnych ujęć głębinowych.

3.3.6. Sieć kanalizacyjna

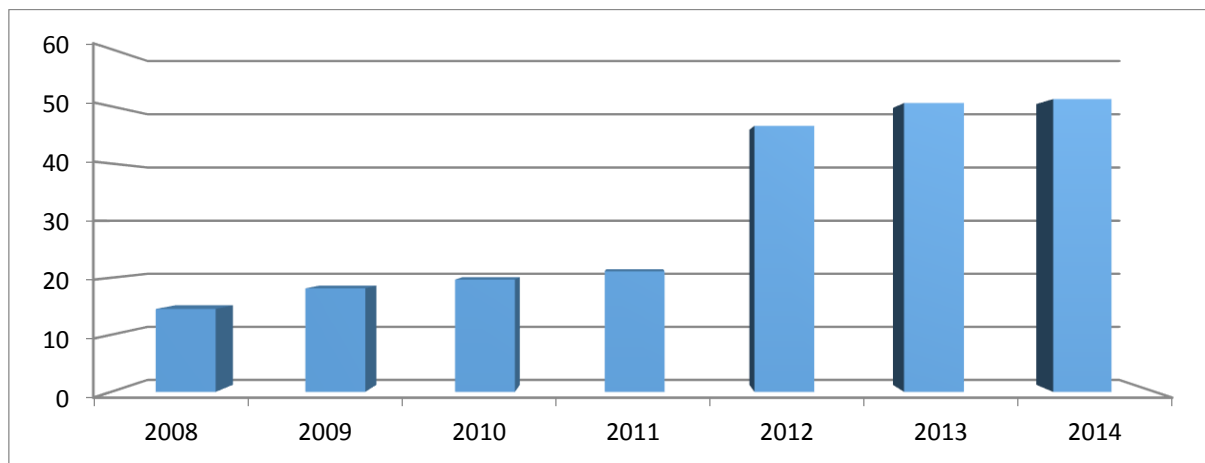
W 2014 roku funkcjonowało 51,26 km sieci kanalizacyjnej, co stanowi duży wzrost w porównaniu z 2008 rokiem. Na przestrzeni ostatnich lat długość czynnej sieci rozdzielczej wzrosła bowiem ponad trzykrotnie, jednak mimo to pozostaje ona jeszcze na niezadowalająco niskim poziomie. Sieć posiada ponad 1 300 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W samym Jadowie znajduje się oczyszczalnia ścieków o przepustowości 460 m³ na dobę. Jest ona eksploatowana przez wyłoniony w przetargu podmiot, którym obecnie jest Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Węgrowie. Wskaźniki dla infrastruktury kanalizacyjnej w Gminie Jadów ukazano w tabeli nr 16 oraz na wykresie nr 17.

Tabela 16. Wskaźniki dla infrastruktury kanalizacyjnej w Gminie Jadów w latach 2007-2014

Wskaźnik	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	14,54	18,14	19,68	21,12	46,58	50,56	51,26
Liczba przyłączy prowadzących do budynków/gospodarstw	330	416	450	480	1 280	1 281	1 388

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Jadów.

Wykres 17. Długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Jadów (w km)

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Urzędu Gminy Jadów.

Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Jadów jest jeszcze niedostatecznie rozwinięta, pozbawiona jest jej bowiem znaczna część miejscowości w Gminie. Należy podjąć działania mające na celu jej dalszą rozbudowę, co przyczyni się przede wszystkim do poprawy warunków bytowych mieszkańców, ale także do rozwoju gospodarki oraz zwiększenia atrakcyjności Gminy dla inwestorów.

3.3.7. Sieć gazowa

Na terenie Gminy Jadów nie występuje sieć gazowa, a mieszkańcy korzystają z gazu z butli, które są dystrybuowane przez prywatnych przedsiębiorców. Spośród innych gmin wiejskich w sieć gazową zaopatrzona nie jest także gmina Strachówka, w gminie Poświętne z sieci korzysta ponad 5% mieszkańców, w gminie Dąbrówka – ponad 30%, zaś w gminie Klembów – prawie 55%.

W dniu 28 lipca 2015 roku wójt Gminy Jadów oraz przedstawiciele gmin Dobre, Strachówka i Łochów podpisali z firmą SIME Polska porozumienie dotyczące budowy gazociągu. Ma on przebiegać przez wszystkie cztery gminy, a jego całkowita długość wyniesie 38,6 km. Sieć gazowa ma zostać wybudowana do końca III kwartału 2017 roku, a przypadku przedłużających się prac projektowych lub innych trudności do końca III kwartału 2018 roku.

3.3.8. Gospodarka odpadami

W dniu 1 lipca 2013 roku w Gminie Jadów uruchomiony został nowy system gospodarki odpadami komunalnymi. Zgodnie z nim realizacja przetwarzania odpadów została zlecona firmie zewnętrznej wyłonionej w przetargu.

System zbiórki odpadów jest systemem selektywnym, opartym na tzw. systemie workowym, który przedstawia się następująco:

- worki czarne – odpady zmieszane i popiół (wszystkie te odpady, których nie można wrzucać do worków na plastik, szkło lub papier),
- worki niebieskie – suchy papier, tektura oraz tekstylia,
- worki żółte – plastik, drobny metal oraz opakowania wielomateriałowe,
- worki zielone – szkło opakowaniowe białe i kolorowe.

Zgodnie z „Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jadów” Gmina zabezpiecza wyłącznie worki kolorowe (żółte, niebieskie i zielone) na odpady segregowane oraz worki na bioodpady. Właściciele nieruchomości sami zaopatrują się natomiast w pojemniki lub worki na odpady zmieszane. Odpady są odbierane z terenu całej Gminy raz w miesiącu przez cały rok.

W Gminie Jadów opłata za pozbywanie się odpadów komunalnych ustalana jest dla poszczególnego gospodarstwa domowego, a jej wysokość zależy od liczby osób w gospodarstwie. W przypadku deklaracji o pozbywaniu się odpadów w sposób nieselektywny stawka jest podwyższona o 300%.

Na terenie Gminy działa także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Przyjmuje on odpady inne niż selekcyjonowane w worki w gospodarstwach domowych. Do odpadów tych zalicza się przede wszystkim metal, zużyty sprzęt elektryczny, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady remontowo-budowlane i odpady rozbiórkowe z drobnych remontów oraz zużyte opony.

Odpady zmieszane, odpady ulegające biodegradacji oraz pozostałości po segregacji odpadów z terenu Gminy są przekazywane natomiast do Regionalnej Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) właściwej dla regionu ostrołęcko-siedleckiego, do którego Gmina Jadów została zakwalifikowana zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego.

3.3.9. Mieszkalnictwo

Zgodnie z danymi GUS liczba budynków mieszkalnych w Gminie Jadów w 2014 roku wyniosła 2 491, zaś liczba mieszkań – 2 678. Zabudowę mieszkaniową stanowią przede wszystkim budynki i mieszkania prywatne. W 2014 roku zasobem Gminy objętych było 6 mieszkań komunalnych i 5 mieszkań socjalnych. W tabeli nr 17 zaprezentowano liczbę budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2007-2014.

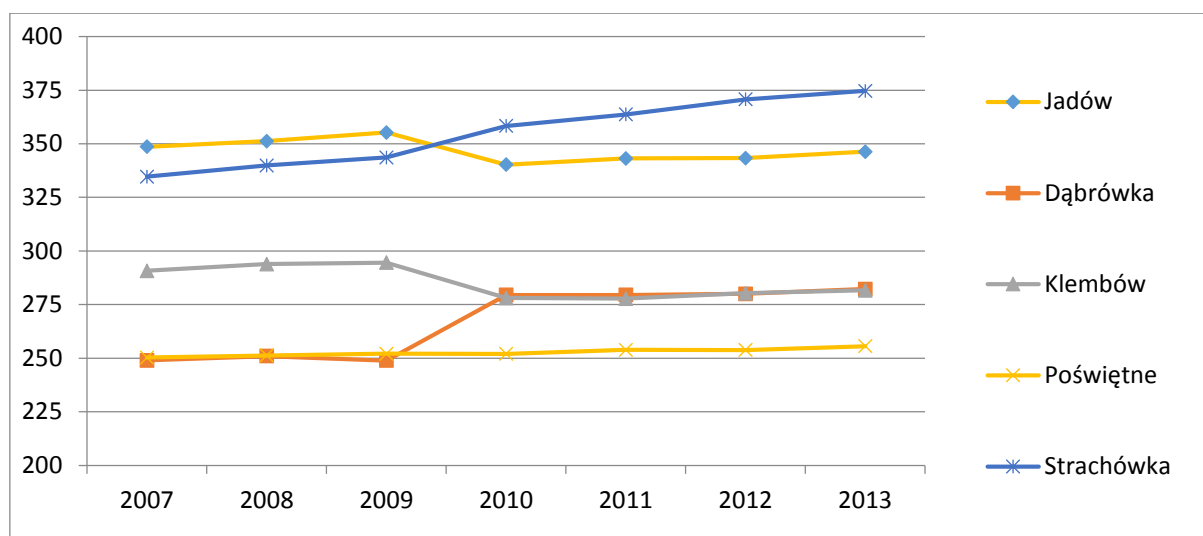
Tabela 17. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytkowania w Gminie Jadów w latach 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
budynki mieszkalne	22	29	31	25	29	25	38	23
mieszkania	9	12	15	18	19	14	25	11

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W porównaniu z innymi gminami wiejskimi powiatu wołomińskiego wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców pozostaje w Gminie Jadów na zadowalającym poziomie. W 2013 roku parametr ten ukształtował się na poziomie 346,3, a wyższą jego wartość, wynoszącą 374,7, przyjął jedynie w gminie Strachówka. Najniższą wartość parametru odnotowano w gminie Poświętne, gdzie ukształtował się on na poziomie 255,6. Dane te zobrazowano na wykresie nr 18.

Wykres 18. Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W latach 2007-2014 zaobserwowano wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań. Wartość tego wskaźnika w 2014 roku ukształtowała się na poziomie 75,3 m². Na przestrzeni ostatnich lat wzrastała także przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę. W 2014 roku wyniosła ona 26,3 m². Zmiany powyższych wskaźników zostały przedstawione w tabeli nr 18.

Tabela 18. Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania oraz przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę w Gminie Jadów w latach 2007-2014

Wskaźnik	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	71,4	71,6	71,8	74,2	74,5	74,7	75,0	75,3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	24,9	25,1	25,5	25,2	25,6	25,6	26,0	26,3

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Większość mieszkań w Gminie Jadów wyposażona jest w podstawowe pomieszczenia i instalacje niezbędne przy użytkowaniu mieszkań. W 2013 roku wskaźniki te przedstawiały się następująco:

- 64,3% mieszkań wyposażonych było w łazienkę,
- 76,2% mieszkań miało dostęp do sieci wodociągowej,
- 52,9% mieszkań wyposażonych było w instalację centralnego ogrzewania.

Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Jadów systematycznie się poprawia, czego dowodem jest spadający udział mieszkań o złym stanie technicznym oraz wzrost liczby mieszkań wyposażonych w niezbędne instalacje.

3.4. Opis infrastruktury i sfery społecznej

3.4.1. Edukacja

Na terenie Gminy działa rozbudowana sieć placówek oświatowych. Tworzą ją następujące podmioty:

- Gminne Przedszkole w Jadowie – funkcjonują w nim trzy oddziały, które zapewniają pobyt całodzienny, uczęszczają do nich dzieci w wieku od 3 do 6 lat,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jadowie – mieści się w połączonym z gimnazjum budynku, który posiada sześć sal lekcyjnych, bibliotekę oraz świetlicę, a zajęcia w klasach młodszych odbywają się na parterze oddzielnego budynku zlokalizowanego w pobliżu głównego gmachu,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowinkach – obwód szkolny obejmuje pobliskie miejscowości (Nowinki, Oble, Sulejów, Wujówka i Wólka Sulejowska), a w placówce zatrudnionych jest 5 nauczycieli,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Myszadłach – jest to jednopiętrowy budynek z salą gimnastyczną oraz kuchnią, w placówce zatrudnionych jest 13 nauczycieli, a do obwodu szkolnego należą Myszadła, Podmyszadła i Starowola, do szkoły uczęszcza również kilkoro uczniów z Zawiszyna,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Szewnicy – w placówce zatrudnionych jest 11 nauczycieli,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Urlach – w zespole mieści się osiem sal dydaktycznych, świetlica, pracownia komputerowa, multimedialna biblioteka oraz siłownia i boiska sportowe, uczą się tu dzieci z Urli, Borzym, Ił, Dębego, Strachowa, Kukawek i Letniska Nowy Jadów,
- Gimnazjum w Jadowie – funkcjonuje od 1999 roku, są do niego dowożeni uczniowie z terenu całej Gminy,
- Liceum Ogólnokształcące w Urlach – placówka istnieje od 2002 roku i jest prowadzona przez Starostwo Powiatowe, liczy ona sześć klas, a szczególnym jej atutem są klasy policyjne, wojskowe i strażackie.

Rysunek 15. Publiczna Szkoła Podstawowa w Myszadłach

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

Rysunek 16. Teren przed Publiczną Szkołą Podstawową w Szewnicy

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

Liczba placówek oświatowych w Gminie Jadów utrzymuje się na stałym poziomie i nie uległa żadnym zmianom na przestrzeni ostatnich lat. Zmiany odnotowano natomiast w zakresie liczby uczniów kształcących się w poszczególnych typach szkół. W latach 2007-2014 wzrosła bowiem znacząco liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli, spadła zaś liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych oraz gimnazjów. Dane te przedstawiono w tabeli nr 19.

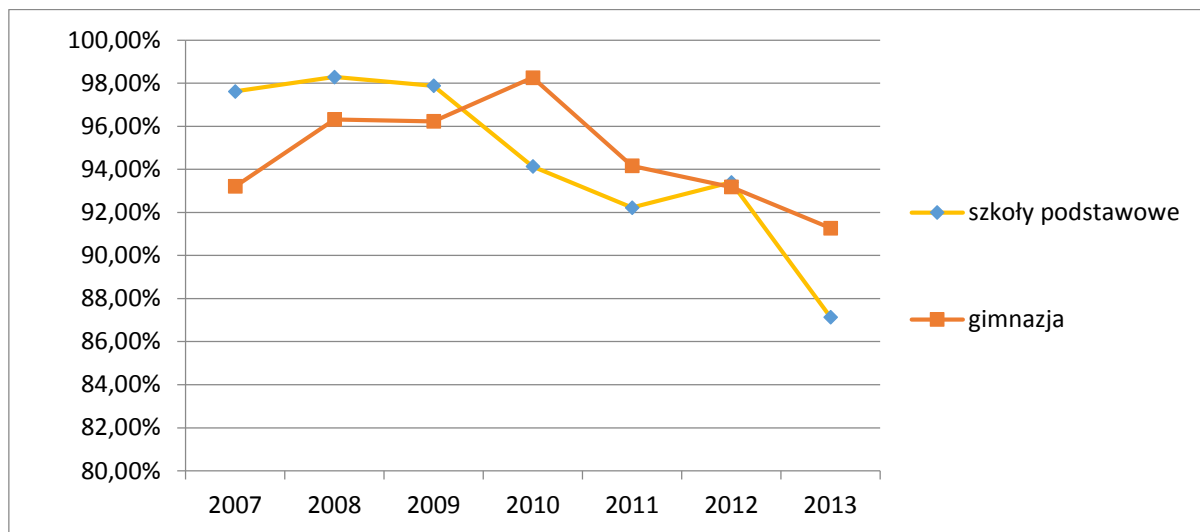
Tabela 19. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół w Gminie Jadów w latach 2007-2014

typ placówki	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przedszkola	80	73	124	126	135	134	141	120
szkoły podstawowe	537	522	513	461	446	471	433	448
gimnazja	310	292	285	293	263	250	231	234

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Współczynnik skolaryzacji netto, który definiuje się jako wyrażony procentowo stosunek liczby osób uczących się w nominalnym wieku kształcenia na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, w Gminie Jadów wyniósł w 2013 roku 87,14% w odniesieniu do szkolnictwa podstawowego. Wartość tego parametru na przestrzeni ostatnich lat spadła w sposób znaczący. Dla gimnazjów wskaźnik ten ukształtował się w 2013 roku na poziomie 91,27% i podlegał w ostatnich latach okresowym wahaniom, od 2011 roku odnotowuje jednak silną tendencję spadkową. Takie wartości współczynnika oznaczają, że część uczniów z obszaru Gminy objęta obowiązkiem szkolnym uczęszcza do placówek prowadzących działalność na terenie innych gmin. Zmiany powyższego wskaźnika zostały zaprezentowane na wykresie nr 19.

Wykres 19. Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Jadów w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego w Gminie Jadów w 2002 roku przeważały osoby z wykształceniem podstawowym, stanowiły one bowiem 46,61% ogółu mieszkańców. Dla porównania wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymowało się 28,28%, wykształceniem średnim – 14,02%, a wykształceniem wyższym jedynie 3,09% ogółu ludności, co zostało zaprezentowane w tabeli nr 20.

Tabela 20. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Jadów w 2002 roku

Rodzaj wykształcenia	mężczyźni	kobiety	razem	udział procentowy
wyższe	69	132	201	3,09%
policealne	21	72	93	1,43%
średnie	353	559	912	14,02%
zasadnicze zawodowe	1 130	709	1 839	28,28%
podstawowe ukończone	1 506	1 525	3 031	46,61%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	153	274	427	6,57%

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS z Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Powyższe dane nie odzwierciedlają jednak aktualnej sytuacji. Należy bowiem założyć, że obecnie w Gminie Jadów, podobnie jak w całej Polsce, wyższy jest udział osób z wykształceniem wyższym. Brak jest nowszych danych dla gmin, jednak ogólne tendencje w tym zakresie można zaobserwować na przykładzie danych dla powiatu wołomińskiego, które pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2011. Przedstawiono je w tabeli nr 21.

W latach 2002-2011 wyraźnie wzrosła liczba osób z wykształceniem wyższym. Wzrost ten wyniósł ponad 140%. Na wyższym poziomie ukształtowała się także liczba mieszkańców z wykształceniem średnim i policealnym, mniej odnotowano natomiast osób z wykształceniem podstawowym i osób bez wykształcenia. Liczba osób legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym utrzymała się na podobnym poziomie. Powyższe dane świadczą o zdecydowanej poprawie w zakresie poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu wołomińskiego. Należy uznać, że podobna tendencja dotyczy także samej Gminy Jadów.

Tabela 21. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu wołomińskiego w 2011 roku w odniesieniu do danych z 2002 roku

Rodzaj wykształcenia	2002	2011	zmiana procentowa
wyższe	14 561	35 528	143,99%
średnie i policealne	53 017	63 072	18,97%
zasadnicze zawodowe	36 879	36 713	-0,45%
gimnazjalne	-	9 031	-
podstawowe ukończone	49 435	34 458	-30,30%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	5 634	2 036	-63,86%

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS z Narodowego Spisu Powszechnego 2002 oraz Narodowego Spisu Powszechnego 2011.

3.4.2. Kultura i sztuka

Potrzeby i aspiracje kulturalne mieszkańców Gminy Jadów są zaspokajane w oparciu o działalność samorządowych instytucji kultury, do których należą:

- Gminny Ośrodek Kultury w Jadowie,
- Biblioteka Publiczna Gminy Jadów.

Gminny Ośrodek Kultury w Jadowie

Do zadań Gminnego Ośrodka Kultury należy w szczególności:

- Prowadzenie wielokierunkowej działalności w zakresie edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę:
 - Tworzenie warunków rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
 - Otaczanie opieką twórczości ludowej i folklorystycznej oraz jej promocja,
 - Tworzenie warunków uczestnictwa w zespołach i kołach zainteresowań,
 - Współpraca z twórcami kultury i sztuki,
 - Kształtowanie ideowych, moralnych i patriotycznych postaw społeczności lokalnej,
 - Prowadzenie edukacji ekologicznej,
 - Wzmacnianie edukacji kulturowej poprzez eliminowanie barier pomiędzy sferą edukacji a kulturą,
- Współpraca z innymi podmiotami w zakresie rozwoju kultury, edukacji i rekreacji:
 - Udzielanie pomocy merytorycznej animatorom kultury, organizacjom społecznym, grupom obywatelskim w przeprowadzaniu masowych imprez o charakterze kulturalno-sportowym i rekreacyjnym,
 - Współpraca ze stowarzyszeniami w organizacji przedsięwzięć integrujących społeczność lokalną,

Rysunek 17. Rzeźby przy Gminnym Ośrodku Kultury w Jadowie

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

Gminny Ośrodek Kultury jest organizatorem szeregu cyklicznych imprez i konkursów o zasięgu gminnym i regionalnym, spośród których warto wskazać między innymi:

- Dożynki Gminno-Parafialne,
- Międzynarodowe Plenery Malarskie w Jadowie,
- Ogólnopolskie Plenery Rzeźbiarskie w Jadowie,
- Jadowski Festiwal Smaków,
- Święto Pieczonego Ziemniaka,
- Powiatowy Konkurs Wiedzy „Człowiek Roku”,
- Powiatowy Konkurs Recytatorski „Tradycja Słowem Opisana”.

Rysunek 18. Dożynki Gminno-Parafialne 2015 w Jadowie

Źródło: Gminny Ośrodek Kultury w Jadowie.

Rysunek 19. Plener malarski 2015 w Jadowie

Źródło: www.zyciepw.pl

Rysunek 20. Dożynki Gminno-Parafialne 2015 w Jadowie

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

Rysunek 21. Uroczyste obchody 95. rocznicy Bitwy Warszawskiej 1920 roku

Źródło: Gminny Ośrodek Kultury w Jadowie.

W Gminnym Ośrodku Kultury w Jadowie działają liczne zespoły i koła zainteresowań, które mają na celu rozwijanie umiejętności i zdolności ich uczestników. Odbývają się tu między innymi zajęcia z samoobrony i sztuk walki, zajęcia teatralne, taneczne, wokalne, plastyczne, zajęcia z tenisa stołowego oraz prowadzona jest nauka gry na instrumentach muzycznych. Zajęcia te są bezpłatne i cieszą się dużą popularnością.

Biblioteka Publiczna Gminy Jadów

Biblioteka Publiczna poza główną siedzibą w Jadowie posiada również swoje filie w Urlach, Sitnem, Zawiszynie i Sulejowie. Do szczegółowego zakresu działania Biblioteki należy:

- Gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących regionu, jak również nadzór nad właściwym doborem materiałów bibliotecznych,
- Udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych,
- Prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej,
- Popularyzacja czytelnictwa,
- Współpraca z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury oraz organizacjami i stowarzyszeniami w zakresie rozwijania i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa, a także doskonalenia form i metod pracy bibliotecznej,
- Popularyzacja nowoczesnych technologii społeczeństwa informatycznego,
- Organizacja i uczestnictwo w wystawach promujących Gminę Jadów,
- Prowadzenie działalności wydawniczej, opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów promocyjnych,
- Promowanie działalności organów samorządu gminnego.

Tabela 22. Wskaźniki dla poziomu czytelnictwa i wielkości księgozbioru w Gminie Jadów i innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju w 2013 roku

Jednostka terytorialna	Liczba zarejestrowanych czytelników na 1 000 mieszkańców	Księgozbiór bibliotek na 1 000 mieszkańców
Polska	167	3 402
województwo mazowieckie	182	3 294
powiat wołomiński	143	2 451
Jadów	140	4 933
Dąbrówka	85	2 558
Klembów	110	3 899
Poświętne	108	3 943
Strachówka	106	3 943

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Czytelnictwo w Gminie Jadów utrzymuje się na stosunkowo dobrym poziomie, w 2013 roku liczba zarejestrowanych czytelników stanowiła 14% ogółu ludności, co jest wynikiem nieco niższym

w porównaniu do średniej dla powiatu wołomińskiego, ale znacznie wyższym w odniesieniu do pozostałych gmin wiejskich tego powiatu. Księgozbiór biblioteki w Jadowie należy do największych w powiecie, w 2013 roku w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wynosił on 4 933 wolumeny. Dane te zostały zaprezentowane w tabeli nr 22.

Wśród innych instytucji wspierających rozwój kultury na terenie Gminy można wskazać Stowarzyszenie Przyjaciół Kultury w Urlach, które co roku w okresie wakacyjnym współorganizuje koncerty pod nazwą „Festiwal Muzyki Kameralnej w Urlach” oraz cykle „Pogodne wieczory”, „Jazz w lesie” i „Teatr w Urlach”. Stowarzyszenie Miłośników Urli organizuje natomiast okazjonalnie jarmark staroci i rękodzieła. Ponadto w Gminie Jadów funkcjonują świetlice wiejskie w Starowoli i Sulejowie oraz Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Zawiszynie.

Rysunek 22. "Pogodne wieczory" w miejscowości Urle

Źródło: www.kulturaurle.pl

Rysunek 23. Świetlica wiejska w Sulejowie

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

3.4.3. Sport i rekreacja

Bazę sportową Gminy Jadów stanowi przede wszystkim należąca do szkół i zespołów szkół infrastruktura, w której skład wchodzi sale gimnastyczne i siłownie, a także boiska sportowe. Jej stan można uznać za zadowalający.

W Gminie działalność prowadzą różnorodne instytucje sportowe, zajmujące się krzewieniem kultury fizycznej, między innymi:

- Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Urlach,
- Uczniowski Klub Sportowy przy Liceum Ogólnokształcącym w Urlach,
- Parafialny Klub Sportowy „Liwiec”,
- Klub Sportowy SKF GKS „KORONA” Jadów.

Na terenie Gminy organizowane są imprezy sportowe, których celem jest popularyzacja i upowszechnienie różnorodnych form aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży oraz ogółu mieszkańców Gminy Jadów. Ofertę zajęć ruchowych i fizycznych systematycznie przedstawia również Gminny Ośrodek Kultury. Do dyspozycji mieszkańców pozostaje także siłownia zewnętrzna oraz kilka placów zabaw.

Rysunek 24. Siłownia zewnętrzna w parku w Jadowie

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

Rysunek 25. Plac zabaw w parku w Jadowie

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

W Gminie Jadów, zgodnie z obowiązującą tendencją propagującą ruch na świeżym powietrzu, wyznaczonych zostało kilka szlaków rowerowych, które opisano w tabeli nr 23.

Tabela 23. Szlaki rowerowe przebiegające przez Gminę Jadów

Nazwa szlaku	Opis
Szlak zielony: „Zygakiem z Naturą”	Wiedzie malowniczymi drogami leśnymi przez pola i łąki, będąc tym samym miłą odskocznią od bardziej uczęszczanych szlaków. Rozpoczyna się wzdłuż Nadburzańskiego Parku Krajobrazowego, dalej przebiega przez południe Gminy Jadów i Strachówka, następnie kieruje wzdłuż gminy Poświętne do Wołomina i okolic. Na trasie przejazdu występują miejsca, w których trudniej poruszać się przy pomocy roweru szosowego.
Szlak czarny: „Wzdłuż rzeki Liwiec”	Prezentuje piękno rzeki Liwiec i prowadzi w pobliżu dwóch dużych kąpielisk oraz wielu „dzikich” zejść do wody i małych urokliwych plaż. Zaczyna się w północno-wschodnim krańcu powiatu wołomińskiego, a kończy w Paplinie. Jego użytkownikom zaleca się szczególną ostrożność ze względu na możliwość występowania lokalnych podtopień w okresie wiosennym i letnim.
Szlak niebieski: „Szlak Wschód-Zachód przez Jadów”	Przecina w poprzek Gminę Jadów, prowadząc na wschód poza obszar powiatu do miejscowości Korytnica, a na zachód – nieopodal rezerwatu „Śliże” w kierunku miejscowości Tłuszcz i wsi Chrzesne, a następnie w stronę Dąbrówki i Kuligowa aż nad samą rzekę Bug. Szlak prowadzi przez piękne pola i zasobne w grzyby las oraz przez miejsca bogate w obiekty dziedzictwa kulturowego.
Szlak żółty: „Pętla kolejowa”	Prowadzi przez tereny leśne i pola wzdłuż obu stron linii kolejowej Warszawa-Białystok. Jako szlak rekreacyjny doskonale nadaje się na kilkugodzinne spacerówce rowerowe i pozwala na podziwianie piękna sosnowych lasów wokół Urli. Umożliwia powrót do miejsca startu po przejechaniu całego szlaku.
Szlak czerwony: „Na Dobrze”	Prowadzi z północy na południe, łącząc szlaki w Urlach, Jadowie i Strachówce, kończy się w gminie Dobrze w powiecie węgrowskim. Pozwala na zapoznanie się z regionalnym folklorem.

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie www.jadow.az.pl

3.4.4. Bezpieczeństwo mieszkańców

Ogólna przestępczość na terenie Gminy Jadów utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie, a poziom bezpieczeństwa uważany jest za zadowalający. Zadania z zakresu zapewniania bezpieczeństwa realizuje Komisariat Policji w Jadowie, który obsługuje Gminę Jadów, a także gminę Strachówka. W jednostce zatrudnionych jest 24 funkcjonariuszy oraz 1 pracownik cywilny. W tabeli nr 24 przedstawiono liczbę przestępstw i wykroczeń odnotowanych w latach 2010-2014.

Tabela 24. Liczba wykroczeń i przestępstw odnotowanych przez Komisariat Policji w Jadowie w latach 2010-2014

typ placówki	2010	2011	2012	2013	2014
liczba wykroczeń	153	217	184	229	281
liczba przestępstw	487	511	490	453	367

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Komisariatu Policji w Jadowie.

Na terenie Gminy działają także cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: w Jadowie, Myszadłach, Starowoli i Wólce Sulejowskiej.

Rysunek 26. Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Jadowie

Źródło: Urząd Gminy Jadów.

3.4.5. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia w Gminie Jadów dobrze wypełniana jest przez trzy niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej – dwa w Jadowie oraz jeden w miejscowości Urle. Głównym problemem Gminy jest ograniczony dostęp do wybranych lekarzy specjalistów, w tym przede wszystkim do stomatologa. W Gminie nie funkcjonują publiczne przychodnie, posiadają one jednak podpisane umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia na świadczenie bezpłatnych usług medycznych. Na terenie Gminy znajdują się także dwie apteki.

3.4.6. Pomoc społeczna

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Gminy Jadów jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jadowie, który jest jednostką organizacyjną Urzędu Gminy i mieści się w jego budynku. Podstawowym celem działalności placówki jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, doprowadzanie w miarę możliwości do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a także zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej w zakresie świadczenia wszelkich form pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy. Jego działalność obejmuje także realizację zadań zleconych Gminie zgodnie z ustaleniami przekazanymi w tej sprawie przez wojewodę oraz zadania własne Gminy zgodnie z ustaleniami Rady Gminy.

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez ośrodek z upoważnienia Gminy należą między innymi:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,

- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny,
- świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- praca socjalna,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz pomocy w naturze na ekonomiczne usamodzielnienie,
- kierowanie do Domu Pomocy Społecznej i ponoszenie płatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu.

Do zadań zleconych Gminie realizowanych przez Ośrodek należą natomiast:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych,
- świadczenia opiekuńcze i pielęgnacyjne,
- przyznawanie i wypłata funduszu alimentacyjnego,
- opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne za osoby uprawnione.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zgodnie z wymogami prawnymi wsparcie świadczone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielane jest przede wszystkim tym osobom i rodzinom, które spełniają określone warunki i kwalifikują się do otrzymania pomocy zgodnie z ustalonym poziomem dochodów. Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela, lub innej osoby, za zgodą zainteresowanego. Pomoc może być udzielona także z urzędu. Decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego.

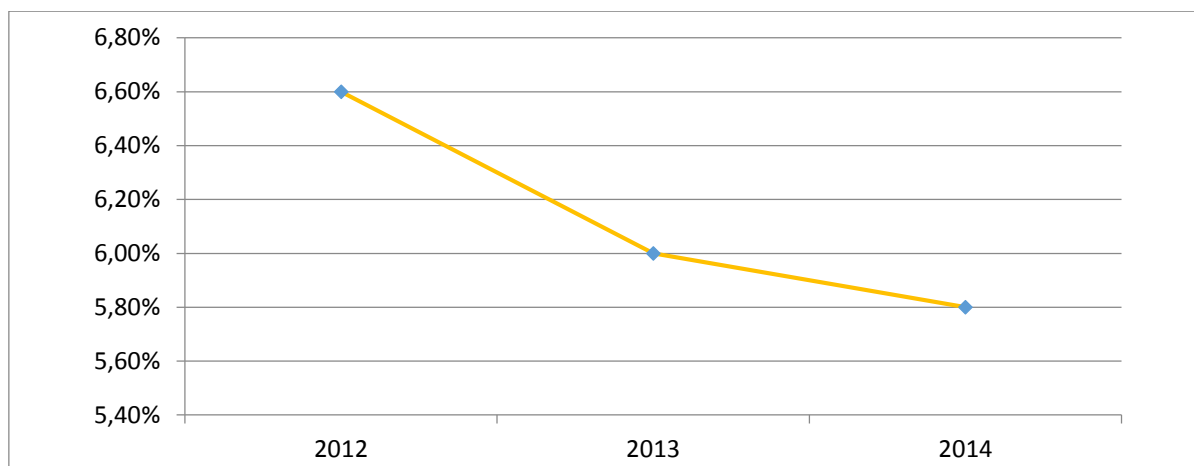
Dane na temat pomocy i wsparcia świadczonego przez GOPS w Jadowie zilustrowano w tabeli nr 25.

Tabela 25. Pomoc świadczona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jadowie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób i rodzin objętych opieką społeczną	508	459	448
liczba zasiłków celowych	215	186	180
przeciętna kwota świadczeń z pomocy społecznej na jednego korzystającego (w zł)	392,00	450,00	455,00

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jadowie.

Wykres 20. Odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną w ogóle mieszkańców Gminy Jadów w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jadowie.

W 2014 roku pomocą społeczną objętych było 5,8% mieszkańców Gminy Jadów. Wartość ta oznacza spadek tego wskaźnika w porównaniu z latami poprzednimi, co zostało zaprezentowane na wykresie nr 20.

W Gminie Jadów do grup społecznych najbardziej zagrożonych wykluczeniem należą osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby wykluczone społecznie. W Gminie istnieje także istotna potrzeba pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, których potrzeby nie są w dostatecznej formie zaspokojone. Osoby samotne mają natomiast możliwość otrzymania wsparcia w postaci usług opiekuńczych oraz skierowania do Domów Pomocy Społecznej na pobyt stały.

Osoby uzależnione od alkoholu mają możliwość skorzystania z porad terapeuty udzielającego pomocy i wsparcia w punkcie konsultacyjnym. Problem alkoholizmu na terenie Gminy utrzymuje się na stałym poziomie od kilku lat, według danych GOPS w 2014 roku z porad terapeuty skorzystało 10 osób uzależnionych oraz 3 rodziny. W tym samym roku skierowano 2 wnioski do sądu o podjęcie leczenia odwykowego.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, która określa rodzaj i zasoby kadry koniecznej do sprawnego funkcjonowania pomocy społecznej, kadra pracownicza Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie jest wystarczająca, brakuje bowiem jednego pracownika socjalnego, aby zaspokoić w pełni potrzeby mieszkańców Gminy. GOPS w Jadowie posiada dokument Strategii rozwiązywania problemów społecznych, która obowiązuje do końca 2015 roku. Na terenie Gminy nie występują inne ośrodki pomocy, działające np. w formie stowarzyszeń.

3.4.7. Parafie na terenie Gminy Jadów

Na terenie Gminy Jadów działają następujące parafie:

- Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Jakuba Apostoła w Jadowie,
- Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Świętej Trójcy w Zawiszynie,
- Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Borzymach,
- Parafia Rzymsko-Katolicka w Szewnicy.

3.4.8. Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy działają liczne stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, które powstają z inicjatywy prywatnych osób, ale działają w interesie publicznym. Należą do nich między innymi:

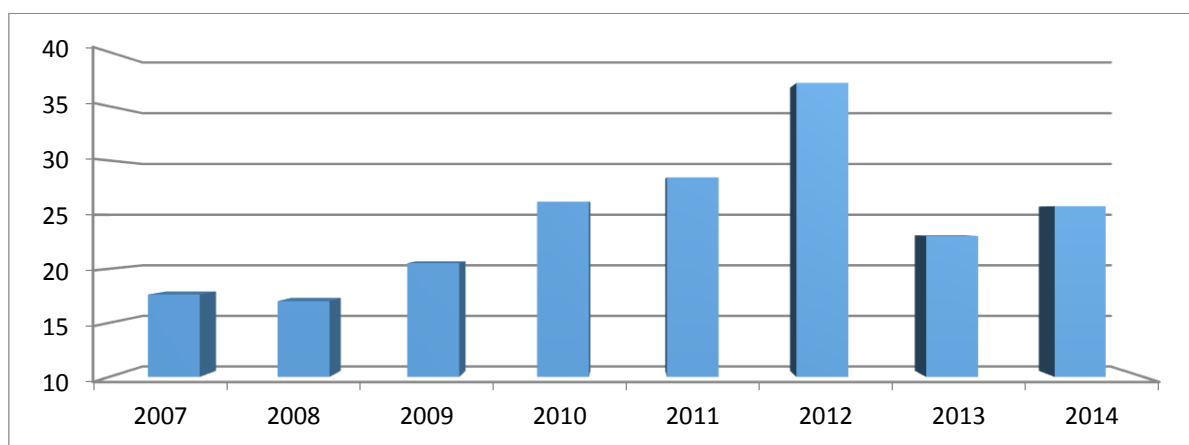
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Spokojna Jesień” w Urlach,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Kultury w Urlach,
- Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Urlach,
- Uczniowski Klub Sportowy przy Liceum Ogólnokształcącym w Urlach,
- Parafialny Klub Sportowy „Liwiec”,
- Stowarzyszenie Miłośników Urli,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Jadów,
- Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Zawiszynie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Myszadłach,
- Stowarzyszenie Miłośników Sulejowa,
- Klub Sportowy SKF GKS „KORONA” Jadów,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jadowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Myszadłach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starowoli,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Sulejowskiej.

3.5. Opis modelu zarządzania i finansów

3.5.1. Dochody budżetu Gminy Jadów

Dochody budżetu Gminy Jadów w 2014 roku ukształtowały się na poziomie 25 784 075,58 zł. Na przestrzeni ostatnich lat nie wykazywały one jednoznacznej tendencji wzrostowej albo spadkowej, jednak ich poziom wzrósł znacząco w porównaniu z 2007 rokiem. Najwyższy poziom dochodów odnotowano w 2012 roku, kiedy wyniosły one 37 152 381,13 zł. Dane te zostały pokazane na wykresie nr 21.

Wykres 21. Dochody budżetu Gminy Jadów w latach 2007-2014 (w mln zł)

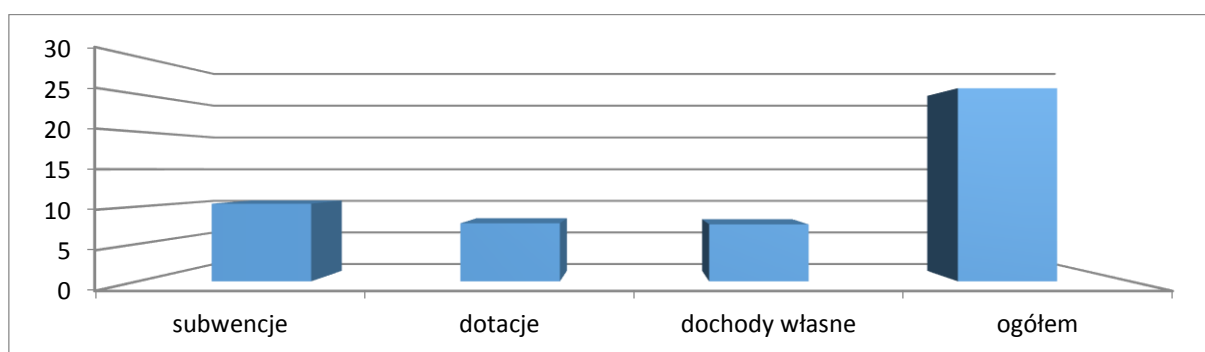
Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Dochody budżetu Gminy składają się z:

- dotacji,
- subwencji,
- dochodów własnych.

Struktura dochodów budżetu Gminy Jadów w 2014 roku została zaprezentowana na wykresie nr 22.

Wykres 22. Źródła dochodów budżetu Gminy Jadów w 2014 roku (w mln zł)

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

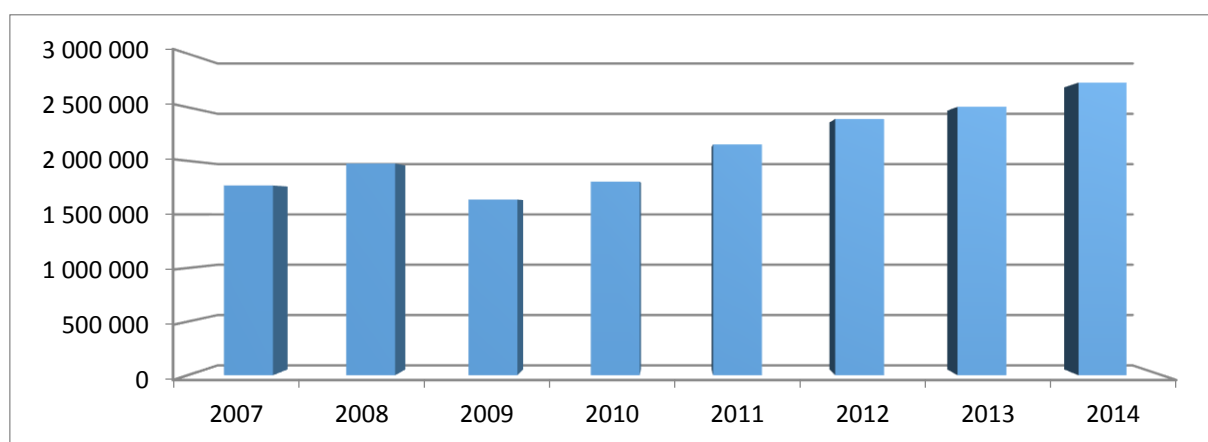
Subwencje i dotacje pozostają znacznym źródłem dochodu, jednak Gmina ma stosunkowo niewielki wpływ na ich wysokość, ponieważ służą one przede wszystkim do finansowania zadań celowych. Istotna z punktu widzenia Gminy jest więc wysokość dochodów własnych. Zwiększenie tych środków pozwala na wypracowanie nadwyżki finansowej i przeznaczenie jej na zadania inwestycyjne. W 2014 roku dochody własne stanowiły 29,57% łącznych dochodów budżetu Gminy.

Do najważniejszych źródeł dochodów własnych Gminy należą:

- wpływy z udziału Gminy w podatku dochodowym,
- wpływy z podatku od nieruchomości.

Wpływ z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych jest najważniejszym źródłem dochodów własnych Gminy Jadów. W 2014 roku wyniósł on 2 728 892,00 zł, co oznacza wzrost o prawie milion złotych w porównaniu do 2007 roku. Wpływy z podatku PIT rosły systematycznie od 2010 roku, co pokazuje wykres nr 23. Utrzymanie tej wzrostowej tendencji jest szczególnie istotne, gdyż podatek ten jest bardziej stabilnym źródłem dochodu niż podatek dochodowy od osób prawnych, który w sposób bardziej znaczący jest podatny na niekorzystne zmiany gospodarcze. Dla porównania wpływ z tytułu podatku CIT w 2014 roku wyniósł 9 142,11 zł.

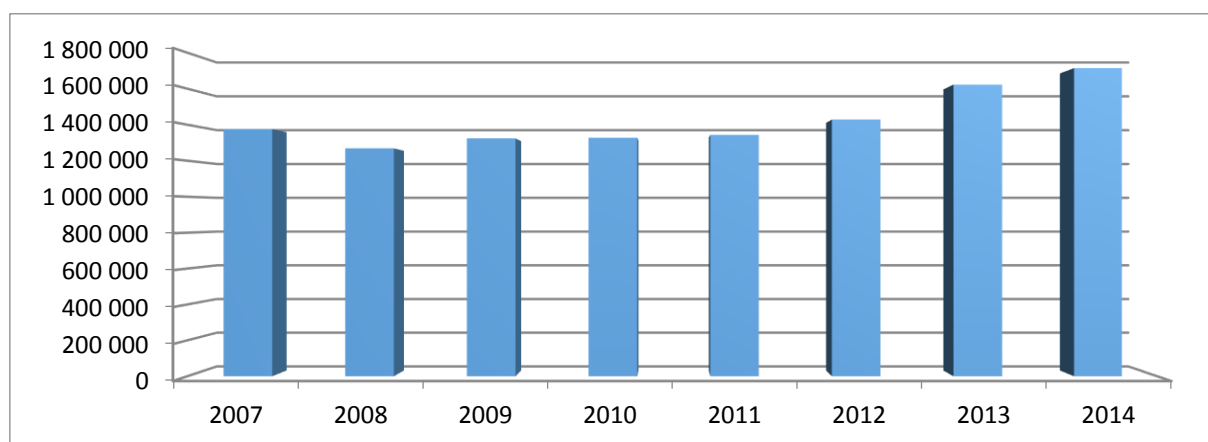
Wykres 23. Wpływy do budżetu Gminy Jadów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2007-2014 (w zł)

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Podatek od nieruchomości jest dla Gminy Jadów największym wpływem z opłat lokalnych oraz, obok podatku PIT, najważniejszym źródłem dochodów. Wpływ z tytułu tego podatku rósł systematycznie od 2009 roku, co zostało zaprezentowane na wykresie nr 24. W 2014 roku wpływ ten ukształtował się na poziomie 1 713 634,93 zł.

Wykres 24. Wpływy do budżetu Gminy Jadów z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2007-2014 (w zł)

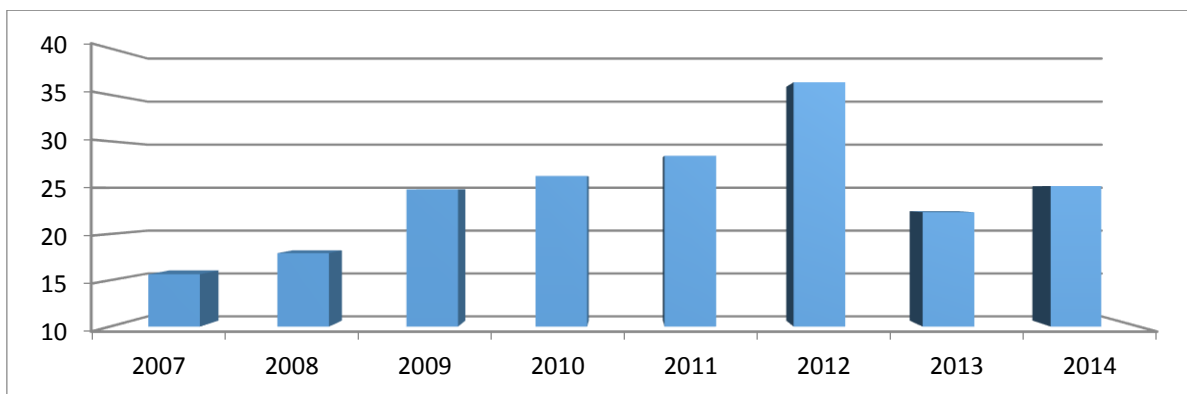

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

3.5.2. Wydatki inwestycyjne i struktura zadłużenia

W 2014 roku wydatki Gminy Jadów ukształtowały się na poziomie 25 178 606,71 zł, czyli zbliżonym do poziomu dochodów Gminy. Wykazywały one jednoznaczną tendencję wzrostową do 2012 roku, po czym spadły znacząco w 2013 roku, rok później odnotowano natomiast lekki wzrost poziomu wydatków. Dane te zostały zobrazowane na wykresie nr 25.

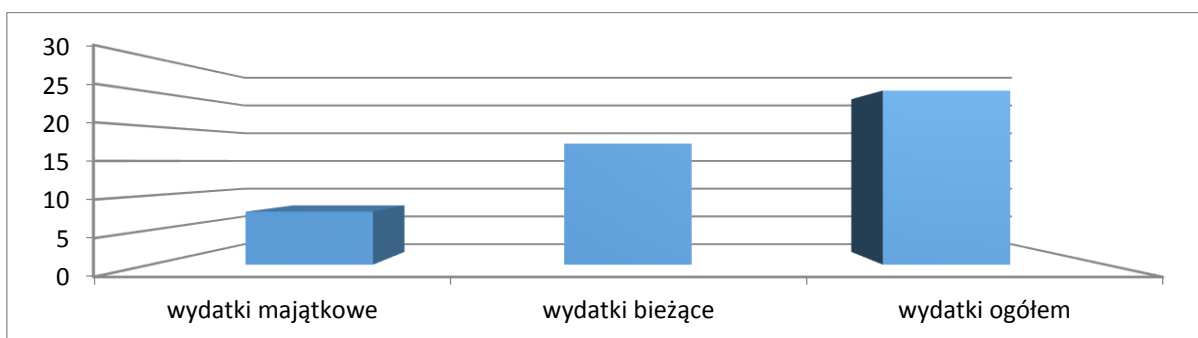
Wykres 25. Wydatki Gminy Jadów w latach 2007-2014 (w mln zł)

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Strukturę wydatków Gminy Jadów w 2014 roku zaprezentowano na wykresie nr 26.

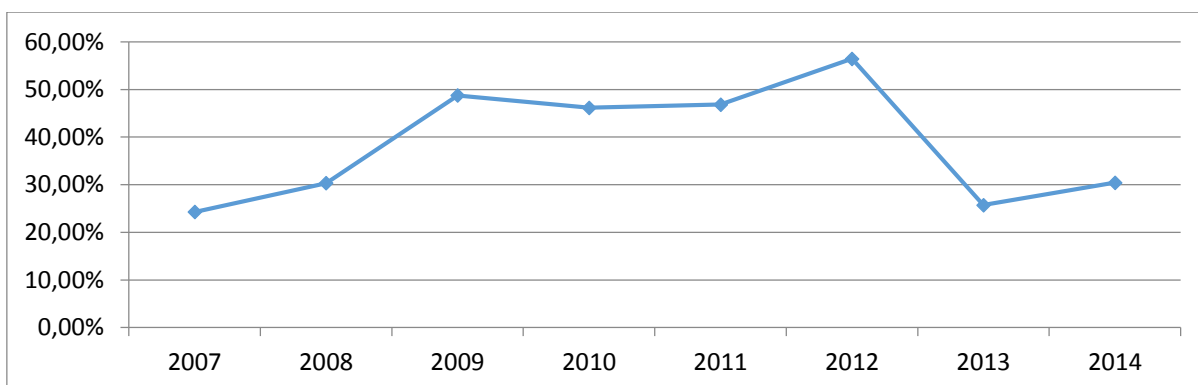
Wykres 26. Struktura wydatków Gminy Jadów w 2014 roku (w mln zł)

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wydatki majątkowe w 2014 roku stanowiły 30,43% łącznych wydatków budżetu Gminy Jadów. 100% wydatków majątkowych przeznaczono natomiast na cele inwestycyjne.

Wykres 27. Udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków Gminy Jadów w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Jak przedstawiono na wykresie nr 27, udział wydatków inwestycyjnych w strukturze łącznych wydatków w Gminie Jadów nie wykazywał na przestrzeni ostatnich lat jednoznacznej tendencji wzrostowej albo spadkowej i podlegał okresowym wahaniom. Na relatywnie wysokim poziomie utrzymywał się w latach 2009-2012, po czym spadł o ponad 30 punktów procentowych.

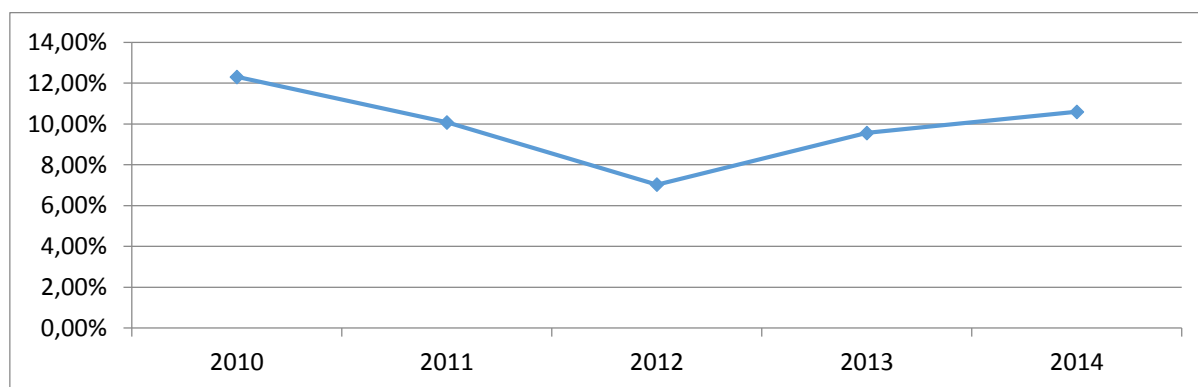
Tabela 26. Wydatki inwestycyjne i dochody ogółem Gminy Jadów w latach 2007-2014

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wydatki inwestycyjne (mln zł)	3,80	5,44	12,10	12,12	13,32	20,51	5,75	7,66
zmiana wydatków inwestycyjnych (rok do roku, mln zł)	-	1,64	6,66	0,02	1,20	7,19	-14,76	1,91
procentowa zmiana wydatków inwestycyjnych (rok do roku)	-	43%	122%	0%	10%	54%	-72%	33%
dochody ogółem (mln zł)	17,62	17,01	20,52	26,20	28,44	37,15	23,02	25,78
zmiana dochodów (rok do roku, mln zł)	-	-0,61	3,51	5,68	2,24	8,71	-14,13	2,76
procentowa zmiana dochodów (rok do roku)	-	3%	21%	28%	9%	31%	-38%	12%

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

W tabeli nr 26 pokazano zmiany wydatków inwestycyjnych na tle zmian dochodów Gminy Jadów w latach 2007-2014. Dane te pokazują, że w analizowanym okresie budżet Gminy wzrósł znacząco, co jest dowodem jej dużego potencjału i szybkiego tempa rozwoju. Szczególnie ważną rolę w tym aspekcie odgrywają środki przeznaczane na wydatki inwestycyjne, które w latach 2007-2014 wzrosły dwukrotnie. W ostatnich latach bardzo ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację znacznej części inwestycji była też duża dostępność środków unijnych. Porównując stosunek wydatków inwestycyjnych do łącznie poniesionych wydatków, w 2014 roku udział inwestycji oscylował na poziomie około 30%, co jest wynikiem lepszym od wyniku odnotowanego dla ogółu jednostek samorządu terytorialnego w Polsce.

Wykres 28. Wskaźnik zadłużenia Gminy Jadów w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie Rankingu Wspólnoty, www.wspolnota.org.pl/rankingi

Jak pokazuje wykres nr 28, wskaźnik zadłużenia Gminy Jadów utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie, a w 2014 roku wyniósł 10,6%. Taka wartość wskaźnika jest dla Gminy dobrym prognozykiem i nie stanowi elementu blokującego realizację przyszłych inwestycji. Bardzo ważne z perspektywy Gminy jest jednak dalsze systematyczne zwiększanie dochodów i wypracowanie odpowiednich nadwyżek finansowych tak, aby nie było konieczności nadmiernego zadłużania się pod realizację planów inwestycyjnych. Jest to ważne dla zachowania odpowiedniej relacji długu do dochodów ogółem.

3.5.3. Porównania subregionalne

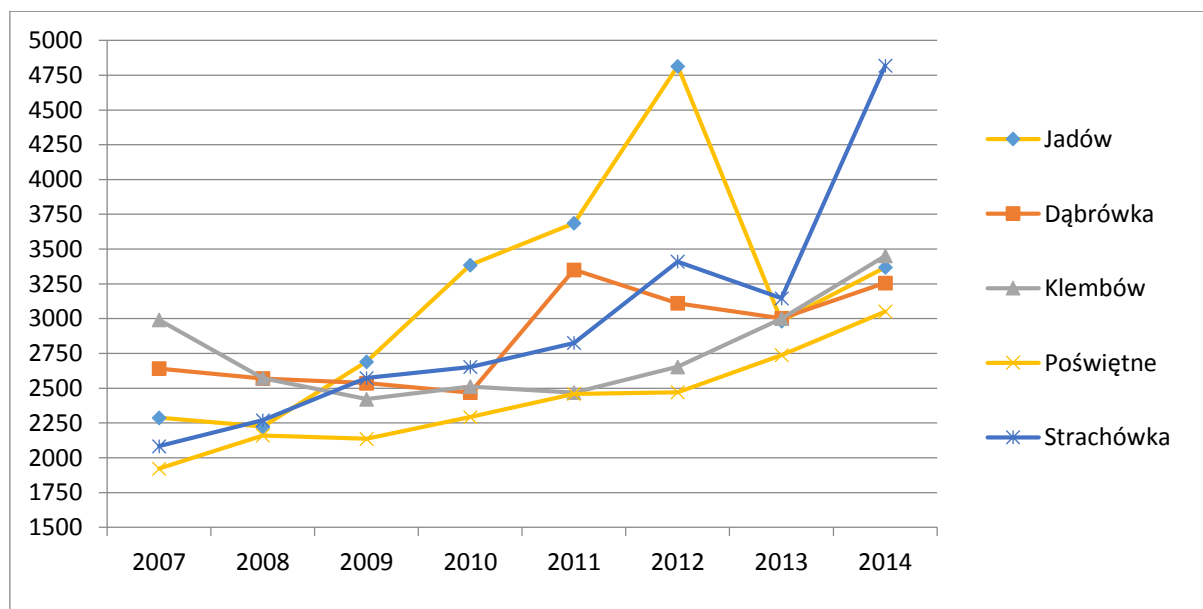
W tabeli nr 27 oraz na wykresie nr 29 porównano dochody budżetów gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2007-2014. Z poniższego zestawienia wynika, że najwyższą wartość tego wskaźnika w 2014 roku odnotowano dla gminy Strachówka, gdzie wyniósł on 4 818,74 zł. Najniższą wartość tego parametru zarejestrowano natomiast w gminie Poświętne, gdzie ukształtował się on na poziomie 3 050,99 zł. W Gminie Jadów wskaźnik ten przyjął wartość 3 368,71 zł, co jest wynikiem stosunkowo przeciętnym w skali powiatu. Wartość ta podlegała w ostatnich latach silnym okresowym wahaniom, wzrosła jednak znacząco w porównaniu z 2007 rokiem. Jest to dobrym prognostykiem na przyszłość i świadczy o dużym tempie rozwoju Gminy, nie odbiegającym od tendencji powiatowych.

Tabela 27. Dochody budżetów gmin wiejskich powiatu wołomińskiego na 1 mieszkańca w latach 2007-2014 (w zł)

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jadów	2 287,75	2 224,20	2 690,28	3 385,29	3 686,55	4 814,98	2 983,27	3 368,71
Dąbrówka	2 641,15	2 569,49	2 536,44	2 468,26	3 351,10	3 110,81	3 003,23	3 257,49
Klembów	2 991,42	2 572,45	2 421,63	2 513,04	2 468,96	2 654,21	3 000,86	3 451,49
Poświętne	1 922,82	2 160,68	2 136,66	2 292,97	2 460,10	2 471,46	2 738,51	3 050,99
Strachówka	2 083,51	2 269,27	2 573,81	2 652,57	2 825,07	3 410,32	3 146,98	4 818,74

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wykres 29. Dochody budżetów gmin wiejskich powiatu wołomińskiego na 1 mieszkańca w latach 2007-2014 (w zł)

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

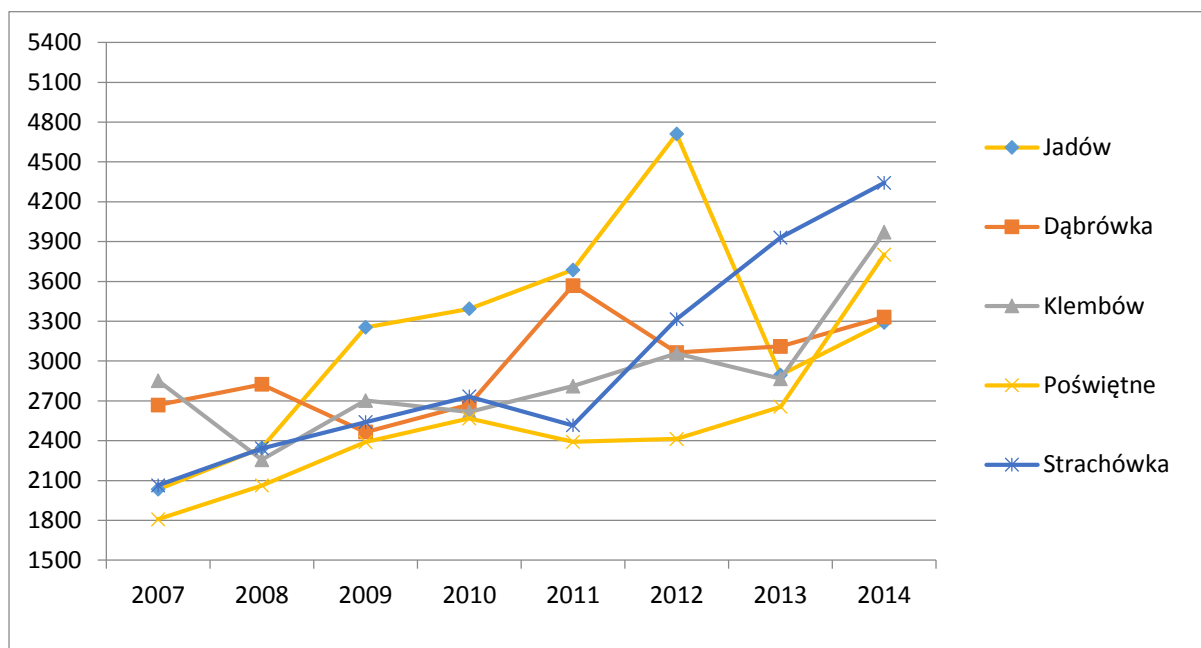
W tabeli nr 28 oraz na wykresie nr 30 ukazano natomiast wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Z zestawienia wynika, że najwyższą wartość tego wskaźnika w 2014 roku, podobnie jak w przypadku dochodów, odnotowano w gminie Strachówka, gdzie wyniósł on 4 342,80 zł. Najniższy wskaźnik wynoszący 3 289,60 zł przypadł natomiast Gminie Jadów, jego wartość wzrosła jednak znacząco na przestrzeni ostatnich lat, co świadczy o dużym potencjale inwestycyjnym Gminy oraz konsekwentnej polityce inwestycyjnej jej władz.

Tabela 28. Wydatki na 1 mieszkańca gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 (w zł)

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jadów	2 032,88	2 345,04	3 253,54	3 393,07	3 686,58	4 710,73	2 895,69	3 289,60
Dąbrówka	2 668,24	2 823,95	2 465,32	2 672,79	3 568,19	3 064,07	3 110,23	3 331,56
Klembów	2 852,70	2 256,01	2 702,36	2 616,54	2 810,96	3 056,54	2 866,78	3 970,34
Poświętne	1 808,23	2 062,28	2 389,46	2 566,96	2 391,66	2 413,42	2 655,51	3 801,91
Strachówka	2 062,83	2 341,54	2 540,15	2 732,78	2 515,07	3 315,10	3 930,62	4 342,80

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

Wykres 30. Wydatki na 1 mieszkańca gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 (w zł)

Źródło: opracowanie Contract Consulting na podstawie danych GUS.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych narzędzi zarządzania strategicznego, które jest zestawieniem silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń analizowanego obszaru. Składa się ona z następujących elementów:

S strengths (mocne strony)

czynniki wewnętrzne wpływające pozytywnie na rozwój Gminy, tworzące podstawy jej przyszłego rozwoju, wyróżniające Gminę w otoczeniu, podnoszące jej konkurencyjność i atrakcyjność w oczach mieszkańców, osób przyjezdnych i inwestorów,

W weakness (słabe strony)

czynniki wewnętrzne wpływające negatywnie na rozwój Gminy, utrudniające jej rozwój i realizację zamierzeń, obniżające rangę Gminy w oczach mieszkańców, osób przyjezdnych i inwestorów,

O opportunities (szanse)

czynniki zewnętrzne sprzyjające Gminie w osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych, umożliwiające eliminowanie słabości oraz podejmowanie nowych kierunków rozwoju,

T threats (zagrożenia)

czynniki zewnętrzne przeszkadzające Gminie w osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych, uniemożliwiające niwelowanie słabości, blokujące podejmowanie działania.

Celem analizy SWOT dla Gminy Jadów jest identyfikacja czynników, które definiują aktualną sytuację, a także wskazują najlepsze rozwiązania oraz kierunek działań pozwalający na osiągnięcie wyznaczonych celów przy minimalizacji zagrożeń, ograniczeniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.

Analizą SWOT zostało objętych 5 najważniejszych aspektów działalności Gminy Jadów:

- sfera demograficzna,
- sfera ekonomiczno-gospodarcza,
- sfera infrastruktury technicznej,
- sfera społeczna,
- sfera budżetowo-finansowa.

Tabela 29. Analiza SWOT - sfera demograficzna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • korzystna sytuacja w odniesieniu do wskaźnika osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wskaźnika osób w wieku produkcyjnym w porównaniu do danych wojewódzkich i ogólnopolskich • stosunkowo korzystna sytuacja w odniesieniu do wskaźnika urodzeń żywych na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego oraz w porównaniu do danych wojewódzkich i ogólnopolskich 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby mieszkańców odnotowany w ostatnich latach • niekorzystna tendencja polegająca na spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym • mało korzystna sytuacja w odniesieniu do wskaźnika osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wskaźnika osób w wieku poprodukcyjnym na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego • ujemny poziom przyrostu naturalnego • niekorzystna sytuacja w odniesieniu do wskaźnika przyrostu naturalnego na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego oraz w porównaniu do danych wojewódzkich i ogólnopolskich • ujemne saldo migracji w ruchu wewnętrznym • niekorzystna sytuacja w odniesieniu do salda migracji na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego oraz w porównaniu do danych wojewódzkich i ogólnopolskich
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • optymistyczne prognozy wzrostu liczby mieszkańców • walory przyrodnicze czyniące Gminę miejscem przyjaznym do zamieszkania i w konsekwencji generującym wzrost liczby mieszkańców • bliskość Warszawy oraz innych większych miejscowości w regionie jako potencjalnych miejsc pracy i nauki dla mieszkańców Gminy • rozwój dogodnych połączeń komunikacyjnych z Warszawą i innymi miastami w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> • konieczność zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej i społecznej coraz większej liczbie starszych mieszkańców • brak odpowiedniej wizji rozwoju polityki prorodzinnej na szczeblu ogólnopolskim • niepewna sytuacja gospodarcza w kraju sprzyjająca rozwojowi niekorzystnych trendów demograficznych • możliwość migracji osób młodych i wykształconych do Warszawy

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Tabela 30. Analiza SWOT - sfera ekonomiczno-gospodarcza

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy na przestrzeni ostatnich lat • dostęp do dużego rynku zbytu aglomeracji warszawskiej • potencjał zasobu miejsc przyrodniczo-krajobrazowych atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów • duży potencjał inwestycyjny Gminy związany z korzystnym położeniem komunikacyjnym • polityka nastawiona na przeprowadzanie inwestycji i zaangażowanie Gminy we wzrost potencjału gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystna sytuacja w odniesieniu do liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w porównaniu do danych powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich • mało korzystna sytuacja w odniesieniu do poziomu bezrobocia na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego oraz w porównaniu do danych wojewódzkich i ogólnopolskich • niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna na obszarze Gminy niesprzyjająca rozwojowi lokalnej aktywności mieszkańców
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • duża dostępność środków wewnętrznych na finansowanie inwestycji realizowanych przez Gminę • zaplanowane inwestycje infrastrukturalne mogące wpłynąć na zwiększenie spójności Gminy oraz jej rozwój gospodarczy • promocja Gminy mająca na celu przyciągnięcie turystów oraz inwestorów • budowa zbiornika retencyjnego zwiększającego atrakcyjność turystyczną Gminy • dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców • zmiany gospodarcze w kraju sprzyjające rozwojowi gospodarczemu 	<ul style="list-style-type: none"> • szybki i dynamiczny rozwój innych gmin i powiatów w regionie • skupienie się w nowej perspektywie unijnej na „miękkich” projektach niewpływających na faktyczny rozwój infrastrukturalny Gminy • brak zorganizowanych inicjatyw służących rozwojowi gospodarczemu • nieskuteczne działania Powiatowego Urzędu Pracy w celu aktywizacji bezrobotnych

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Tabela 31. Analiza SWOT - sfera infrastruktury technicznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • połączenie komunikacyjne z Warszawą oraz innymi większymi miastami w regionie • stosunkowo wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w niezbędne instalacje techniczne • systematyczny wzrost liczby mieszkań wyposażonych w instalację centralnego ogrzewania • systematyczny wzrost długości czynnej sieci wodociągowej oraz liczby mieszkańców z niej korzystających • systematyczny wzrost czynnej sieci kanalizacyjnej oraz liczby mieszkańców z niej korzystających • sprawnie funkcjonujący system gospodarowania odpadami komunalnymi • działalność Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych • stosunkowo wysoki wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego • spadający udział mieszkań o złym stanie technicznym 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie obszarów o niedostatecznie wykształconym układzie komunikacyjnym • zły stan techniczny części dróg gminnych i powiatowych • brak chodników i ścieżek rowerowych o znaczeniu komunikacyjnym w dużej części obszaru Gminy • niedostateczna liczba miejsc parkingowych • brak sieci gazowej na terenie Gminy • słabo rozwinięta infrastruktura związana z dostępem do Internetu • brak przyznawania mocy dla przedsiębiorców przez Zakład Energetyki funkcjonujący w Gminie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zmodernizowana linia kolejowa • dalszy rozwój korzystnych połączeń komunikacyjnych (m.in. budowa trasy S8 Obwodnicy Marek, która znacznie skróci czas dojazdu z Gminy Jadów do Warszawy) • podejmowanie działań mających na celu przebudowę i modernizację dróg oraz poprawę ich jakości • dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie Gminy • gazyfikacja obszaru Gminy • możliwość wykorzystania innowacyjnych technologii do budowy i modernizacji infrastruktury technicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie zadłużenia pobliskich gmin oraz nadrzędnych jednostek samorządu terytorialnego, będące zagrożeniem dla realizacji inwestycji o charakterze ponadgminnym • wadliwe wykonanie przez wykonawców planowanych inwestycji i w konsekwencji konieczność dokonywania uciążliwych modernizacji

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Tabela 32. Analiza SWOT - sfera społeczna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> rozwinięta sieć placówek oświatowych na terenie Gminy działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Jadowie, Biblioteki Publicznej oraz lokalnych klubów sportowych organizowanie imprez kulturalnych mających na celu integrację społeczności lokalnej oraz promocję Gminy i regionu organizowanie imprez sportowych mających na celu popularyzację i upowszechnienie różnych form aktywności fizycznej wśród mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> niedostateczny poziom rozwoju edukacji tematycznej, w tym ekologiczno-rolniczej, na terenie Gminy niewystarczające powiązania pomiędzy edukacją a potrzebami lokalnego rynku pracy niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna niedostatecznie rozwinięty system opiekuńczo-rehabilitacyjny na terenie Gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskiwania środków unijnych na realizację programów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu działalność organizacji pozarządowych i zwiększanie udziału mieszkańców w decyzjach podejmowanych przez władze Gminy aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie stworzenia instytucjonalnych i środowiskowych form pomocy mieszkańcom oraz aktywizacji osób i rodzin wymagających wsparcia dalszy rozwój aktywności sportowej mieszkańców oraz zwiększanie dostępu do kultury, oświaty i opieki społecznej na najwyższym poziomie poprzez realizację zaplanowanych inwestycji i zadań 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost poziomu bezrobocia i zwiększenie liczby osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia przenoszenie się na obszar Gminy na większą skalę zachowań i zjawisk patologicznych

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Tabela 33. Analiza SWOT - sfera budżetowo-finansowa

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wpływów do budżetu z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku od nieruchomości, będących najważniejszymi źródłami dochodów własnych Gminy • wysoki poziom dochodów budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca na tle innych gmin wiejskich powiatu wołomińskiego • niski wskaźnik zadłużenia Gminy • odpowiednio wykwalifikowana kadra Urzędu Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie rozwinięta współpraca z innymi samorządami gminnymi na terenie Polski oraz zagranicą • niedostateczny poziom pozyskiwania finansowania zewnętrznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • niskie koszty obsługi długu na skutek utrzymywania się niskich stawek WIBOR • uzyskiwanie przez Gminę środków pomocowych na zaplanowane inwestycje i zadania • wzrost poziomu rozwoju gospodarczego kraju • współpraca z pobliskimi gminami i nadrzędnymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie realizacji zaplanowanych działań • rozwój współpracy z przedsiębiorcami w zakresie realizacji inwestycji na terenie Gminy • korzystne zmiany w systemie prawnym 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie się kosztów obsługi długu na skutek nagłego wzrostu stawek WIBOR • duży wzrost inflacji powodujący konieczność ponoszenia większych wydatków • przerzucanie na gminy przez ustawodawcę większej liczby zadań przy braku wymaganej pomocy finansowej • zniesienie meldunku skutkujące trudności w zidentyfikowaniu faktycznego miejsca zamieszkania ludności • negatywne zmiany systemowe poprzez zmniejszenie przekazywanego procentu od podatku dochodowego do gmin • wzrost zadłużenia państwa

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

5. Badania ankietowe mieszkańców

W ramach opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023 podjęte zostały działania mające na celu zdiagnozowanie opinii lokalnej społeczności na temat poziomu życia mieszkańców oraz potrzeb rozwoju różnych aspektów funkcjonowania Gminy. Diagnoza ta została przeprowadzona poprzez badania ankietowe w oparciu o przygotowany kwestionariusz.

5.1. Cel badania

Konieczność przeprowadzenia badania ankietowego mieszkańców wynika z następujących przesłanek:

- istotnym elementem identyfikacji mieszkańców z opracowaną Strategią jest jej znajomość i świadomość współuczestniczenia w jej powstawaniu – w rzeczywistości to lokalna społeczność decyduje o przyjęciu lub odrzuceniu tego dokumentu poprzez akceptację lub negację rozwiązań w nim proponowanych, w wielu przypadkach subiektywna ocena lokalnej społeczności jest ważniejsza od zobiektywizowanych i wynikających ze statystyk wyznaczników rzeczywistości,
- w ostatecznym rozrachunku władze Gminy odgrywają rolę służebną w stosunku do lokalnej społeczności, dlatego powinny zwracać szczególną uwagę na oczekiwania oraz potrzeby mieszkańców – do efektywnego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego istotne jest więc pozyskiwanie informacji, jak dotychczasowe działania osób odpowiedzialnych za zarządzanie Gminą są postrzegane przez mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe.

Badanie opinii mieszkańców Gminy Jadów zostało przeprowadzone w celu uzupełnienia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, która jest podstawą sformułowania celów strategicznych i operacyjnych Gminy oraz odpowiadających im zadań realizacyjnych. Przedmiotem badania było dokonanie przez mieszkańców oceny dotychczasowego poziomu rozwoju Gminy oraz zidentyfikowanie ich potrzeb i oczekiwań w zakresie dalszego rozwoju.

5.2. Metoda i technika badawcza

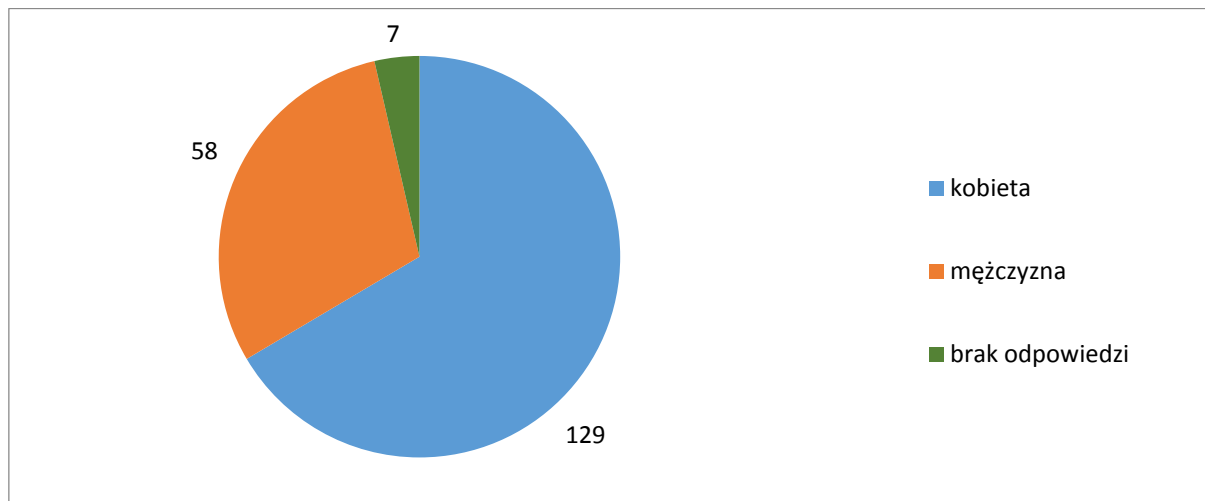
Dla uzyskania jak najlepszego efektu badanie opinii mieszkańców miało charakter przekrojowy, wybrano metodę sondażową realizowaną przy zastosowaniu techniki badawczej w formie kwestionariusza ankiety. Specjalnie stworzony kwestionariusz ankiety zawierał zarówno pytania zamknięte, które pozwoliły na udzielenie szybkich odpowiedzi przez mieszkańców oraz na standaryzację zebranych informacji, jak i pytania otwarte, dzięki którym można uzyskać szerszą opinię mieszkańców na różne tematy.

Dystrybucja ankiet została przeprowadzona we współpracy z Urzędem Gminy Jadów. W ramach badania zebrano 194 wypełnione ankiety. Respondenci stanowią losową próbę badawczą.

5.3. Charakterystyka grupy respondentów

Ankieta została wypełniona przez 129 kobiet, 58 mężczyzn oraz 7 osób, które nie wskazały odpowiedzi na to pytanie. Strukturę respondentów ze względu na płeć prezentuje wykres nr 31.

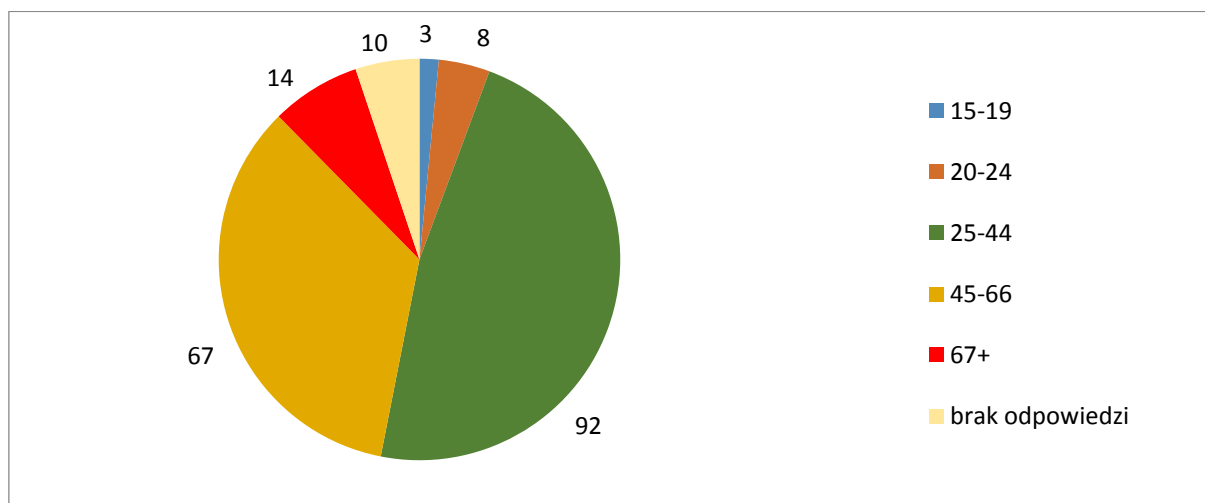
Wykres 31. Struktura respondentów ze względu na płeć

Źródło: badanie ankietowe.

Badaniem zostali objęci mieszkańcy Gminy w grupach wiekowych: 15-19, 20-24, 25-44, 45-66 oraz 67+. Przyjęte grupy są charakterystyczne dla tego typu badań. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku od 25 do 44 lat, których było 92. Najmniej liczną grupą były natomiast osoby w wieku od 15 do 19 lat. Przez tę grupę wypełnione zostały jedynie 3 ankiety. Warto również zwrócić uwagę na to, że 10 osób nie wskazało odpowiedzi na to pytanie. Struktura respondentów ze względu na wiek została ukazana na wykresie nr 32.

Wykres 32. Struktura respondentów ze względu na wiek

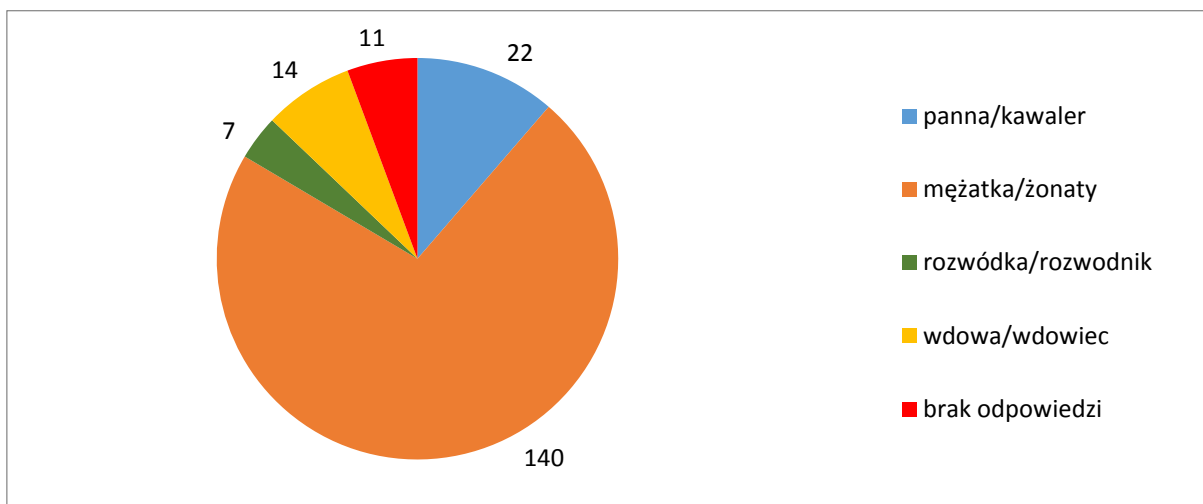

Źródło: badanie ankietowe.

Największą grupą respondentów stanowiły osoby, które określiły swój stan cywilny jako „mężatka/żonaty”. Osób tych było ogółem 140. Natomiast najmniejszą grupą, liczącą 7 respondentów, były osoby, które określiły swój stan cywilny jako „rozwódka/rozводnik”.

11 ankietowanych nie wskazało odpowiedzi na to pytanie. Strukturę respondentów ze względu na stan cywilny pokazuje wykres nr 33.

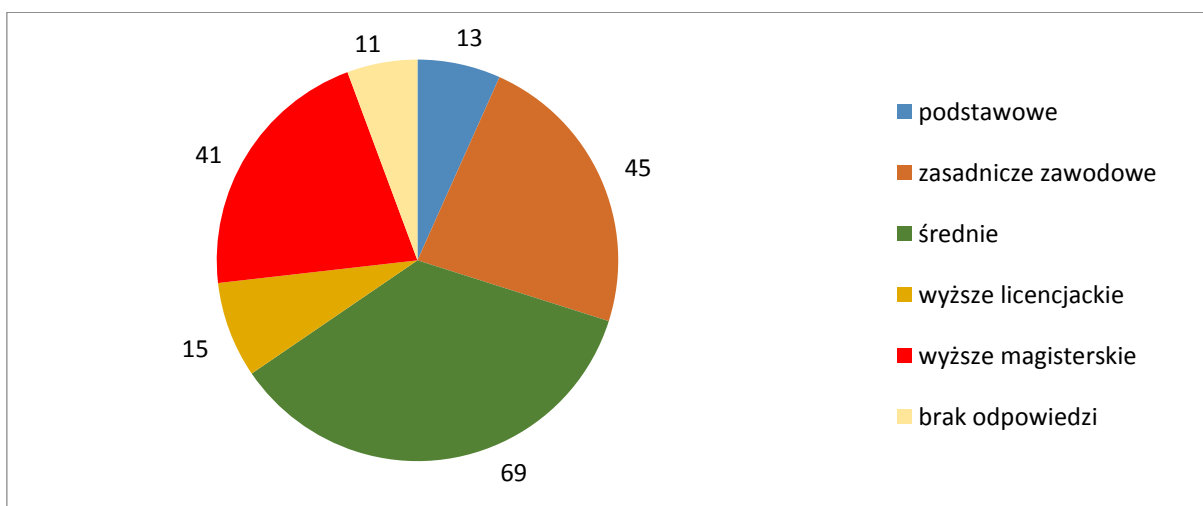
Wykres 33. Struktura respondentów ze względu na stan cywilny

Źródło: badanie ankietowe.

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupą respondentów były osoby legitymujące się wykształceniem średnim. Liczba tych osób wyniosła bowiem 69. Najmniej respondentów posiadało natomiast wykształcenie podstawowe. Ankiet wypełnionych przez tę grupę było 13. 11 osób nie wskazało swojego poziomu wykształcenia. Strukturę respondentów ze względu na wykształcenie zobrazowano na wykresie nr 34.

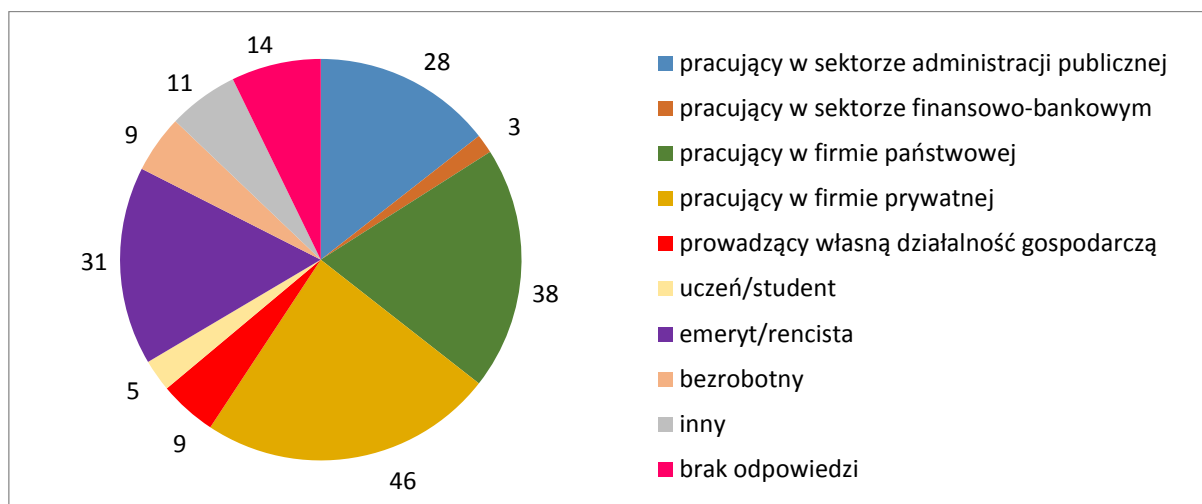
Wykres 34. Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia

Źródło: badanie ankietowe.

W odniesieniu do zagadnienia związanego z miejscem pracy, największą grupą respondentów były osoby pracujące w firmie prywatnej. Osób tych było 46. Natomiast najmniejszą grupą, liczącą 3 osoby, były osoby pracujące w sektorze finansowo-bankowym. 14 osób nie wskazało odpowiedzi na to pytanie. Strukturę respondentów ze względu na status społeczno-zawodowy pokazuje wykres nr 35.

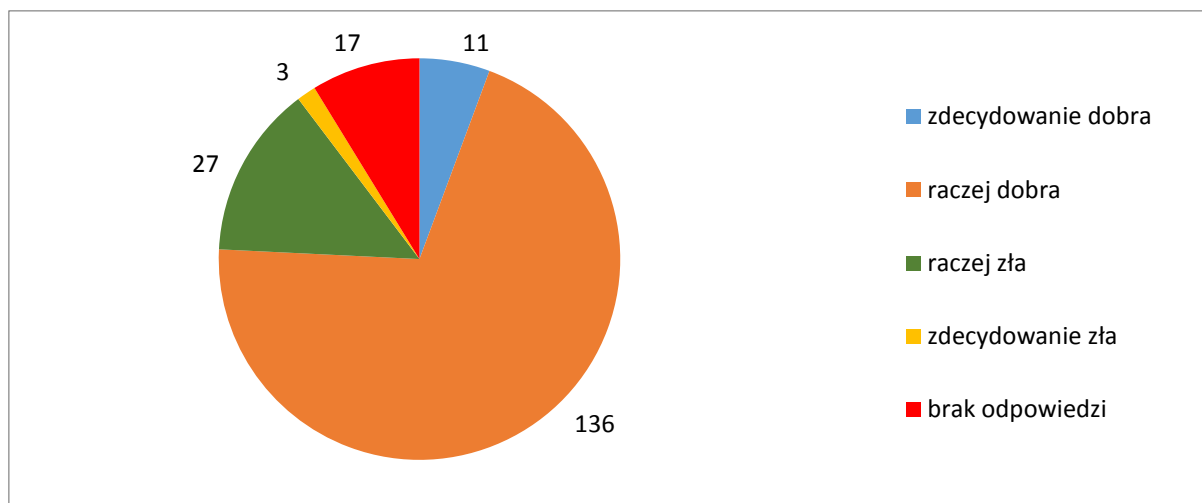
Wykres 35. Struktura respondentów ze względu na status społeczno-zawodowy

Źródło: badanie ankietowe.

Respondentów, którzy określili swoją sytuację materialną jako zdecydowanie dobrą, było 11. Odpowiedź „raczej dobra” wskazało 136, „raczej zła” – 27, natomiast „zdecydowanie zła” – 3 osoby. 17 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Strukturę respondentów ze względu na sytuację materialną ukazano na wykresie nr 36.

Wykres 36. Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną

Źródło: badanie ankietowe.

Zaprezentowana na powyższych wykresach struktura respondentów wskazuje na to, że w badaniu wzięła udział reprezentatywna grupa mieszkańców w różnym wieku, posiadająca różny poziom wykształcenia, o różnym stanie cywilnym, statusie społeczno-zawodowym oraz sytuacji materialnej. Wyniki ankiety są więc wiarygodne i oddają opinię społeczności lokalnej na tematy będące przedmiotem badania.

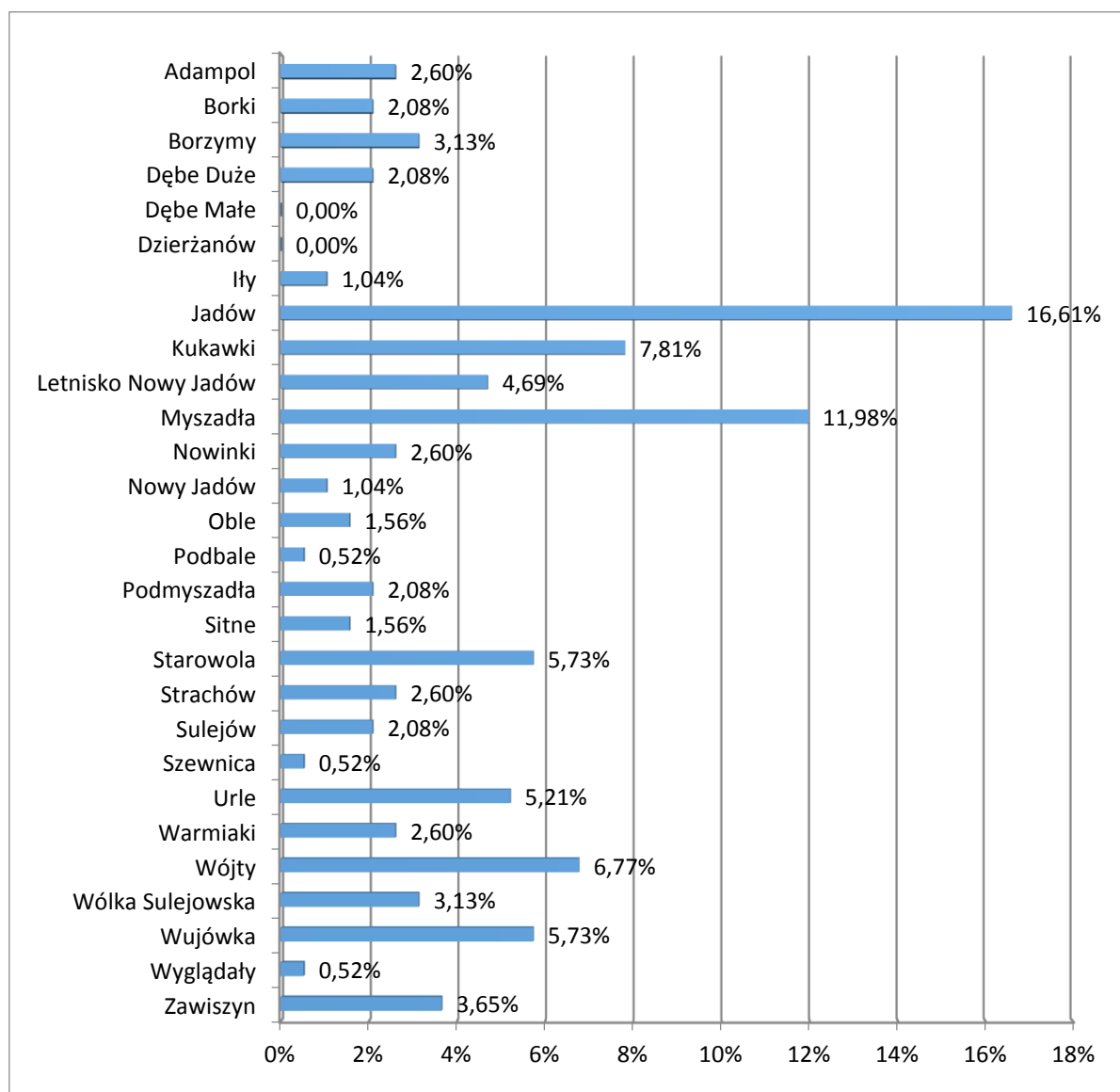
5.4. Analiza opinii publicznej

Na poniższych wykresach przedstawiono wyniki ankiety. Należy zauważyć, że w wielu przypadkach respondenci nie odpowiadali na wszystkie pytania zawarte w kwestionariuszu, dlatego przy analizie odpowiedzi na dane pytanie zaznaczono liczbę osób, które udzieliły stosownej odpowiedzi.

Aby przeprowadzona analiza opinii publicznej była miarodajna i aby móc porównywać odpowiedzi na konkretne pytania, liczbę osób, która udzieliła danej odpowiedzi, przedstawiono procentowo jako odsetek osób, które łącznie wypowiedziały się w danym pytaniu. Ponadto, wiele pytań miało charakter otwarty, a w niektórych pytaniach zamkniętych możliwe było wskazania kilku odpowiedzi, dlatego w przypadku tych pytań liczba łącznie wskazanych odpowiedzi niejednokrotnie przewyższała liczbę respondentów. Odsetek osób, które wskazały poszczególne odpowiedzi, po zsumowaniu przyjmował więc często wartość wyższą niż 100%.

Pytanie 1.

Wykres 37. "W której części Gminy Pan/Pani mieszka?" (N=192)

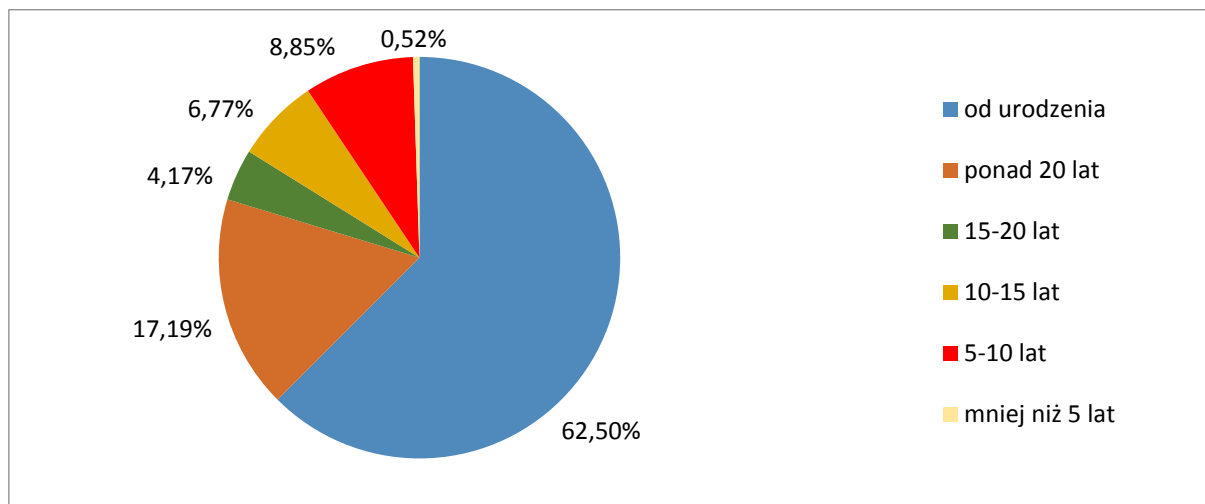

Źródło: badanie ankietowe.

Najliczniejszą grupę respondentów stanowili ci, którzy mieszkają w miejscowości gminnej Jadów. Odpowiedź ta została wskazana bowiem przez 16,61%. Duża grupa ankietowanych, stanowiąca 11,98% ogółu, zamieszkuje natomiast w Myszadłach. Pozostałe miejscowości nie zostały wskazane przez więcej niż 8% badanych.

Pytanie 2.

Wykres 38. "Od jak dawna jest Pan/Pani mieszkańcem Gminy Jadów?" (N=192)

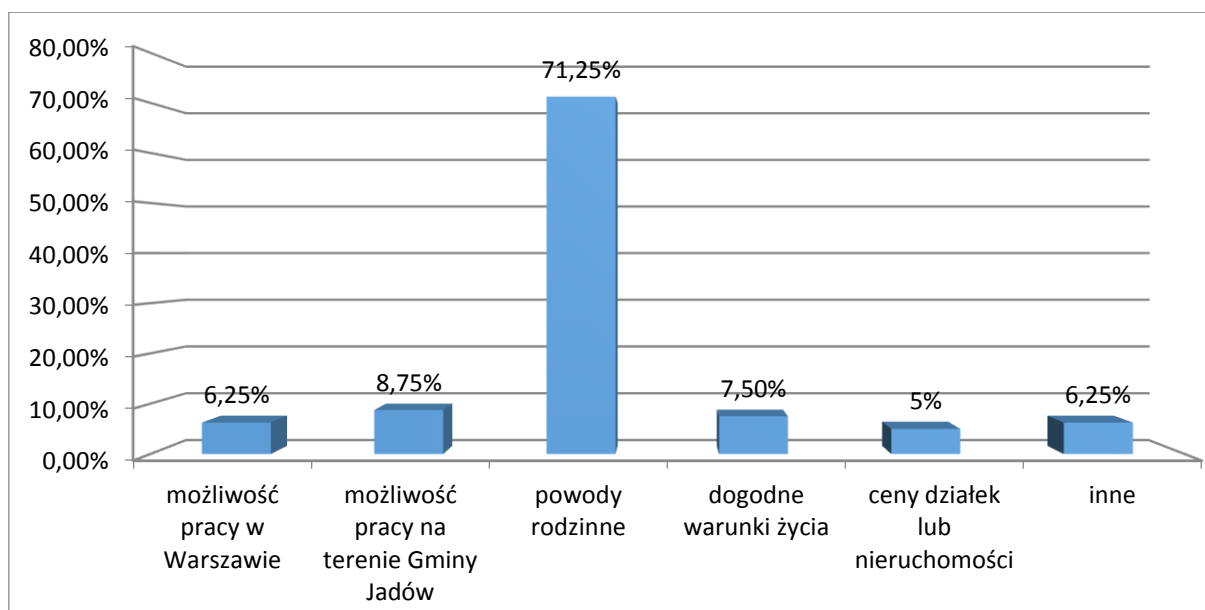

Źródło: badanie ankietowe.

62,50%, czyli zdecydowana większość ankietowanych zamieszkuje Gminę Jadów od urodzenia. 17,19% mieszka w niej ponad 20 lat, 8,85% - od 5 do 10 lat, 6,77% - od 10 do 15 lat, 4,17% - od 15 do 20 lat, zaś 0,52% - mniej niż 5 lat.

Pytanie 3.

Wykres 39. "Jakie były powody przeprowadzki do Gminy Jadów?" (N=80)

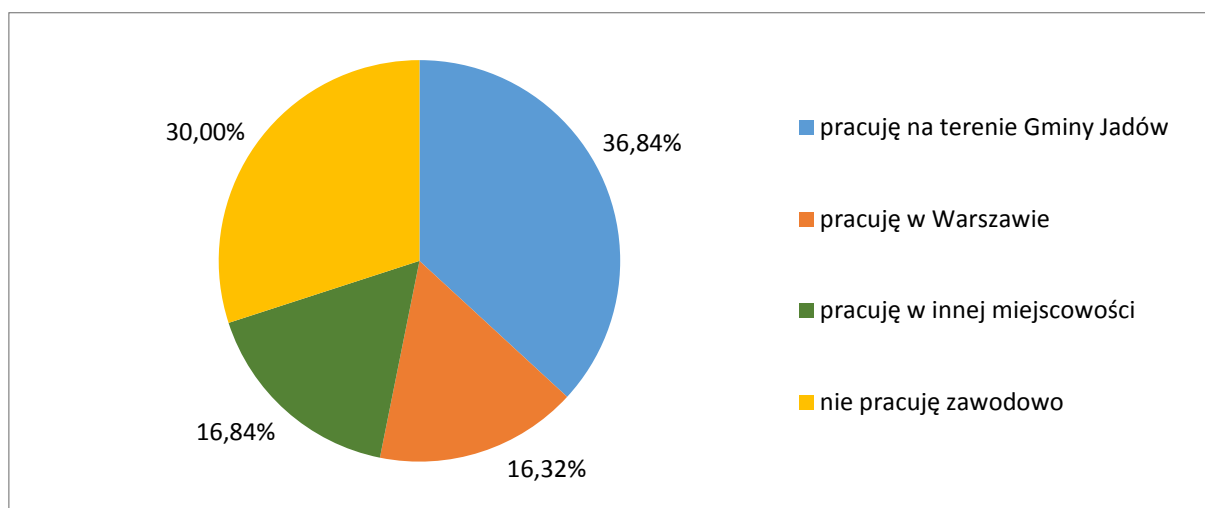

Źródło: badanie ankietowe.

Najczęściej wskazywanym powodem przeprowadzki do Gminy Jadów były powody rodzinne. Odpowiedź ta została wskazana bowiem przez 71,25% respondentów. 8,75% ankietowanych za powód przeprowadzki uznało możliwość pracy na terenie Gminy Jadów, 7,50% - dogodne warunki życia, 6,25% - możliwość pracy w Warszawie, a 5% - ceny działek lub nieruchomości. 6,25% respondentów wybrało natomiast odpowiedź „inne”.

Pytanie 4.

Wykres 40. "Gdzie obecnie pracuje Pan/Pani?" (N=190)

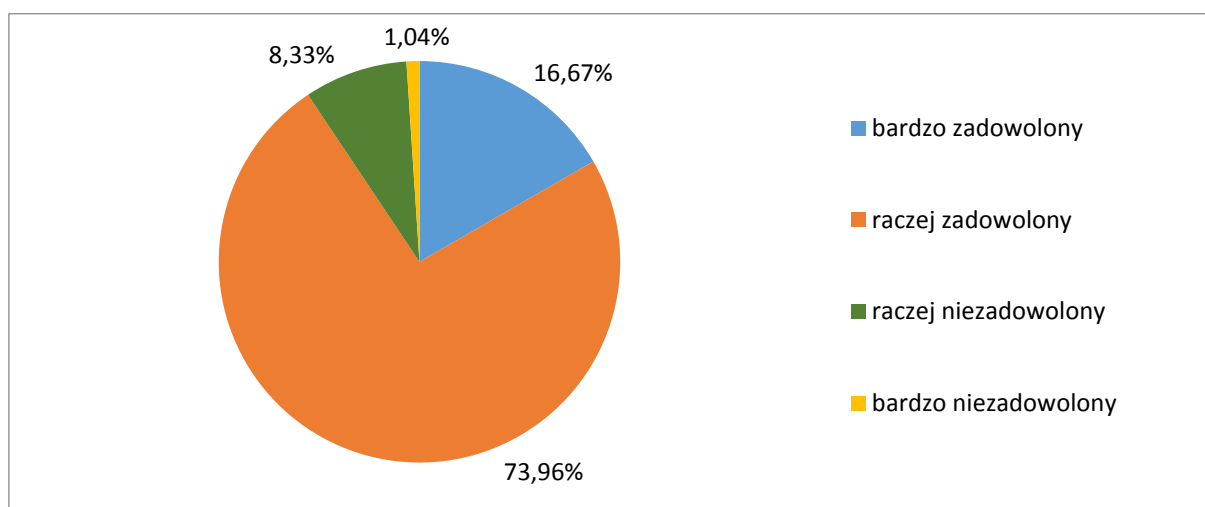

Źródło: badanie ankietowe.

36,84% respondentów zadeklarowało, że pracuje na terenie Gminy Jadów, 16,32% ankietowanych jest zatrudnionych w Warszawie, natomiast 16,84% - w innej miejscowości niż wyżej wymienione. 30% osób wskazało zaś, że nie pracuje zawodowo.

Pytanie 5.

Wykres 41. "Czy jest Pan/Pani zadowolony/-a z faktu bycia mieszkańcem Gminy Jadów?" (N=192)

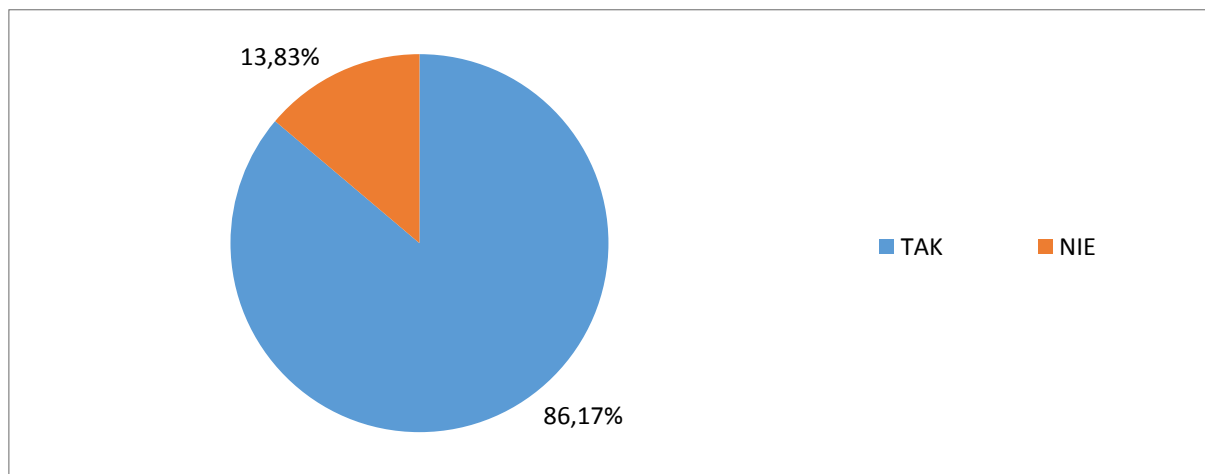

Źródło: badanie ankietowe.

Zdecydowana większość badanych jest zadowolona z faktu bycia mieszkańcem Gminy Jadów. Odpowiedź „bardzo zadowolony” wskazało 16,67%, zaś odpowiedź „raczej zadowolony” – 73,96% respondentów. Odpowiedzi „raczej niezadowolony” oraz „bardzo niezadowolony” wybrało odpowiednio 8,33% oraz 1,04% ankietowanych.

Pytanie 6.

Wykres 42. "Czy spędza Pan/Pani swój wolny czas w Gminie Jadów?" (N=188)

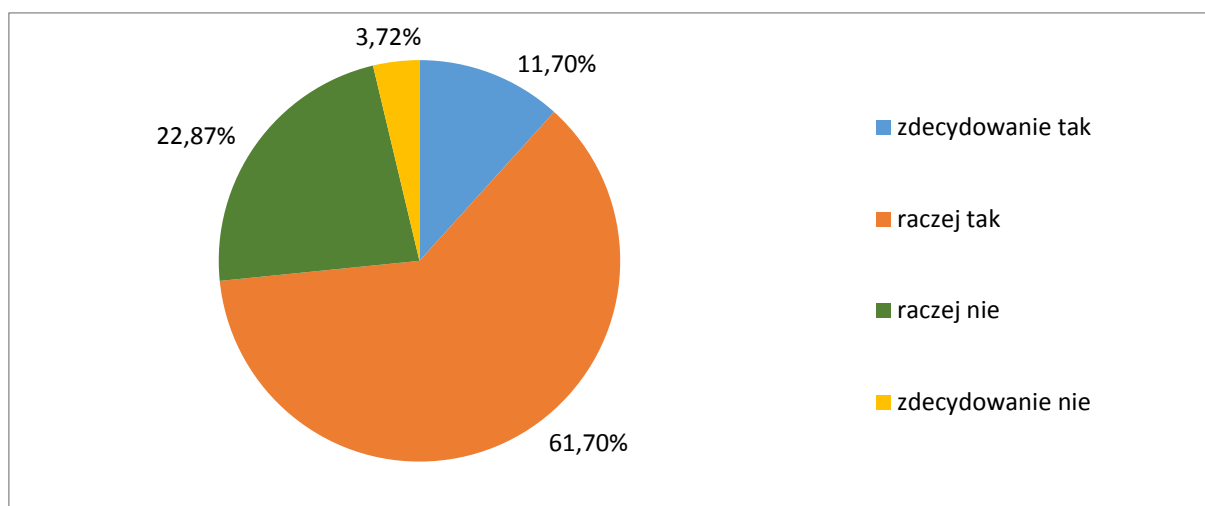
Źródło: badanie ankietowe.

Zdecydowana większość, czyli 86,17%, ankietowanych stwierdziła, że spędza swój wolny czas na terenie Gminy Jadów. Przeciwniej odpowiedzi udzieliło 13,83% respondentów.

Ankietowani, którzy zaznaczyli w tym pytaniu odpowiedź negatywną, zostali poproszeni o wskazanie działań, jakie należy podjąć, aby zachęcić mieszkańców do spędzania wolnego czasu na terenie Gminy. Respondenci wskazywali najczęściej organizowanie imprez, pikników i festynów, tworzenie miejsc umożliwiających spotkanie się ze znajomymi oraz miejsc do rekreacji, a także wykorzystanie walorów przyrodniczych Gminy i zagospodarowanie terenu wokół rzeki Liwiec.

Pytanie 7.

Wykres 43. "Czy uważa Pan/Pani, że Gmina Jadów wykorzystuje swój potencjał gospodarczy?" (N=188)

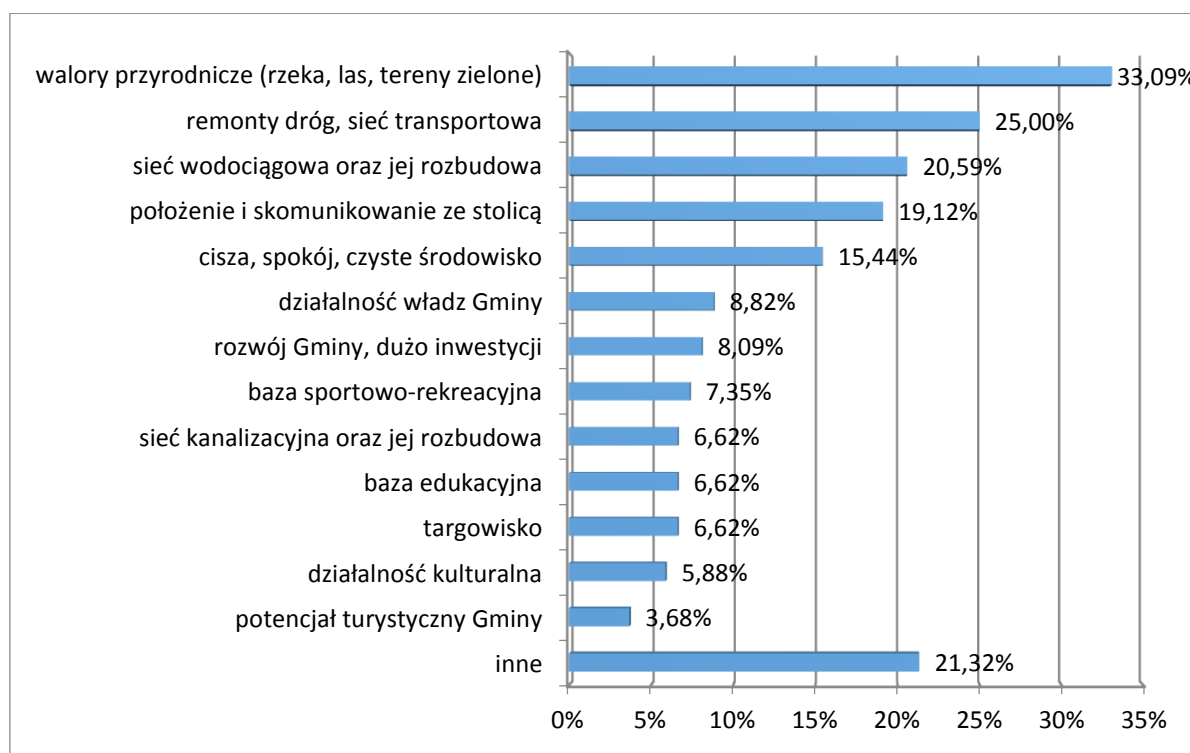
Źródło: badanie ankietowe.

Zdecydowana większość respondentów jest zdania, że Gmina Jadów wykorzystuje swój potencjał gospodarczy. Odpowiedź „zdecydowanie tak” wskazało 11,70%, a „raczej tak” – 61,70% badanych. 22,87% respondentów uznało, że Gmina Jadów raczej nie wykorzystuje swojego potencjału, a odpowiedź „zdecydowanie nie” zaznaczyło 3,72% ankietowanych.

Ankietowani, którzy zaznaczyli w tym pytaniu odpowiedź negatywną, zostali poproszeni o wskazanie przyczyny takiego stanu rzeczy. Zgodnie z ich opinią potencjał gospodarczy Gminy Jadów nie jest wykorzystany przede wszystkim z powodu braku wykorzystania potencjału turystycznego Gminy, a także z powodu zbyt małej liczby inwestycji oraz małej liczby miejsc pracy.

Pytanie 8.

Wykres 44. "Co jest w Pana/Pani odczuciu największym plusem Gminy Jadów?" (N=136)

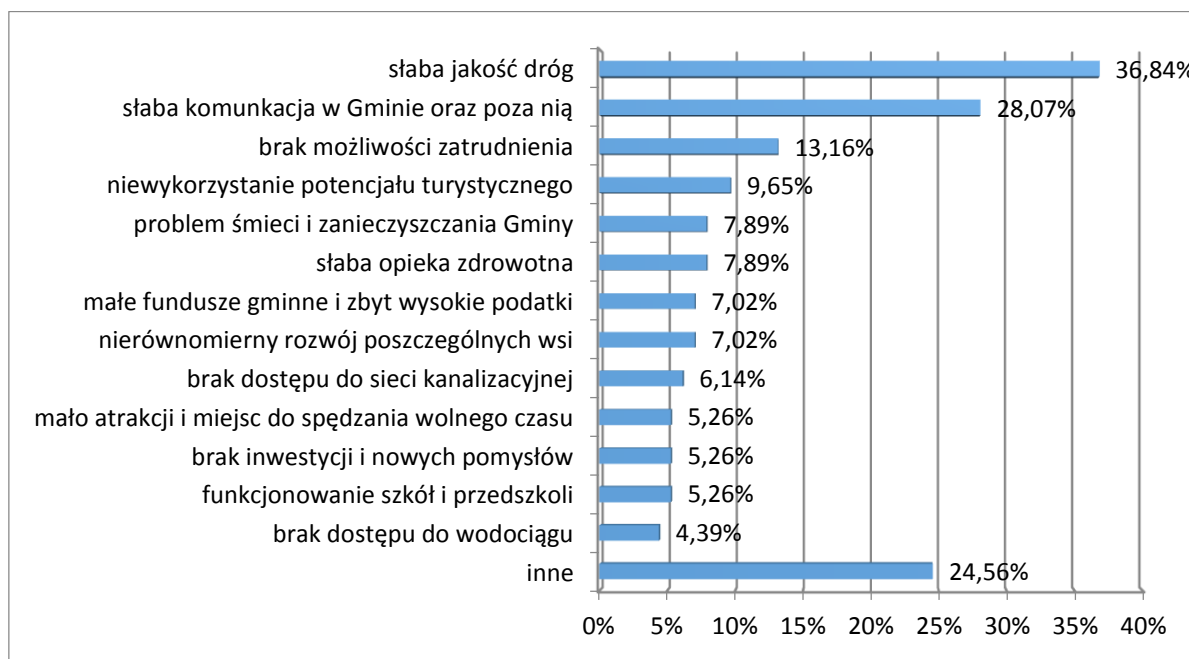

Źródło: badanie ankietowe.

Największa grupa respondentów, stanowiąca 33,09% ogółu badanych, wskazała, że największym plusem Gminy Jadów są walory przyrodnicze, czyli łatwy dostęp do rzeki, lasu i terenów zielonych. Jedna czwarta ankietowanych za największy plus uznała sieć drogową i przeprowadzane remonty dróg. Co piąty respondent (20,59%) stwierdził natomiast, że największym potencjałem Gminy jest stale rozbudowywana sieć wodociągowa. Wśród innych często wskazywanych odpowiedzi znalazły się: dobre położenie i skomunikowanie ze stolicą (19,12% wskazań) oraz cisza, spokój i czyste środowisko (15,44% wskazań).

Z kolei jako największy minus Gminy Jadów najwięcej osób (36,84%) wskazało słabą jakość dróg. 28,07% respondentów wskazało słabą komunikację w Gminie oraz niewłaściwą komunikację z innymi miejscowościami w regionie, natomiast 13,16% ankietowanych stwierdziło, że największym minusem Gminy Jadów jest brak możliwości zatrudnienia.

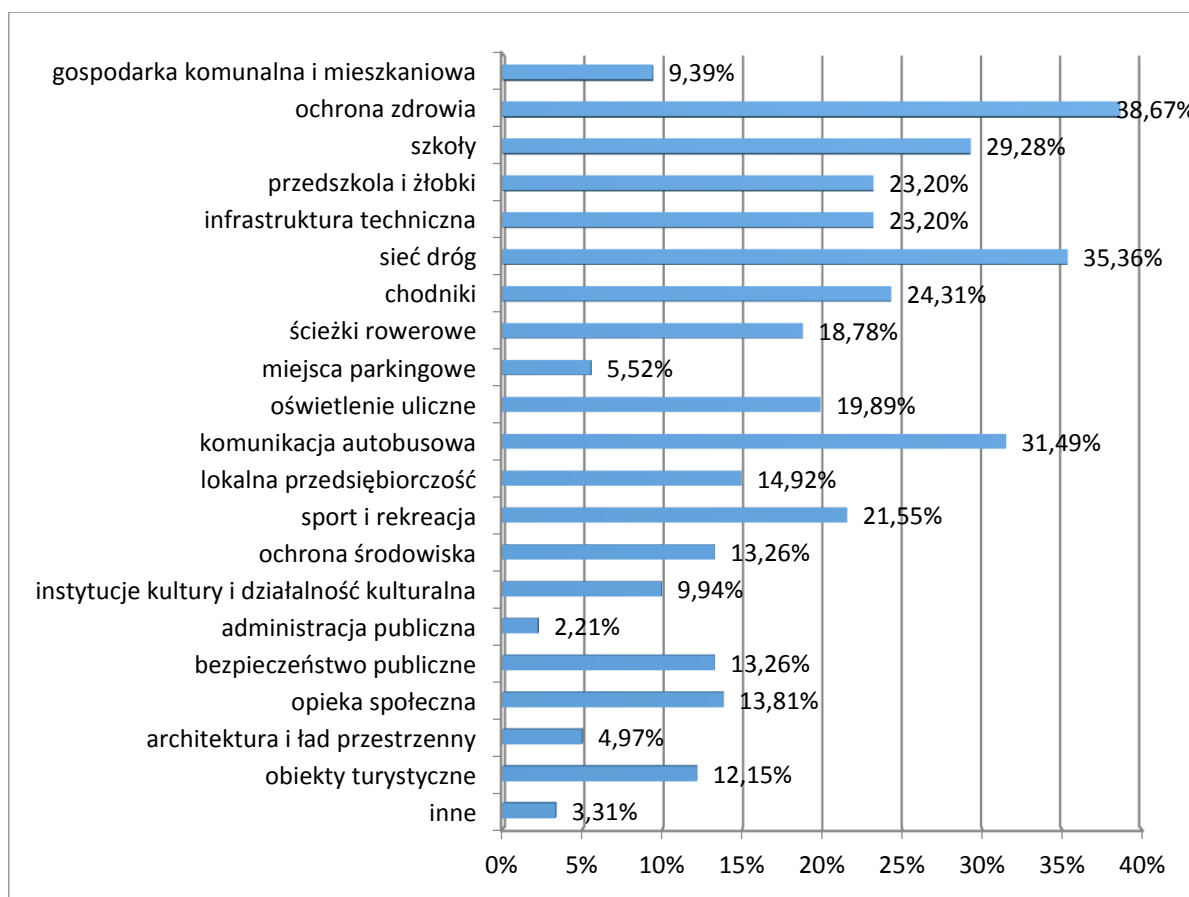
Wykres 45. "Co jest w Pana odczuciu największym minusem Gminy Jadów?" (N=114)

Źródło: badanie ankietowe.

Pytanie 9.

Wykres 46. "W który z wymienionych obszarów funkcjonowania Gminy Jadów należy Pana/Pani zdaniem inwestować w pierwszej kolejności?" (N=181)

Źródło: badanie ankietowe.

Najliczniejsza grupa respondentów, stanowiąca 38,67% ogółu badanych, wskazała, że w Gminie Jadów w pierwszej kolejności należy inwestować w służbę zdrowia. Nieco mniej osób stwierdziło, że przede wszystkim należy inwestować w rozwój sieci drogowej. Odpowiedź ta została wskazana przez 35,36% ankietowanych. Równie często zaznaczanymi odpowiedziami były „komunikacja autobusowa” oraz „szkoły”, które wskazało odpowiednio 31,49% oraz 29,28% osób. Jedna czwarta respondentów wskazała natomiast chodniki, przedszkola i żłobki oraz infrastrukturę techniczną (24,31%, 23,20% oraz 23,20% wskazań).

W tym pytaniu respondenci zostali poproszeni również o uzasadnienie, dlaczego należy inwestować we wskazany przez nich obszar. Najczęściej pojawiające się uzasadnienia do obszarów wskazywanych przez największą liczbę mieszkańców jako te wymagające poprawy, przedstawiono poniżej:

- ochrona zdrowia – brak dostępu do wykwalifikowanych lekarzy specjalistów, w tym przede wszystkim do stomatologa, a także długie kolejki oczekiwania na wizytę,
- sieć dróg – zły stan dróg, konieczność ich remontów i utwardzenia,
- komunikacja autobusowa – brak komunikacji wewnątrz Gminy, a także z innymi gminami w powiecie oraz z Warszawą, mała liczba autobusów i niewielka częstotliwość kursowania,
- szkoły – konieczność poprawy warunków lokalowych placówek oświatowych, mała liczba zajęć dodatkowych,
- chodniki – brak lub słaba jakość chodników, stwarzające zagrożenie dla pieszych,
- przedszkola i żłobki – ograniczona liczba miejsc w przedszkolu, słabe warunki lokalowe, brak żłobków,
- infrastruktura techniczna – brak dostępu do wodociągu i sieci kanalizacyjnej, co obniża jakość życia w Gminie.

Pytanie 10.

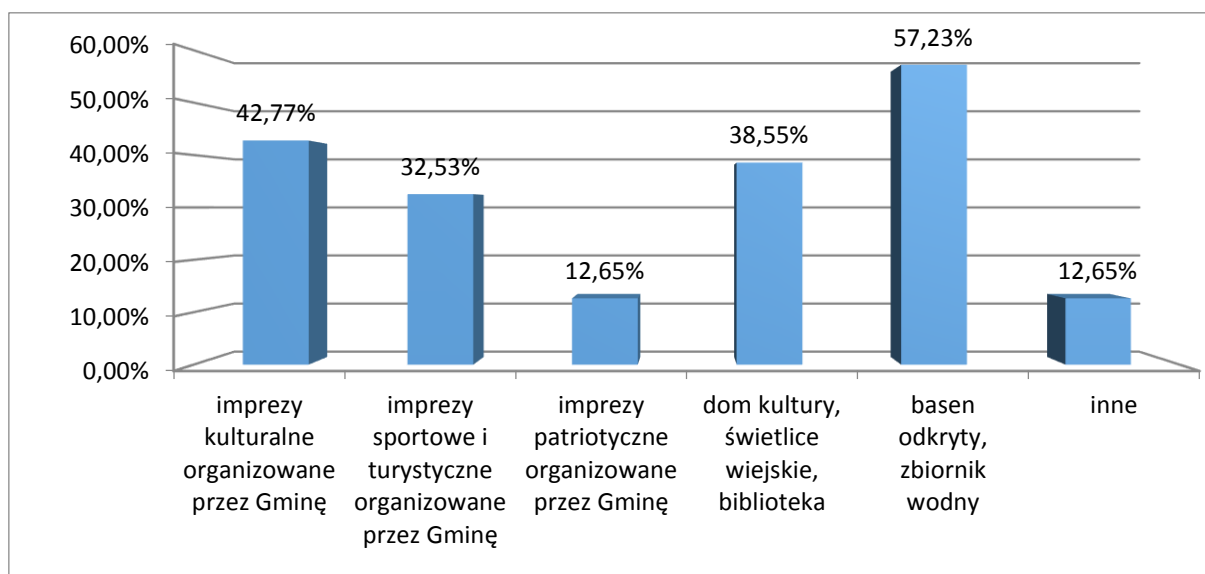
„Jak według Pana/Pani powinna wyglądać Gmina Jadów za 15 lat?” (N=117)

Odpowiedzi na pytanie dotyczące wizji rozwoju Gminy Jadów za 15 lat były bardzo zróżnicowane. Te pojawiające się najczęściej zestawiono poniżej:

- gmina przyjazna mieszkańcom,
- gmina oferująca wysoki standard życia i wysoki stopień rozwoju infrastruktury technicznej,
- gmina czysta, zielona, o nieskażonym środowisku naturalnym,
- gmina atrakcyjna dla turystów,
- gmina stwarzająca warunki dla tworzenia miejsc pracy,
- gmina dobrze skomunikowana wewnętrznie oraz zewnętrznie.

Pytanie 11.

Wykres 47. "W jaki sposób chciałby Pan/Pani spędzać wolny czas na terenie Gminy?" (N=166)

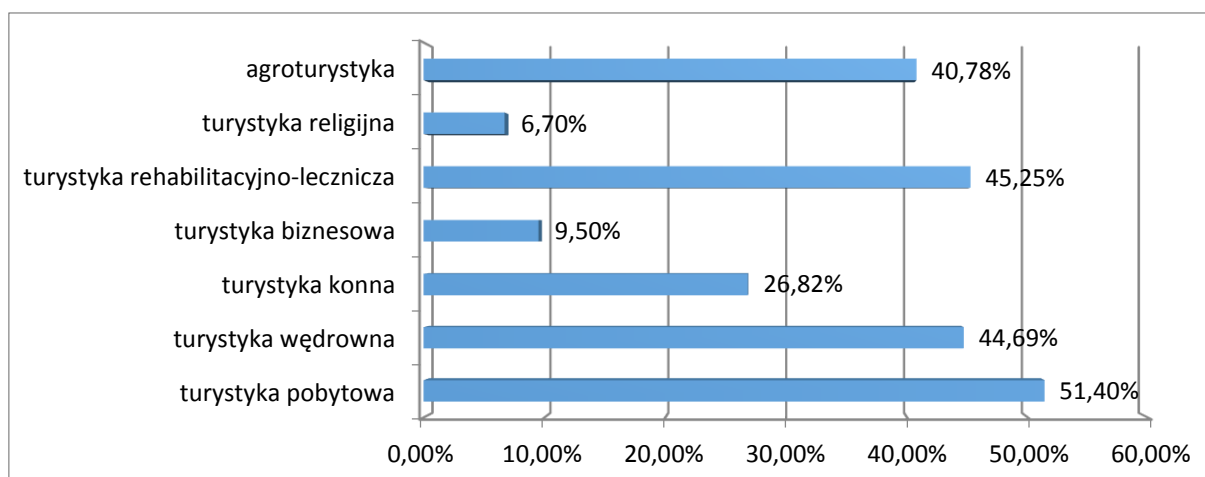

Źródło: badanie ankietowe.

Największa grupa respondentów (57,23%) , odpowiadając na pytanie, w jaki sposób chciałaby spędzać wolny czas na terenie Gminy, wskazała odpowiedź „basen odkryty, zbiornik wodny”. 42,77% ankietowanych stwierdziło natomiast, że chce spędzać czas, uczestnicząc w imprezach kulturalnych organizowanych przez Gminę. Nieco mniej wskazań miały odpowiedzi „dom kultury, świetlice wiejskie, biblioteka” oraz „imprezy sportowe i turystyczne organizowane przez Gminę”, które zaznaczyło odpowiednio 38,55% oraz 32,53% badanych. Najmniej wskazań (12,65%) miała odpowiedź „imprezy patriotyczne organizowane przez Gminę”.

Pytanie 12.

Wykres 48. "W jakim kierunku powinien rozwijać się w Gminie Jadów sektor turystyki?" (N=179)

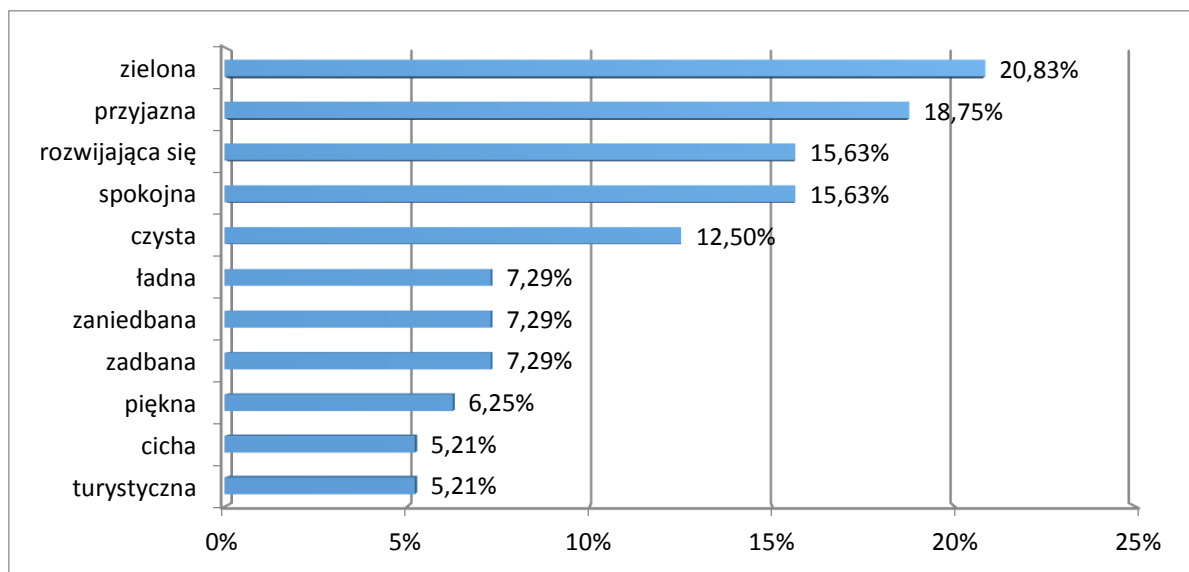

Źródło: badanie ankietowe.

Według opinii ponad połowy ankietowanych (51,40%) sektor turystyki w Gminie Jadów powinien rozwijać się w kierunku turystyki pobytowej. 45,25% respondentów wskazało odpowiedź „turystyka rehabilitacyjno-lecznicza”, 44,69% - „turystyka wędrowna”, 40,78% - „agroturystyka”, 26,82% - „turystyka konna”, 9,50% - „turystyka biznesowa”, natomiast 6,70% - „turystyka religijna”.

Pytanie 13.

Wykres 49. "Proszę podać trzy przymiotniki, z którymi kojarzy się Panu/Pani Gmina Jadów" (N=96)

Źródło: badanie ankietowe.

Odpowiedzi na to pytanie były bardzo zróżnicowane, dlatego zestawiono powyżej tylko te najczęściej występujące. Warto zwrócić uwagę, że niemal wszystkie przymiotniki, które kojarzą się mieszkańcom z Gminą Jadów, mają wydźwięk pozytywny. Najczęściej występującym skojarzeniem było „zielona”, które zostało wskazane przez 20,83% ankietowanych. Niemal co piąty respondent (18,75%) wybrał słowo „przyjazna”, zaś określenia „rozwijająca się” oraz „spokojna” wskazało po 15,63% badanych.

6. Wyzwania i związane z nimi procesy rozwoju Gminy Jadów

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, analizy SWOT i badań ankietowych mieszkańców należy wskazać wyróżniki decydujące o atrakcyjności i mocnych stronach Gminy Jadów. Eksponują one Gminę w jej otoczeniu i, mimo występowania różnych problemów i deficytów rozwojowych, odgrywają kluczową rolę dla kształtowania jej rozwoju, budowania jej pozycji oraz nawiązywania i utrzymywania relacji z podmiotami konkurencyjnymi i kooperacyjnymi. Do najważniejszych pozytywnych wyróżników Gminy Jadów należą:

- walory przyrodnicze i kulturowe,
- duży potencjał inwestycyjny i konsekwentna polityka władz Gminy,
- stabilna baza dochodowa i mały poziom zadłużenia,
- stosunkowo dobry poziom rozwoju infrastruktury technicznej,
- dostatecznie rozwinięte życie kulturalne Gminy.

Z kolei do najważniejszych barier utrudniających rozwój Gminy Jadów należą:

- niekorzystne procesy demograficzne,
- przenoszenie lokalnego rynku pracy do Warszawy i innych większych miejscowości,
- niedostateczna promocja i brak wyrobionej marki Gminy.

W oparciu o bieżącą sytuację Gminy Jadów, aspekty stanowiące jej największy potencjał oraz bariery i trudności w rozwoju zdefiniowano najważniejsze wyzwania, z którymi Gmina musi się uporać w perspektywie najbliższych lat. Należą do nich:

- odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych,
- zmiana struktury lokalnej gospodarki i rynku pracy,
- podnoszenie standardu życia i dalszy rozwój infrastruktury technicznej i społecznej,
- zwiększanie atrakcyjności Gminy dla inwestorów i turystów,
- aktywizacja społeczności lokalnej i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Część III Strategiczna

7. Wizja rozwoju Gminy Jadów 2023+

Podstawą do opracowania Wizji Gminy Jadów jest analiza jej zewnętrznych oraz wewnętrznych uwarunkowań, a także celów realizacyjnych i aspiracji zawodowych samych mieszkańców. Wizja stanowi więc życzeniowy scenariusz rozwoju, który określa kształt Gminy po zrealizowaniu wszystkich założeń Strategii. W związku z tym odpowiada ona na pytanie: „Jak będzie wyglądała Gmina Jadów po 2023 roku?”.

Wizję Gminy Jadów 2023+ przedstawiają następujące stwierdzenia:

- Jadów to gmina, która oferuje swoim mieszkańcom wysoki standard życia i charakteryzuje się wysokim poziomem rozwoju infrastruktury technicznej,
- Jadów to gmina, która w sposób nowoczesny zarządza procesami rozwoju i wykorzystuje pojawiające się szanse,
- Jadów to gmina, która tworzy korzystne warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i jest miejscem przyjaznym dla inwestorów,
- Jadów to gmina, która wspiera lokalną aktywność mieszkańców, skutecznie rozwiązuje problemy społeczne oraz sprzyja powstawaniu społeczeństwa obywatelskiego,
- Jadów to gmina, która oferuje łatwy dostęp do oświaty, kultury, zaplecza sportowo-rekreacyjnego oraz opieki zdrowotnej,
- Jadów to gmina, która wykorzystuje swoje walory przyrodnicze i kulturowe do tworzenia atrakcyjnej oferty wypoczynkowej dla turystów z kraju i zagranicy.

Rysunek 27. Wizja rozwoju Gminy Jadów 2023+

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Zasada zrównoważonego rozwoju

Gmina Jadów przy formułowaniu wizji rozwoju powinna kierować się konstytucyjną zasadą zrównoważonego rozwoju. Jego istotą jest zapewnienie trwałej poprawy jakości życia współczesnych i przyszłych pokoleń poprzez kształtowanie właściwych proporcji pomiędzy kapitałem ekonomicznym, ludzkim i przyrodniczym.

Podstawową zasadą zrównoważonego rozwoju jest założenie, że poprawa, a co najmniej nie pogarszanie stanu środowiska przyrodniczego, jest jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój gospodarczy i polepszenie warunków życia. Ochrona środowiska przyrodniczego staje się więc nieodłączną częścią procesów rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego regionu.

Na zrównoważony rozwój składają się cztery podstawowe elementy:

- planowanie dla przyszłości, czyli pamiętanie o przyszłych pokoleniach przy rozwiązywaniu współczesnych problemów,
- planowanie dla środowiska, obejmującego zarówno jego elementy przyrodnicze jak i antropogeniczne,
- zapewnianie równego dostępu do zasobów przyrodniczych,
- szeroki udział różnych grup społecznych w podejmowaniu decyzji dotyczących kierunków i tempa procesów rozwojowych.

Celem zrównoważonego rozwoju jest więc poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zaspokajanie ich obecnych potrzeb, ale bez szkody dla zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń. Spełnienie tych założeń, a także aktywne stawianie czoła wyzwaniom rozwojowym, jakie stoją przed Gminą, jest niezbędne dla dalszego jej dynamicznego rozwoju.

W oparciu o wyzwania i związane z nimi procesy rozwoju, a także główne założenia zasady zrównoważonego rozwoju opracowano cele i zadania realizacyjne dla Gminy Jadów.

8. Cele i zadania realizacyjne dla Gminy Jadów

Do realizacji przedstawionej w poprzednim rozdziale Wizji rozwoju Gminy Jadów 2023+ niezbędne jest nakreślenie szczegółowego planu działania, który ma na celu pokazanie głównych kierunków rozwoju Gminy. Zawiera on mierzalne cele zaprezentowane w układzie hierarchicznym, w którym niższy poziom hierarchiczny oznacza wyższy stopień szczegółowości:

Poziom I Cel główny

Określa zasadnicze kierunki dalszego rozwoju Gminy oraz wskazuje, w którą stronę Gmina będzie zmierzać w przyszłości. Jest to swoista deklaracja władz Gminy, dotycząca celu wszystkich podejmowanych przez nie decyzji.

Poziom II Cele strategiczne

Stanowią uszczegółowienie celu głównego i wskazują priorytetowe obszary zaspokajania potrzeb Gminy oraz mieszkańców.

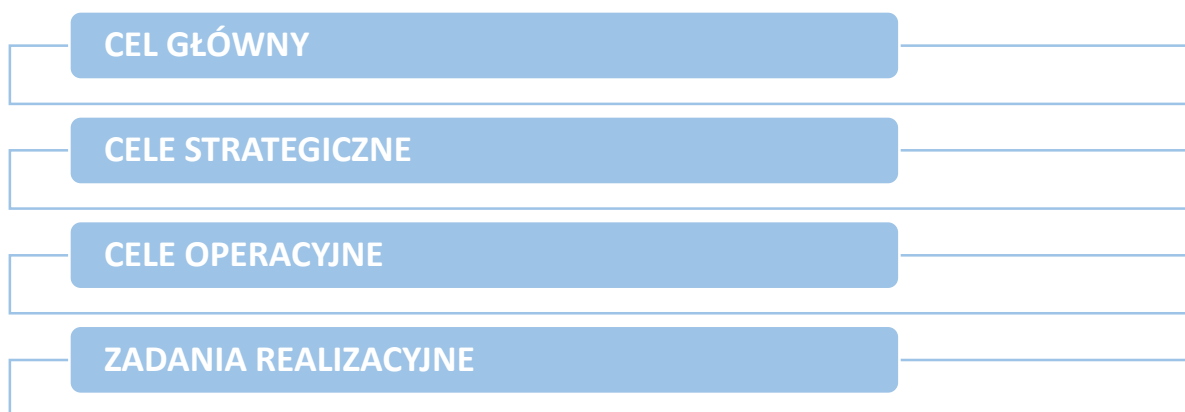
Poziom III Cele operacyjne

Stanowią uszczegółowienie celów strategicznych. Są one sformułowane jako cele funkcjonalne, co oznacza, że wyrażają pożądaną potrzebę, które powinny być zaspokojone w określonym horyzoncie czasowym, czyli do 2023 roku.

Poziom IV Zadania realizacyjne

Stanowią uszczegółowienie celów operacyjnych. Są one przyporządkowane do każdego celu operacyjnego i wskazują o sposobie jego realizacji przez Gminę. Zadania realizacyjne powinny zostać określone w taki sposób, aby możliwa była ewaluacja stopnia ich realizacji.

Rysunek 28. Katalog celów Gminy Jadów

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

8.1. Cele Gminy Jadów

Biorąc pod uwagę specyfikę Gminy Jadów, cel główny, którego realizacji będą podporządkowane wszelkie działania Gminy, sformułowano w sposób zaprezentowany poniżej.

Rysunek 29. Cel główny Gminy Jadów

Zapewnienie dynamicznego rozwoju Gminy Jadów poprzez podnoszenie standardu życia jej mieszkańców oraz zwiększanie jej atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej przy wykorzystaniu miejscowych walorów przyrodniczych i kulturowych

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Na podstawie celu głównego opracowano pięć celów strategicznych, które nakreślają zrównoważone kierunki działań Gminy Jadów. Stanowią one ustrukturyzowanie celu głównego oraz jego zdefiniowanie poprzez konkretne cele rozwojowe.

Rysunek 30. Cele strategiczne Gminy Jadów

Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, rozwój innowacyjnej gospodarki oraz zwiększanie atrakcyjności turystycznej Gminy

Zachowanie szczególnych walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy oraz dbanie o ład przestrzenny i środowisko

Poprawa warunków bytowych mieszkańców oraz powiązań infrastrukturalnych na terenie Gminy

Oferowanie dostępu do oświaty, kultury, sportu oraz opieki społecznej i zdrowotnej na najwyższym poziomie

Budowa zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego oraz wspieranie lokalnej aktywności mieszkańców

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Dla każdego z celów strategicznych opracowano szczegółowe cele operacyjne, które odnoszą się do konkretnych obszarów działania Gminy. Zaprezentowano je w tabeli nr 34.

Tabela 34. Cele strategiczne oraz cele operacyjne Gminy Jadów

CELE STRATEGICZNE		CELE OPERACYJNE	
C1.	Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, rozwój innowacyjnej gospodarki oraz zwiększanie atrakcyjności turystycznej Gminy	C1.1.	Wspieranie lokalnego rynku pracy oraz osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą
		C1.2.	Promowanie polityki nakierowanej na inwestycje i innowacje
		C1.3.	Promocja Gminy w jej bezpośrednim i dalszym otoczeniu
		C1.4.	Wykorzystywanie walorów Gminy do rozwoju bazy ekonomicznej
		C1.5.	Zwiększanie atrakcyjności turystycznej Gminy
C2.	Zachowanie szczególnych walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy oraz dbanie o ład przestrzenny i środowisko	C2.1.	Ochrona obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczych
		C2.2.	Wdrożenie założeń gospodarki niskoemisyjnej
		C2.3.	Promowanie postaw proekologicznych, w tym dotyczących budownictwa energooszczędnego i wykorzystywania alternatywnych źródeł energii
		C2.4.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej
		C2.5.	Rewitalizacja obiektów kultury oraz obiektów zabytkowych
C3.	Poprawa warunków bytowych mieszkańców oraz powiązań infrastrukturalnych na terenie Gminy	C3.1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej i melioracyjnej
		C3.2.	Rozbudowa i modernizacja sieci drogowej, w tym nawierzchni dróg, chodników, ścieżek rowerowych i parkingów
		C3.3.	Poprawa komunikacji wewnętrznej oraz zewnętrznej
		C3.4.	Modernizacja i poprawa funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami
		C3.5.	Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy
C4.	Oferowanie dostępu do oświaty, kultury, sportu oraz opieki społecznej i zdrowotnej na najwyższym poziomie	C4.1.	Rozbudowa i modernizacja bazy oświaty i wychowania
		C4.2.	Rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej i społecznej
		C4.3.	Rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowo-rekreacyjnego
		C4.4.	Zwiększanie dostępności usług medycznych i modernizacja bazy służby zdrowia
C5.	Budowa zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego oraz wspieranie aktywności mieszkańców	C5.1.	Inspirowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich
		C5.2.	Tworzenie systemu komunikacji z mieszkańcami i budowa więzi społeczności lokalnej
		C5.3.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i występowaniu negatywnych zjawisk społecznych
		C5.4.	Sprzyjanie rozwojowi społeczeństwa informacyjnego
		C5.5.	Aktywizacja oraz integracja dzieci i młodzieży, a także środowiska seniorów

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

8.2. Zadania realizacyjne wdrażające Strategię

Na podstawie przeprowadzonej analizy społeczno-gospodarczej oraz analizy SWOT określono szczegółowe zadania, mające na celu wdrożenie Strategii. Pogrupowano je według ośmiu programów rozwojowych dotyczących kluczowych aspektów działalności Gminy.

Rysunek 31. Programy rozwojowe Gminy Jadów

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

W Strategii zawarto część implementacyjną, składającą się z wyodrębnionych projektów do realizacji. W związku z tym podczas prac nad Strategią opracowano zadania realizacyjne, które są wynikiem konsultacji społecznych oraz ewaluacji poprzedniej strategii. Części wcześniej nakreślonych założeń nie udało się bowiem zrealizować, często w wyniku przyczyn zewnętrznych, niezależnych od Gminy.

Do każdego zadania zostały przyporządkowane cele operacyjne, które zostaną osiągnięte dzięki jego realizacji. Dodatkowo zadania zostały uporządkowane według ich wagi i znaczenia przy użyciu następujących oznaczeń:

- I – zadanie jest strategiczne z punktu widzenia realizacji Strategii i powinno zostać wykonane w pierwszej kolejności,
- II – zadanie jest ważne z punktu widzenia Strategii, ale powinno zostać wzięte pod uwagę w drugiej fazie,
- III – przedsięwzięcie pożądane, ale może zostać zrealizowane w późniejszej fazie oraz w sytuacji pojawienia się wystarczających środków finansowych na jego realizację,
- C – zadanie, które powinno być realizowane przez cały czas trwania realizacji Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

W przypadku każdego zadania realizacyjnego wskazano również instytucje, które będą zaangażowane w wykonanie konkretnego przedsięwzięcia. Użyto w tym celu następujących oznaczeń:

- GM – Gmina Jadów,
- POW – Powiat Wołomiński,
- WOJ – Województwo Mazowieckie,
- JST – inne jednostki samorządu terytorialnego w Polsce,
- GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jadowie,
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie,
- ZOZ – zakłady opieki zdrowotnej
- SZK – placówki oświatowe,
- GOK – Gminny Ośrodek Kultury w Jadowie,
- BIB – Biblioteka Publiczna w Jadowie,
- OSP – jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej,
- POL – Komisariat Policji w Jadowie,
- LAS – Lasy Państwowe,
- WOD – Spółka Wodna w Jadowie,
- PPP – Partnerstwo Publiczno-Prywatne,
- ORG – organizacje pozarządowe, w tym organizacje pożytku publicznego,
- PAR – parafie na terenie Gminy,
- MSZK – mieszkańcy zamieszkujący Gminę Jadów,
- BIZ – podmioty prywatne prowadzące działalność na terenie Gminy,
- IB – instytuty badawcze, ośrodki naukowe, uczelnie wyższe,
- PGE – Polska Grupa Energetyczna i gestorzy sieci,

Ponadto przy każdym zadaniu określono miernik realizacji, który będzie wskazywał na osiągnięcie zamierzonych celów.

Zadania realizacyjne Gminy Jadów przedstawiono w tabeli nr 35.

Tabela 35. Zadania realizacyjne dla Gminy Jadów

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I GOSPODARKA KOMUNALNA				
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	I	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej 	GM	C3.1.
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji liniowej oraz budowa nowych przyłączy do gospodarstw domowych	I	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanej i zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej 	GM, MSZK	C3.1.
Rozbudowa systemów kanalizacji przydomowej na obszarach ekstensywnej zabudowy	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji przydomowej 	GM, MSZK	C3.1.
Budowa gazociągu i gazyfikacja obszaru Gminy	I	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanej sieci gazowej Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej 	BIZ, GM	C3.1.
Budowa bazy komunalnej przy oczyszczalni ścieków	III	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	GM, BIZ	C3.1.
Zapobieganie podtopieniom i powodziom poprzez racjonalizację gospodarki wodnej oraz budowę nowych i udrażnianie dotychczasowych rowów melioracyjnych	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Km wybudowanych i udrażnionych rowów melioracyjnych 	WOD, BIZ	C2.1. C3.1.
Budowa infrastruktury związanej z dostępem do Internetu	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	BIZ, GM	C5.4.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
INFRASTRUKTURA DROGOWA I KOMUNIKACJA PUBLICZNA				
Budowa i remonty dróg gminnych	C	<ul style="list-style-type: none"> Km zbudowanych i wyremontowanych dróg gminnych 	GM	C3.2. C3.3.
Budowa i remonty dróg powiatowych dokonywane w porozumieniu z powiatem wołomińskim	II	<ul style="list-style-type: none"> Km zbudowanych i wyremontowanych dróg powiatowych 	GM, POW	C3.2. C3.3.
Budowa i modernizacja ścieżek rowerowych o znaczeniu komunikacyjnym	II	<ul style="list-style-type: none"> Km zbudowanych i wyremontowanych ścieżek rowerowych 	GM, POW, WOJ	C3.2. C3.3.
Budowa i modernizacja chodników	II	<ul style="list-style-type: none"> Km zbudowanych i zmodernizowanych chodników 	GM, POW	C3.2.
Budowa i modernizacja miejsc parkingowych	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zbudowanych i zmodernizowanych miejsc parkingowych 	GM, PPP, BIZ	C3.2. C3.3.
Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	III	<ul style="list-style-type: none"> Ilość zbudowanego i zmodernizowanego oświetlenia ulicznego 	GM, PGE, BIZ, PPP	C3.2.
Stworzenie w porozumieniu z powiatem wołomińskim systemu komunikacji zbiorowej	III	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	GM, POW, PKP, BIZ, PPP	C3.3.
SPORT I REKREACJA				
Budowa i modernizacja boisk sportowych	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych, zbudowanych boisk Liczba zmodernizowanych boisk Liczba osób korzystających z boisk 	GM, SZK	C4.3.
Budowa kompleksów boisk wielofunkcyjnych	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zbudowanych kompleksów Liczba osób korzystających 	GM	C4.3.
Budowa i modernizacja placów zabaw	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych, zbudowanych placów zabaw Liczba zmodernizowanych placów zabaw Liczba osób korzystających z placów zabaw 	GM	C4.3.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
Budowa siłowni plenerowych	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych, zbudowanych siłowni plenerowych Liczba osób korzystających z siłowni plenerowych 	GM	C4.3.
Budowa ścieżek rowerowych oraz tras biegowych i narciarskich wraz z infrastrukturą	II	<ul style="list-style-type: none"> Km wybudowanych ścieżek i tras 	GM, PPP, BIZ	C1.4. C4.3.
Budowa parków wypoczynkowych	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych parków Liczba osób korzystających z parków 	GM, LAS	C1.4. C4.3.
Budowa hali sportowo-widowiskowej	III	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających z hali 	GM, PPP, BIZ	C4.2. C4.3.
Budowa zbiornika retencyjnego wraz z zagospodarowaniem terenu wokół na cele sportowo-rekreacyjne	III	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających ze zbiornika jako miejsca wypoczynku i rekreacji 	GM, PPP, BIZ	C1.4. C1.5. C4.3.
Budowa odkrytego basenu	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających z basenu 	GM, PPP, BIZ	C4.3.
Budowa nowoczesnej strefy rekreacji do aktywnego spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i całych rodzin	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających 	GM, PPP, BIZ	C4.2. C4.3.
Wspieranie działalności lokalnych klubów sportowych	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, ORG, BIZ	C4.3.
Promowanie aktywności fizycznej wśród mieszkańców Gminy poprzez organizowanie imprez i wydarzeń sportowych	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, ORG, BIZ	C1.3. C4.3.
EDUKACJA I WYCHOWANIE				
Budowa, rozbudowa, modernizacja oraz zakup wyposażenia szkół	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zbudowanych i zmodernizowanych szkół Liczba uczniów korzystających z rozbudowanych i zmodernizowanych szkół Ilość zakupionego wyposażenia 	GM, SZK	C4.1.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
Budowa, rozbudowa, modernizacja oraz zakup wyposażenia przedszkoli	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zbudowanych i zmodernizowanych przedszkoli Liczba dzieci korzystających z rozbudowanych i zmodernizowanych przedszkoli Ilość zakupionego wyposażenia 	GM, SZK	C4.1.
Organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych w szkołach	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba godzin zajęć pozalekcyjnych Liczba uczestników zajęć 	GM, SZK, GOPS	C4.1. C5.5.
Dostosowanie placówek oświatowych do potrzeb osób niepełnosprawnych i przygotowanie specjalnych gabinetów wspierających edukację dzieci z orzeczeniami	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba uczniów korzystających z wprowadzonych udogodnień 	GM, SZK	C4.1. C5.3.
Rozwój innowacyjnych metod pracy z dziećmi i rozwijanie umiejętności kluczowych	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, SZK, ORG	C4.1. C5.3.
Budowa innowacyjnego systemu kształcenia poprzez tworzenie bazy doświadczeń i przygotowanie szkół do nauczania eksperymentalnego	III	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, SZK, IB	C1.2. C4.1. C5.5.
Budowa systemu innowacyjnego szkolenia i rozwoju kadry oświatowej	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba uczestników szkoleń 	GM, SZK	C4.1.
Tworzenie nowych kierunków kształcenia, w tym rozwój kształcenia zawodowego i edukacji ekologiczno-rolniczej	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, POW, SZK, BIZ	C1.1. C4.1.
Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb gospodarki lokalnej i krajowej oraz współpraca z przedsiębiorstwami	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, POW, SZK, BIZ	C1.1. C4.1.
Współpraca ze szkołami średnimi, uczelniami wyższymi, jednostkami naukowo-badawczymi oraz innymi instytucjami wspierającymi oświatę	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, POW, JST, SZK	C4.1. C4.2.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
KULTURA I REWITALIZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ				
Rozbudowa i modernizacja Gminnej Biblioteki Publicznej	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających z usług obiektu 	GM, BIB	C4.2.
Rozbudowa i modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających z usług obiektu 	GM, GOK	C4.2. C5.5.
Stworzenie wielofunkcyjnego obiektu będącego centrum kultury, edukacji, przedsiębiorczości i ekologii na terenie Gminy	III	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających z usług obiektu 	GM, SZK, GOK, GOPS	C4.1. C4.2. C5.1.
Budowa, modernizacja i zakup wyposażenia świetlic wiejskich	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych i zmodernizowanych świetlic Liczba osób korzystających z usług obiektów 	GM, GOPS, ORG	C4.2.
Ochrona dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, GOK, BIB, PPP	C2.5.
Organizowanie imprez i wydarzeń związanych z kulturą i historią Gminy	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz zasięg zorganizowanych wydarzeń 	GM, GOK, BIB	C1.3.
Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	GM, PPP, BIZ, ORG	C2.4.
Rewitalizacja i zagospodarowanie Centrum Jadowa	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	GM, PPP, BIZ, ORG	C2.4.
Rewitalizacja i modernizacja obiektów zabytkowych oraz budynków sakralnych	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrewitalizowanych obiektów 	GM, PPP, BIZ, PAR	C2.4. C2.5.
Renowacja małej architektury (ławki, kosze na śmieci, wiaty, stojaki rowerowe)	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych elementów małej architektury Liczba obiektów małej architektury objętych modernizacją i rewitalizacją 	GM, PPP, BIZ	C2.4.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
OPIEKA SPOŁECZNA I ZDROWOTNA				
Aktywizacja, integracja oraz wyrównywanie szans dzieci i młodzieży	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, GOPS, GOK, SZK, ORG	C5.5.
Rozwijanie aktywności osób starszych i ich integracja ze społecznością lokalną	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, GOPS, ORG	C5.5.
Stworzenie Dziennego Domu Opieki Społecznej	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających z usług obiektu 	GM, GOPS	C5.3. C5.5.
Przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk społecznych (np. alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie)	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, GOPS, ORG	C5.3.
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez podniesienie poziomu świadomości i umiejętności mieszkańców w zakresie stosowania technologii informacyjnych	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, GOK, BIZ, ORG	C5.3. C5.4.
Rozwój profilaktyki zdrowotnej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży oraz osób starszych	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, GOPS, ZOZ	C4.4.
Rozbudowa i modernizacja bazy opieki zdrowotnej na terenie Gminy	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba osób korzystających z opieki zdrowotnej 	ZOZ, BIZ	C4.4.
Zapewnienie opieki medycznej w placówkach oświatowych	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba placówek zapewniających opiekę medyczną Liczba uczniów korzystających z opieki Liczba zatrudnionych pracowników opieki medycznej w placówkach oświatowych 	ZOZ, BIZ, SZK	C4.4.
Rozwój systemu opiekuńczo-rehabilitacyjnego na terenie Gminy	C	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	GM, GOPS, ZOZ	C4.4.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
Współpraca Gminy ze stowarzyszeniami i innymi organizacjami pozarządowymi	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań w ramach współpracy Liczba współpracujących podmiotów 	GM, GOPS, ORG	C5.1. C5.2. C5.3.
GOSPODARKA, TURYSTYKA I OCHRONA ŚRODOWISKA				
Działania mające na celu tworzenie dobrych warunków rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, BIZ	C1.1. C1.2.
Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i rozwijanie lokalnego rynku pracy	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, GOPS, PUP, ORG	C1.1. C5.1.
Tworzenie dobrych warunków dla rozwoju turystyki i zwiększanie atrakcyjności turystycznej Gminy	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, PPP, BIZ	C1.3. C1.5.
Wykorzystanie walorów doliny rzeki Liwca, urządzenie kąpielisk oraz budowa niezbędnej infrastruktury wodnej i kajakowej	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, PPP, BIZ	C1.3. C1.5.
Opracowanie mapy turystycznej Gminy Jadów oraz folderów i materiałów promocyjnych	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	GM, PPP, BIZ	C1.3. C1.5.
Rozwój informacji turystycznej na terenie Gminy Jadów	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Liczba odbiorców przeprowadzonych działań 	GM, PPP, BIZ	C1.3. C1.5.
Tworzenie warunków dla rozwoju bazy noclegowo-gastronomicznej na terenie Gminy	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba obiektów noclegowych i gastronomicznych Liczba osób korzystających z obiektów 	GM, PPP, BIZ	C1.1. C1.5.
Promowanie i rozwój idei agroleśnictwa	III	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM, PPP, BIZ	C1.1.
Działania mające na celu rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, ORG	C2.3.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
Działania mające na celu podnoszenie świadomości mieszkańców w związku z koniecznością segregowania odpadów	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM	C2.3. C3.4.
Wymiana domowych kotłów na bardziej ekologiczne źródła ciepła	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wymienionych kotłów 	MSZK	C2.3.
Działania promujące wykorzystywanie alternatywnych źródeł energii (m. in. fotowoltaika, pompy ciepła, solary)	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań Liczba odbiorców działań 	GM, PPP, BIZ	C2.3.
Opracowanie i wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy	I	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania Uzyskanie wskaźników objętych PGN 	GM	C2.2.
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba budynków objętych termomodernizacją 	GM, MSZK	C2.3.
Usuwanie i unieszkodliwianie materiałów zawierających azbest	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj podejmowanych działań 	GM	C2.3.
BEZPIECZEŃSTWO I ADMINISTRACJA				
Remont i modernizacja budynków Ochotniczej Straży Pożarnej	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zmodernizowanych budynków 	GM, OSP	C3.5.
Zakup i modernizacja wyposażenia jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zakupionego i zmodernizowanego wyposażenia 	GM, OSP	C3.5..
Zakup i modernizacja wyposażenia jednostki policji	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zakupionego i zmodernizowanego wyposażenia 	GM, POL	C3.5.
Budowa systemu monitoringu na terenie Gminy	II	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie zadania 	GM	C3.5.
Informatyzacja działań Urzędu Gminy oraz jednostek mu podległych	I	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM	C1.2. C5.4.

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

Zadania realizacyjne	Priorytet	Miernik	Jednostki odpowiedzialne za realizację	Cele osiągnięte w strategii
Rozbudowa systemu bezpieczeństwa informacji	II	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań 	GM	C1.2.
Współpraca Gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w Polsce i zagranicą	C	<ul style="list-style-type: none"> Liczba oraz rodzaj przeprowadzonych działań w ramach współpracy Liczba współpracujących podmiotów 	GM, JST, IB, BIZ	C5.1. C5.2. C5.3.

Źródło: opracowanie własne.

Część IV Wdrożeniowa

9. Źródła finansowania zadań realizacyjnych

Realizacja Strategii będzie finansowana z różnorodnych źródeł. Oprócz środków własnych Urzędu Gminy i jednostek mu podległych należy wskazać przede wszystkim:

- środki budżetu Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z innych źródeł zagranicznych,
- środki funduszy celowych oraz dotacje z poszczególnych ministerstw,
- środki własne przedsiębiorstw i osób fizycznych (także na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego),
- środki pochodzące z funduszu sołectkiego.

9.1. Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej

W najbliższych latach kluczowym dla polskich samorządów źródłem finansowania przedsięwzięć rozwojowych będą środki europejskiej polityki spójności wydzielone z nowego budżetu Unii Europejskiej na lata 2014-2020. W systemie zarządzania polityką spójności na poziomie krajowym najważniejszym dokumentem jest Umowa Partnerstwa, która określa strategię inwestowania tych

środków. Wdrażanie tej strategii odbywa się dzięki realizacji sześciu programów krajowych oraz szesnastu programów regionalnych.

Biorąc pod uwagę potrzeby i plany rozwojowe Gminy Jadów najważniejszym źródłem dofinansowania jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Podzielono go na osie wspierające poszczególne obszary gospodarki. Zostały one zaprezentowane w tabeli nr 36.

Tabela 36. Osie priorytetowe oraz główne obszary wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020

Osie priorytetowe RPO WM 2014-2020	Główne obszary wsparcia
<p>Oś I Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce</p>	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie regionalnej infrastruktury badawczo-rozwojowej wzrost wykorzystania innowacyjnej działalności badawczej i rozwojowej w przedsiębiorstwach tworzenie przyjaznych warunków dla gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów
<p>Oś II Wykorzystanie e-potencjału Mazowsza</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozwój e-technologii w przedsiębiorstwach zwiększenie dostępności i jakości e-usług publicznych dla obywateli
<p>Oś III Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości</p>	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie rozwoju przedsiębiorczości internacjonalizacja działalności przedsiębiorstw promocja gospodarcza regionu zwiększenie dostępności terenów inwestycyjnych dostosowanie ofert Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB) do potrzeb przedsiębiorców
<p>Oś IV Przejście na gospodarkę niskoemisyjną</p>	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie udziału niekonwencjonalnych, w tym odnawialnych, źródeł energii w ogólnej produkcji energii poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂ redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza oraz wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego
<p>Oś V Gospodarka przyjazna środowisku</p>	<ul style="list-style-type: none"> zapobieganie katastrofom naturalnym i minimalizowanie ich skutków zmniejszenie ilości składowanych odpadów na Mazowszu ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego poprawa systemów zarządzania i monitoringu środowiska oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego zwiększenie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych
<p>Oś VI Jakość życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia służące poprawie jakości, zwiększeniu dostępności i zmniejszeniu dysproporcji terytorialnych w dostępie do specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej rewitalizacja przestrzeni miejskiej i wiejskiej ukierunkowana na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych
<p>Oś VII Rozwój regionalnego systemu transportowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej
<p>Oś VIII Rozwój rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia na mazowieckim rynku pracy zwiększenie roli MŚP w kreowaniu nowych miejsc pracy na regionalnym rynku pracy

Osie priorytetowe RPO WM 2014-2020	Główne obszary wsparcia
Oś IX Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	<ul style="list-style-type: none"> zapobieganie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu oraz działanie na rzecz zwiększenia szans na zatrudnienie poprawa dostępu do usług opieki zdrowotnej i usług społecznych, tworzących szansę włączenia społecznego i/ lub zatrudnienia poprawa jakości i zwiększenie zakresu zadań realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej w obszarze integracji społecznej i zawodowej
Oś X Edukacja dla rozwoju regionu	<ul style="list-style-type: none"> wzrost dostępności i jakości edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego wsparcie kształcenia i szkolenia osób dorosłych wzmocnienie kształcenia zawodowego młodzieży
Oś XI Pomoc techniczna	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie dla IZ

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Gmina powinna także starać się o uzyskanie dotacji unijnych do realizacji zadań również w ramach programów krajowych. Należą do nich:

- Program Inteligentny Rozwój 2014-2020,
- Program Polska Cyfrowa 2014-2020,
- Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Program Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Program Pomoc Techniczna 2014-2020.

Aktualnie funkcjonujące programy dotacyjne UE zostały scharakteryzowane w tabeli nr 37.

Tabela 37. Charakterystyka programów krajowych wdrażających perspektywę unijną na lata 2014-2020

Program operacyjny	Priorytety i działania
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	<ol style="list-style-type: none"> Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia Pomoc techniczna
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	<ol style="list-style-type: none"> Wsparcie prowadzenia prac B+R Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach Wsparcie otoczenia biznesu Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego

Program operacyjny	Priorytety i działania
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osoby młode na rynku pracy 2. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji 3. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju 4. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa 5. Wsparcie dla obszaru zdrowia
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powszechny dostęp do szybkiego Internetu 2. E-administracja i otwarty urząd 3. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa 4. Pomoc techniczna
Program Operacyjny Pomoc Techniczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie i rozwój potencjału instytucji realizujących politykę spójności w Polsce w latach 2014-2020 2. Przygotowanie beneficjentów do wdrażania projektów 3. Wsparcie wymiaru miejskiego w polityce spójności 4. System informacji i promocji dla funduszy europejskich

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Instrumentem realizacji polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich w Polsce jest **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**. Jego celem głównym jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program realizuje sześć priorytetów określonych w następujący sposób:

- ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich,
- poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych,
- poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie,
- odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa,
- wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym,
- zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Fundusze unijne są istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych, należy jednak podkreślić, że w przypadku ich realizacji Gmina jest zobowiązana do zapewnienia wkładu własnego, który może pokryć ze środków własnych lub z zadłużenia. Istotne zatem staje się wdrożenie programu monitorowania zdolności Gminy do zaangażowania wkładu własnego i jego alokacji na projekty infrastrukturalne, społeczne czy gospodarcze. Innym obowiązkiem Gminy w zakresie pozyskiwania środków z budżetu Unii Europejskiej jest zapewnienie procedur monitorowania i rozliczania realizowanych inwestycji zgodnie z wytycznymi obowiązującymi dla perspektywy budżetowej na lata 2014-2020.

9.2. Pozostałe źródła finansowania

Oprócz środków przyznawanych w ramach europejskiej polityki spójności i wspólnej polityki rolnej Gmina może ubiegać się również o inne źródła finansowania w ramach zagranicznych programów wsparcia. Najważniejsze z nich zostały zaprezentowane w tabeli nr 38.

Tabela 38. Charakterystyka wybranych zagranicznych źródeł finansowania zadań realizacyjnych

Źródło finansowania	Obszary wsparcia
<p>Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego („fundusze norweskie”)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bioróżnorodność i monitoring środowiska 2. Oszczędzanie energii, odnawialne źródła 3. Społeczeństwo obywatelskie 4. Rozwój społeczny i regionalny 5. Kulturowe dziedzictwo 6. Badania naukowe i stypendia 7. Schengen i sprawy wewnętrzne 8. Godna praca i dialog trójstronny 9. Innowacje w zakresie zielonych technologii
<p>Szwajcarsko-Polski Program Współpracy</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpieczeństwo, stabilność, wsparcie reform <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Inicjatywy na rzecz rozwoju regionalnego regionów peryferyjnych i słabo rozwiniętych 1.2. Zwiększenie ochrony wschodnich granic Unii Europejskiej 2. Środowisko i infrastruktura <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Odbudowa, przebudowa i rozbudowa infrastruktury środowiskowej oraz poprawa stanu środowiska 2.2. Poprawa publicznych systemów transportowych 2.3. Bioróżnorodność i ochrona ekosystemów 3. Sektor prywatny <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Poprawa środowiska biznesowego MŚP 3.2. Rozwój sektora prywatnego i promocja eksportu MŚP 4. Rozwój społeczny i zasobów ludzkich <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Ochrona zdrowia 4.2. Badania i rozwój
<p>Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjatywy w zakresie edukacji <ol style="list-style-type: none"> 1.1. English teaching 1.2. Równać szanse 1.3. Szkoła ucząca się (SUS) 1.4. Projektor – wolontariat studencki 1.5. Stypendia pomostowe 1.6. Uniwersytet trzeciego wieku (UTW) 2. Rozwój społeczności lokalnych <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Wspieramy organizacje pozarządowe 2.2. Działaj lokalnie 2.3. Nowe technologie lokalnie 2.4. Liderzy PAFW 2.5. Konkurs „Pro Publico Bono” 2.6. Program Rozwoju Bibliotek 2.7. Lokalne Partnerstwa PAFW 2.8. Obywatel i Prawo

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Analizując źródła finansowania zadań realizacyjnych, należy także zwrócić uwagę na środki krajowe pochodzące z poszczególnych ministerstw. Gmina może się starać o finansowanie niektórych inwestycji np. ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego czy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Szczególnie warto wspomnieć o działalności Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, które odpowiada za koordynację działań dotyczących rozwoju sieci dróg lokalnych, zgodnie ze znowelizowaną ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W ministerstwie podejmowane są decyzje o podziale dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych samorządów w zakresie przebudowy, budowy lub remontów dróg powiatowych i gminnych. Wsparcie tego typu inwestycji przewiduje między innymi „**Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2020**”. Jego strategicznym celem jest „poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i tworzenie spójnej, zrównoważonej i przyjaznej użytkownikowi lokalnej sieci drogowej”, co czyni go szczególnie istotnym dla realizacji przez Gminę zadań w tym obszarze. Program ten jest kontynuacją Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, w którego ramach w latach 2008-2014 zmodernizowano i rozbudowano sieć dróg o łącznej długości 12,2 tys. km.

Wśród innych ważnych źródeł finansowania zadań realizacyjnych należy wskazać Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, którego środków dysponentem na szczeblu centralnym jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a na szczeblu terenowym – samorząd województwa mazowieckiego. Wsparcie oferowane jest także w ramach funduszy celowych pochodzących z jednostek takich jak np. Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zostały one scharakteryzowane w tabeli nr 39.

Tabela 39. Obszary wsparcia w ramach działalności Narodowego oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Nazwa jednostki	Obszary wsparcia
<p>Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekultywacja na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły swoją wartość użytkową 2. Rolnicze zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych 3. Użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej 4. Przeciwdziałanie erozji gleb na gruntach rolnych 5. Budowa i renowacja zbiorników wodnych służących małej retencji 6. Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych 7. Wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych 8. Wykonanie badań pól rolnych w strefach ochronnych
<p>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona wód 2. Gospodarka wodna 3. Ochrona atmosfery 4. Ochrona ziemi 5. Edukacja ekologiczna 6. Ochrona przyrody 7. Zapobieganie zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków

Nazwa jednostki	Obszary wsparcia
<p>Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach 2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Racjonalna gospodarka odpadami 2.2. Ochrona powierzchni ziemi 2.3. Geologia i górnictwo 3. Ochrona atmosfery <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Poprawa jakości powietrza – programy ochrony powietrza, KAWKA 3.2. LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej 3.3. Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych 3.4. Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach 3.5. BOCIAN – rozproszone odnawialne źródła energii 3.6. Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii 4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej 5. Międzydziedzinowe <ol style="list-style-type: none"> 5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony państwa 5.2. Wspieranie działalności monitoringu środowiska 5.3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków 5.4. Edukacja ekologiczna 5.5. Współfinansowanie programu LIFE 5.6. SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW 5.7. E-KUMULATOR – Ekologiczny Akumulator dla Przemysłu

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

W celu realizacji zadań Gmina może także współpracować z podmiotami prywatnymi na zasadach **partnerstwa publiczno-prywatnego**, czyli prowadzić przedsięwzięcia realizowane w oparciu o umowę długoterminową zawartą pomiędzy podmiotem publicznym a podmiotem prywatnym, której celem jest stworzenie składników infrastruktury umożliwiającej świadczenie usług o charakterze publicznym. Fundamentem tej współpracy jest wspólnota działań stworzona po to, aby partnerzy mogli jak najlepiej wykonywać zadania, do których zostali powołani. Zadaniem partnera publicznego jest świadczenie usług publicznych, natomiast podmiot prywatny prowadzi działalność gospodarczą i osiąga z niej zyski. Partnerstwo może obejmować takie dziedziny jak np. budownictwo mieszkań na wynajem, budowę centrów sportowo-rekreacyjnych, parkingów, szkół, siedzib władz publicznych, zagadnienia dotyczące gospodarki komunalnej czy budowy dróg.

Podmiotem mogącym wspomóc Gminę w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych i rozwojowych jest również **Lokalna Grupa Działania**. Jest to rodzaj partnerstwa terytorialnego zrzeszającego przedstawicieli lokalnych organizacji z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego oraz mieszkańców danego obszaru. LGD przygotowuje Lokalną Strategię Rozwoju, a po jej akceptacji przez samorząd województwa może korzystać ze środków finansowych w ramach Programu Rozwoju

Obszarów Wiejskich, co ma kluczowe znaczenie dla realizacji zadań przez Gminę. Na terenie Gminy Jadów funkcjonuje Lokalna Grupa Działania Równiny Wołomińskiej, do której głównych celów działalności należą:

- realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru gmin wschodzących w skład stowarzyszenia,
- działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich,
- aktywizowanie ludności wiejskiej,
- działania mające na celu rozwój turystyki, ochronę i promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych,
- wspieranie rozwoju edukacji,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz inicjatyw lokalnych,
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego i aktywności społecznej obywateli,
- działania na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej,
- działania służące upowszechnianiu kultury fizycznej i sportu.

Innym rodzajowo źródłem finansowania inwestycji, funkcjonującym jednak już w ramach środków własnych budżetu Gminy, jest **fundusz sołecki**. Zgodnie z ustawą jednostki samorządu terytorialnego mają możliwość wyodrębnienia środków z przeznaczeniem na fundusz sołecki, który nie jest funduszem celowym w rozumieniu zapisów ustawy o finansach publicznych, lecz funduszem wyodrębnionym z budżetu Gminy na wskazane przedsięwzięcia. Środki funduszu sołeckiego przeznaczane są na realizację zadań, które zmierzają do poprawy jakości życia mieszkańców sołectw i które są zgodne z nakreśloną Strategią.

10. Zapewnienie zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Z punktu widzenia realizacji Strategii szczególnie istotne jest zbadanie jej zgodności z dokumentami strategicznymi opracowanymi dla nadrzędnych jednostek samorządu terytorialnego. W tabeli nr 40 oraz w tabeli nr 41 została przedstawiona zgodność Strategii z następującymi dokumentami:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 – Innowacyjne Mazowsze,
- Strategia Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku.

Tabela 40. Zbieżność celów operacyjnych sformułowanych dla Gminy Jadów ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 - Innowacyjne Mazowsze

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 – Innowacyjne Mazowsze	Cele operacyjne sformułowane dla Gminy Jadów	
Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym	C1.1. C1.2. C1.4.	Wspieranie lokalnego rynku pracy oraz osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą Promowanie polityki nakierowanej na inwestycje i innowacje Wykorzystywanie walorów Gminy do rozwoju bazy ekonomicznej
Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	C1.1. C1.2. C1.5. C5.4.	Wspieranie lokalnego rynku pracy oraz osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą Promowanie polityki nakierowanej na inwestycje i innowacje Zwiększanie atrakcyjności turystycznej Gminy Sprzyjanie rozwojowi społeczeństwa informacyjnego
Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego	C2.4. C3.2. C3.3.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej Rozbudowa i modernizacja sieci drogowej, w tym nawierzchni dróg, chodników, ścieżek rowerowych i parkingów Poprawa komunikacji wewnętrznej oraz zewnętrznej
Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	C3.1. C3.5. C4.1. C4.2. C4.3. C4.4. C5.1. C5.2. C5.3. C5.4. C5.5.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej i melioracyjnej Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy Rozbudowa i modernizacja bazy oświaty i wychowania Rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej i społecznej Rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowo-rekreacyjnego Zwiększanie dostępności usług medycznych i modernizacja bazy służby zdrowia Inspirowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich Tworzenie systemu komunikacji z mieszkańcami i budowa więzi społeczności lokalnej Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i występowaniu negatywnych zjawisk społecznych Sprzyjanie rozwojowi społeczeństwa informacyjnego Aktywizacja oraz integracja dzieci i młodzieży, a także środowiska seniorów

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 – Innowacyjne Mazowsze	Cele operacyjne sformułowane dla Gminy Jadów	
<p>Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu odpadami</p>	<p>C2.2. C2.3. C3.4.</p>	<p>Wdrożenie założeń gospodarki niskoemisyjnej Promowanie postaw proekologicznych, w tym dotyczących budownictwa energooszczędnego i wykorzystywania alternatywnych źródeł energii Modernizacja i poprawa funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami</p>
<p>Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia</p>	<p>C1.3. C1.4. C1.5. C2.1. C2.4. C2.5.</p>	<p>Promocja Gminy w jej bezpośrednim i dalszym otoczeniu Wykorzystywanie walorów Gminy do rozwoju bazy ekonomicznej Zwiększanie atrakcyjności turystycznej Gminy Ochrona obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczych Rewitalizacja przestrzeni publicznej Rewitalizacja obiektów kultury oraz obiektów zabytkowych</p>

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Tabela 41. Zbieżność celów operacyjnych sformułowanych dla Gminy Jadów z projektem Strategii Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku

Cele strategiczne zawarte w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku	Cele operacyjne sformułowane dla Gminy Jadów	
<p>Wzmacnianie innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej powiatu wołomińskiego</p>	<p>C1.1. C1.2. C1.3. C1.4. C1.5. C2.4. C3.3.</p>	<p>Wspieranie lokalnego rynku pracy oraz osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą Promowanie polityki nakierowanej na inwestycje i innowacje Promocja Gminy w jej bezpośrednim i dalszym otoczeniu Wykorzystywanie walorów Gminy do rozwoju bazy ekonomicznej Zwiększanie atrakcyjności turystycznej Gminy Rewitalizacja przestrzeni publicznej Poprawa komunikacji wewnętrznej oraz zewnętrznej</p>
<p>Aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców powiatu wołomińskiego</p>	<p>C5.1. C5.2. C5.3. C5.4. C5.5.</p>	<p>Inspirowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich Tworzenie systemu komunikacji z mieszkańcami i budowa więzi społeczności lokalnej Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i występowaniu negatywnych zjawisk społecznych Sprzyjanie rozwojowi społeczeństwa informacyjnego Aktywizacja oraz integracja dzieci i młodzieży, a także środowiska seniorów</p>

Cele strategiczne zawarte w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku	Cele operacyjne sformułowane dla Gminy Jadów	
<p>Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej w powiecie</p>	<p>C3.1. C3.2. C3.3. C3.4. C3.5. C4.1. C4.2. C4.3. C4.4.</p>	<p>Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej i melioracyjnej</p> <p>Rozbudowa i modernizacja sieci drogowej, w tym nawierzchni dróg, chodników, ścieżek rowerowych i parkingów</p> <p>Poprawa komunikacji wewnętrznej oraz zewnętrznej</p> <p>Modernizacja i poprawa funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy</p> <p>Rozbudowa i modernizacja bazy oświaty i wychowania</p> <p>Rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej i społecznej</p> <p>Rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowo-rekreacyjnego</p> <p>Zwiększanie dostępności usług medycznych i modernizacja bazy służby zdrowia</p>
<p>Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju funkcji turystycznej powiatu wołomińskiego</p>	<p>C1.3. C1.5. C2.1. C2.2. C2.3. C2.4. C2.5.</p>	<p>Promocja Gminy w jej bezpośrednim i dalszym otoczeniu</p> <p>Zwiększanie atrakcyjności turystycznej Gminy</p> <p>Ochrona obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczych</p> <p>Wdrożenie założeń gospodarki niskoemisyjnej</p> <p>Promowanie postaw proekologicznych, w tym dotyczących budownictwa energooszczędnego i wykorzystywania alternatywnych źródeł energii</p> <p>Rewitalizacja przestrzeni publicznej</p> <p>Rewitalizacja obiektów kultury oraz obiektów zabytkowych</p>

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Na podstawie powyższego zestawienia można zaobserwować wysoką zbieżność celów strategicznych zawartych w dokumentacji wyższego rzędu z celami operacyjnymi sformułowanymi dla Gminy Jadów. Cele te w znacznym stopniu wpisują się w wyznaczone kierunki rozwoju powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego. Strategia jest zatem dokumentem spójnym z polityką regionu, co może mieć wpływ na łatwiejsze i efektywniejsze pozyskiwanie środków na finansowanie zadań realizacyjnych.

11. Opracowanie systemu wdrażania i monitorowania Strategii

11.1. Zasady wdrażania i realizacji Strategii

Realizacja Strategii wymusza po stronie Urzędu Gminy podejmowanie licznych działań ukierunkowanych na wdrożenie zadań realizacyjnych. Konieczna w tym celu staje się zatem współpraca z szeroko rozumianym „otoczeniem zewnętrznym” Gminy, w którego skład wchodzi różnorodne podmioty, niebędące beneficjentem i niezaangażowane bezpośrednio w realizację Strategii.

Do realizacji Strategii wyodrębniono następujące podmioty:

- Urząd Gminy i jego jednostki organizacyjne,
- Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego i Starostwo Powiatowe,
- organizacje pozarządowe i instytucje działające w Gminie.

Strategia jest dokumentem otwartym, do którego można włączać sukcesywnie nowe projekty. Wyznaczone zadania realizacyjne powinny być bazą do podejmowania kolejnych decyzji, ale nie powinny stawać się elementem blokowania innych inwestycji również przyczyniających się do realizacji Strategii.

11.2. Konsultacje społeczne

Ważnym elementem realizacji Strategii są prowadzone na terenie Gminy konsultacje społeczne. Mają one na celu zachęcenie mieszkańców do aktywnego włączenia się w proces współtworzenia i aktualizacji dokumentu. Urząd Gminy powinien stanowić dla mieszkańców źródło informacji w zakresie celów rozwojowych, a także projektów, które Gmina zamierza zrealizować w ciągu najbliższych kilku lat.

Aby komunikacja z mieszkańcami była skuteczna i efektywna, należy:

- opublikować „Strategię Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023” na stronie internetowej Urzędu Gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- rozdystrybuować wśród mieszkańców Gminy broszury informacyjne o głównych założeniach Strategii, jej celach i obszarach rekomendowanych działań.

Oprócz wyżej wymienionych działań Gmina powinna organizować cykliczne warsztaty i spotkania otwarte dla mieszkańców służące wymianie poglądów na temat dostosowania Strategii do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego. W ramach możliwości należy również udostępnić mieszkańcom stronę internetową oraz specjalny adres mailowy, które służyć będą do zgłaszania i konsultowania pomysłów mieszkańców. Pomysły te powinny zostać umieszczone w bazie danych przez wyznaczoną jednostkę Urzędu Gminy.

11.3. Zasady i tryb monitoringu Strategii

Monitoring rozumiany jako kontrola procesu wdrażania Strategii pozwala uniknąć błędów i niedopatrzeń w realizacji projektów. Będzie on prowadzony przez jednostkę wskazaną przez wójta Gminy Jadów.

W procesie monitoringu nadzorowany jest przebieg wdrożenia poszczególnych projektów:

- terminowy dobór właściwego źródła finansowania,
- skompletowanie załącznikowej dokumentacji projektu,
- terminowość i kompletność złożenia dokumentacji projektowej do Instytucji Zarządczej lub Pośredniczącej,
- terminowość dostarczanych produktów cząstkowych projektu,
- poprawność rozliczeń finansowych,
- jakość dostarczanych produktów cząstkowych projektu,
- zgodność dostarczanych produktów ze specyfiką projektową.

11.4. Zasady i tryb ewaluacji Strategii

Ewaluacja Strategii to proces polegający na jej ocenie.

Rysunek 32. Sposoby ewaluacji Strategii

Źródło: opracowanie Contract Consulting.

Ewaluacja ex-ante opisuje zakładane cele, przewidywane rezultaty, spójność z celami rozwojowymi danego obszaru, komplementarność z innymi projektami. Została ona wykonana w przebiegu realizacji zadania sformułowania Strategii.

W przebiegu ewaluacji mid-term analizuje się proces wdrożenia i ocenia jego dotychczasowe efekty. Pozwala to odpowiedzieć na pojawiające się pytania i rozwiązać ujawnione problemy. Można w ten sposób ocenić skuteczność i efektywność projektu na danym etapie. Ewaluacja mid-term będzie wykonywana w trakcie realizacji projektów. Za jej wykonanie odpowiada jednostka wskazana przez wójta Gminy Jadów.

W ewaluacji ex-post ocenione będą efekty poszczególnych projektów, a na ich podstawie zostaną sformułowane wnioski na przyszłość. Do mierzenia postępu realizacji Strategii należy posługiwać się miernikami przypisanymi do każdego z zadań realizacyjnych. Przy samej ocenie należy zaś zwrócić szczególną uwagę na użyteczność i trwałość przedsięwzięć, a także uwzględnić kryterium skuteczności i efektywności realizacji danego projektu. Za wykonanie ewaluacji ex-post odpowiada jednostka wskazana przez wójta Gminy Jadów.

12. Załącznik 1 - kwestionariusz badania ankietowego

Szanowni Państwo,

przeprowadzamy wśród mieszkańców Gminy Jadów ankietę, która ma na celu zebranie Państwa opinii nt. aktualnych problemów Gminy i możliwych kierunków jej rozwoju. Informacje te posłużą do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jadów. Będziemy wdzięczni za poświęcenie kilku minut na odpowiedź na pytania zawarte w tej ankiecie.

Wszystkie zawarte w kwestionariuszu pytania są anonimowe i służą wyłącznie celom badawczym. Proszę o zaznaczenie jednej odpowiedzi w wybranym polu znakiem „X”, chyba że informacja w danym pytaniu stanowi inaczej. Dziękujemy!

1. W której części Gminy Jadów Pan/Pani mieszka?

☐ Adampol	☐ Myszadła	☐ Szewnica
☐ Borki	☐ Nowinki	☐ Urle
☐ Borzymy	☐ Nowy Jadów	☐ Warmiaki
☐ Dębe Duże	☐ Oble	☐ Wójt
☐ Dębe Małe	☐ Podbale	☐ Wólka Sulejowska
☐ Dzierżanów	☐ Podmyszadła	☐ Wujówka
☐ Iły	☐ Sitne	☐ Wyglądały
☐ Jadów	☐ Starowola	☐ Zawiszyn
☐ Kukawki	☐ Strachów	
☐ Letnisko Nowy Jadów	☐ Sulejów	

2. Od jak dawna jest Pan/Pani mieszkańcem Gminy Jadów?

☐ Od urodzenia	☐ 10-15 lat
☐ Ponad 20 lat	☐ 5-10 lat
☐ 15-20 lat	☐ Mniej niż 5 lat

3. Jakie były powody przeprowadzki do Gminy Jadów?

(proszę udzielić odpowiedzi na to pytanie w przypadku zamieszkiwania na terenie Gminy krócej niż 10 lat)

- możliwość pracy w Warszawie
- możliwość pracy na terenie Gminy Jadów
- powody rodzinne
- dogodne warunki życia
- ceny działek lub nieruchomości
- inne: jakie?.....

4. Gdzie obecnie pracuje Pan/Pani?

- Pracuję na terenie Gminy Jadów
- Pracuję w Warszawie
- Pracuję w innej miejscowości niż wyżej wymienione
- Nie pracuję zawodowo

5. Czy jest Pan/Pani zadowolony/-a z faktu bycia mieszkańcem Gminy Jadów?

☐ bardzo zadowolony	☐ raczej niezadowolony
☐ raczej zadowolony	☐ bardzo niezadowolony

6. Czy spędza Pan/Pani swój wolny czas w Gminie Jadów?

- tak
- nie

Jeśli nie, proszę wskazać działania, które zachęciłyby Pana/Panią do spędzania wolnego czasu na terenie Gminy Jadów

.....

7. Czy uważa Pan/Pani, że Gmina Jadów wykorzystuje swój potencjał gospodarczy?

☐ zdecydowanie tak	☐ raczej nie
☐ raczej tak	☐ zdecydowanie nie

Jeśli nie, proszę wskazać, dlaczego?

.....

8. Co jest w Pana/Pani odczuciu największym plusem i największym minusem Gminy Jadów?

Największe plusy Gminy Jadów	Największe minusy Gminy Jadów
a)	
b)	
c)	

9. W który z wymienionych obszarów funkcjonowania Gminy Jadów należy Pana/Pani zdaniem inwestować w pierwszej kolejności i dlaczego?

(proszę o wskazanie znakiem „x” maksymalnie trzech wybranych obszarów)

Obszar funkcjonowania Gminy	Dlaczego?
☐ gospodarka komunalna i mieszkaniowa
☐ ochrona zdrowia
☐ szkoły
☐ przedszkola i żłobki
☐ infrastruktura techniczna (np. sieć kanalizacyjna, wodociągowa)
☐ sieć dróg
☐ chodniki
☐ ścieżki rowerowe
☐ miejsca parkingowe
☐ oświetlenie uliczne
☐ komunikacja autobusowa
☐ lokalna przedsiębiorczość
☐ sport i rekreacja
☐ ochrona środowiska
☐ instytucje kultury i działalność kulturalna
☐ administracja publiczna
☐ bezpieczeństwo publiczne
☐ opieka społeczna (np. Dzienny Dom Opieki Społecznej)
☐ architektura i ład przestrzenny
☐ obiekty turystyczne
☐ inne (jakie?).....

Strategia Rozwoju Gminy Jadów do roku 2023

10. Jak wg Pana/Pani powinna wyglądać Gmina Jadów za 15 lat?

(proszę wymienić trzy najważniejsze)

1.
2.
3.

Proszę wskazać, co można zrobić, aby ten cel osiągnąć:

.....

.....

11. W jaki sposób chciałby Pan/Pani spędzać swój wolny czas na terenie Gminy?

(możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi)

- Imprezy kulturalne organizowane przez Gminę
Jeśli tak, to w jakich?.....
- Imprezy sportowe i turystyczne organizowane przez Gminę
Jeśli tak, to w jakich?.....
- Imprezy patriotyczne organizowane przez Gminę
Jeśli tak, to w jakich?.....
- Dom kultury, świetlice wiejskie, biblioteka
- Basen odkryty, zbiornik wodny
- Inne (jakie?).....

12. W jakim kierunku powinien rozwijać się w Gminie Jadów sektor turystyki?

(możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi)

- Turystyka pobytowa (wczasy, kolonie)
- Turystyka wędrowna (szlaki turystyczne, turystyka piesza i rowerowa)
- Turystyka konna
- Turystyka biznesowa
- Turystyka rehabilitacyjno-lecznicza
- Turystyka religijna
- Agroturystyka

13. Proszę podać trzy przymiotniki, z którymi kojarzy się Panu/Pani Gmina Jadów:

-
-
-

METRYCZKA

Proszę o zakreślenie znakiem „X” wybranej opcji odpowiedzi

1. Płeć	2. Wiek
☐ kobieta	☐ 15-19
☐ mężczyzna	☐ 20-24
3. Stan cywilny	☐ 25-44
☐ panna/kawaler	☐ 45-66
☐ mężatka/zonaty	☐ 67+
☐ rozwódka/rozwodnik	4. Wykształcenie
☐ wdowa/wdowiec	☐ podstawowe
5. Status społeczno- zawodowy	☐ zasadnicze zawodowe
☐ pracujący w sektorze administracji publicznej	☐ średnie
☐ pracujący w sektorze finansowo-bankowym	☐ wyższe licencjackie
☐ pracujący w firmie państwowej	☐ wyższe magisterskie
☐ pracujący w firmie prywatnej	6. Sytuacja materialna (własna subiektywna ocena)
☐ prowadzący własną działalność gospodarczą	☐ zdecydowanie dobra
☐ uczeń/student	☐ raczej dobra
☐ emeryt/rencista	☐ raczej zła
☐ bezrobotny	☐ zdecydowanie zła
☐ inny	

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Jadów w latach 2007-2014	13
Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Jadów w 2014 roku.....	13
Tabela 3. Udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Jadów w latach 2007-2014.....	14
Tabela 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju.....	16
Tabela 5. Ludność w wieku poprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju	16
Tabela 6. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa mazowieckiego i Polski	17
Tabela 7. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego.....	18
Tabela 8. Saldo migracji na pobyt stały dla Gminy Jadów w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2007-2014	19
Tabela 9. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju.....	19
Tabela 10. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju.....	22
Tabela 11. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jadów w latach 2007-2014.....	23
Tabela 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Jadów w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2007-2014.....	24
Tabela 13. Wykaz dróg powiatowych w Gminie Jadów	29
Tabela 14. Wykaz dróg gminnych w Gminie Jadów	30
Tabela 15. Wskaźniki dla infrastruktury wodociągowej w Gminie Jadów w latach 2007-2014.....	34
Tabela 16. Wskaźniki dla infrastruktury kanalizacyjnej w Gminie Jadów w latach 2007-2014	35
Tabela 17. Liczba budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytkowania w Gminie Jadów w latach 2007-2014.....	37
Tabela 18. Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania oraz przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę w Gminie Jadów w latach 2007-2014.....	38
Tabela 19. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół w Gminie Jadów w latach 2007-2014.....	40
Tabela 20. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Jadów w 2002 roku.....	41
Tabela 21. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu wołomińskiego w 2011 roku w odniesieniu do danych z 2002 roku	42
Tabela 22. Wskaźniki dla poziomu czytelnictwa i wielkości księgozbioru w Gminie Jadów i innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w odniesieniu do danych dla całego powiatu, województwa i kraju w 2013 roku	45
Tabela 23. Szlaki rowerowe przebiegające przez Gminę Jadów	48
Tabela 24. Liczba wykroczeń i przestępstw odnotowanych przez Komisariat Policji w Jadowie w latach 2010-2014	48

Tabela 25. Pomoc świadczona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jadowie w latach 2012-2014.....	50
Tabela 26. Wydatki inwestycyjne i dochody ogółem Gminy Jadów w latach 2007-2014.....	56
Tabela 27. Dochody budżetów gmin wiejskich powiatu wołomińskiego na 1 mieszkańca w latach 2007-2014 (w zł).....	57
Tabela 28. Wydatki na 1 mieszkańca gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 (w zł).....	58
Tabela 29. Analiza SWOT - sfera demograficzna.....	60
Tabela 30. Analiza SWOT - sfera ekonomiczno-gospodarcza.....	61
Tabela 31. Analiza SWOT - sfera infrastruktury technicznej.....	62
Tabela 32. Analiza SWOT - sfera społeczna.....	63
Tabela 33. Analiza SWOT - sfera budżetowo-finansowa.....	64
Tabela 34. Cele strategiczne oraz cele operacyjne Gminy Jadów.....	84
Tabela 35. Zadania realizacyjne dla Gminy Jadów.....	87
Tabela 36. Osie priorytetowe oraz główne obszary wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020.....	97
Tabela 37. Charakterystyka programów krajowych wdrażających perspektywę unijną na lata 2014-2020.....	98
Tabela 38. Charakterystyka wybranych zagranicznych źródeł finansowania zadań realizacyjnych ...	100
Tabela 39. Obszary wsparcia w ramach działalności Narodowego oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	101
Tabela 40. Zbieżność celów operacyjnych sformułowanych dla Gminy Jadów ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 - Innowacyjne Mazowsze.....	104
Tabela 41. Zbieżność celów operacyjnych sformułowanych dla Gminy Jadów z projektem Strategii Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku.....	105

Spis rysunków

Rysunek 1. Etapy tworzenia Strategii.....	7
Rysunek 2. Położenie Gminy Jadów na mapie powiatu wołomińskiego.....	9
Rysunek 3. Obszary chronione na terenie Gminy Jadów.....	9
Rysunek 4. Plan Gminy Jadów.....	10
Rysunek 5. Targowisko w Jadowie.....	23
Rysunek 6. Dolina rzeki Liwiec.....	26
Rysunek 7. Rezerwat Śliże.....	26
Rysunek 8. Wiata turystyczna w Jadowie.....	27
Rysunek 9. Zespół dworski w Jadowie.....	27
Rysunek 10. Pozostałości zespołu dworskiego w Zawiszynie.....	28
Rysunek 11. Kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Jadowie.....	28
Rysunek 12. Most w miejscowości Urle.....	31
Rysunek 13. Peron kolejowy w miejscowości Urle.....	32
Rysunek 14. Stacja Uzdatniania Wody w Myszadłach.....	34
Rysunek 15. Publiczna Szkoła Podstawowa w Myszadłach.....	39
Rysunek 16. Teren przed Publiczną Szkołą Podstawową w Szewnicy.....	40
Rysunek 17. Rzeźby przy Gminnym Ośrodku Kultury w Jadowie.....	43
Rysunek 18. Dożynki Gminno-Parafialne 2015 w Jadowie.....	43
Rysunek 19. Plener malarski 2015 w Jadowie.....	44
Rysunek 20. Dożynki Gminno-Parafialne 2015 w Jadowie.....	44

Rysunek 21. Uroczyste obchody 95. rocznicy Bitwy Warszawskiej 1920 roku	44
Rysunek 22. "Pogodne wieczory" w miejscowości Urle	46
Rysunek 23. Świetlica wiejska w Sulejowie	46
Rysunek 24. Siłownia zewnętrzna w parku w Jadowie.....	47
Rysunek 25. Plac zabaw w parku w Jadowie	47
Rysunek 26. Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Jadowie	49
Rysunek 27. Wizja rozwoju Gminy Jadów 2023+	80
Rysunek 28. Katalog celów Gminy Jadów	82
Rysunek 29. Cel główny Gminy Jadów	83
Rysunek 30. Cele strategiczne Gminy Jadów	83
Rysunek 31. Programy rozwojowe Gminy Jadów	85
Rysunek 32. Sposoby ewaluacji Strategii	108

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Jadów względem kryterium produktywności w 2014 roku.....	14
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Jadów w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego	15
Wykres 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całej Polski.....	15
Wykres 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i całej Polski	16
Wykres 5. Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w latach 2007-2014 ..	17
Wykres 6. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego	18
Wykres 7. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	18
Wykres 8. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów w latach 2007-2014 w odniesieniu do danych dla powiatu wołomińskiego, województwa mazowieckiego i Polski	20
Wykres 9. Prognoza liczby ludności dla powiatu wołomińskiego do 2050 roku.....	20
Wykres 10. Prognoza liczby ludności dla województwa mazowieckiego do 2050 roku.....	21
Wykres 11. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Gminie Jadów w latach 2009-2014. 22	
Wykres 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014	24
Wykres 13. Stopa bezrobocia dla powiatu wołomińskiego w odniesieniu do danych dla województwa mazowieckiego i Polski w latach 2007-2014	25
Wykres 14. Liczba mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w Gminie Jadów w latach 2007-2013.....	33
Wykres 15. Udział mieszkań wyposażonych w instalację centralnego ogrzewania w ogólnej liczbie mieszkań w latach 2007-2013 w Gminie Jadów oraz w innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego	33
Wykres 16. Długość sieci wodociągowej w Gminie Jadów (w km)	35
Wykres 17. Długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Jadów (w km)	36
Wykres 18. Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w Gminie Jadów oraz innych gminach wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2013.....	38
Wykres 19. Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Jadów w latach 2007-2013	41

Wykres 20. Odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną w ogóle mieszkańców Gminy Jadów w latach 2012-2014.....	51
Wykres 21. Dochody budżetu Gminy Jadów w latach 2007-2014 (w mln zł)	53
Wykres 22. Źródła dochodów budżetu Gminy Jadów w 2014 roku (w mln zł)	53
Wykres 23. Wpływy do budżetu Gminy Jadów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2007-2014 (w zł)	54
Wykres 24. Wpływy do budżetu Gminy Jadów z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2007-2014 (w zł)	54
Wykres 25. Wydatki Gminy Jadów w latach 2007-2014 (w mln zł)	55
Wykres 26. Struktura wydatków Gminy Jadów w 2014 roku (w mln zł)	55
Wykres 27. Udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków Gminy Jadów w latach 2007-2014	55
Wykres 28. Wskaźnik zadłużenia Gminy Jadów w latach 2010-2014	56
Wykres 29. Dochody budżetów gmin wiejskich powiatu wołomińskiego na 1 mieszkańca w latach 2007-2014 (w zł)	57
Wykres 30. Wydatki na 1 mieszkańca gmin wiejskich powiatu wołomińskiego w latach 2007-2014 (w zł)	58
Wykres 31. Struktura respondentów ze względu na płeć.....	66
Wykres 32. Struktura respondentów ze względu na wiek	66
Wykres 33. Struktura respondentów ze względu na stan cywilny.....	67
Wykres 34. Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia	67
Wykres 35. Struktura respondentów ze względu na status społeczno-zawodowy	68
Wykres 36. Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną.....	68
Wykres 37. "W której części Gminy Pan/Pani mieszka?" (N=192)	69
Wykres 38. "Od jak dawna jest Pan/Pani mieszkańcem Gminy Jadów?" (N=192)	70
Wykres 39. "Jakie były powody przeprowadzki do Gminy Jadów?" (N=80)	70
Wykres 40. "Gdzie obecnie pracuje Pan/Pani?" (N=190).....	71
Wykres 41. "Czy jest Pan/Pani zadowolony/-a z faktu bycia mieszkańcem Gminy Jadów?" (N=192)..	71
Wykres 42. "Czy spędza Pan/Pani swój wolny czas w Gminie Jadów?" (N=188).....	72
Wykres 43. "Czy uważa Pan/Pani, że Gmina Jadów wykorzystuje swój potencjał gospodarczy?" (N=188).....	72
Wykres 44. "Co jest w Pana/Pani odczuciu największym plusem Gminy Jadów?" (N=136)	73
Wykres 45. "Co jest w Pana odczuciu największym minusem Gminy Jadów?" (N=114)	74
Wykres 46. "W który z wymienionych obszarów funkcjonowania Gminy Jadów należy Pana/Pani zdaniem inwestować w pierwszej kolejności?" (N=181).....	74
Wykres 47. "W jaki sposób chciałby Pan/Pani spędzać wolny czas na terenie Gminy?" (N=166)	76
Wykres 48. "W jakim kierunku powinien rozwijać się w Gminie Jadów sektor turystyki?" (N=179)....	76
Wykres 49. "Proszę podać trzy przymiotniki, z którymi kojarzy się Panu/Pani Gmina Jadów" (N=96)	77